

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
шоғырландырылған қаржылық есептілігі

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІП

МАЗМҰНЫ

	Бет
2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖӨНІНДЕГІ БАСШЫЛЫҚ МӘЛІМДЕМЕСІ	1
ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОР ЕСЕБІ	2-8
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК	
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	9-10
Пайда мен шығын және өзге жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	11
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	12-13
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	14
Шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертулер	15-85

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖӨНІНДЕГІ БАСШЫЛЫҚ МӘЛІМДЕМЕСІ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның (бұдан әрі – «Компания») басшылығы Компанияның және оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі бірлесіп – «Топ» деп аталады) 2021 ж. 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның аталған күні аяқталған жыл іші шоғырландырылған қызмет нәтижелерін, ақша қаражатының шоғырландырылған қозғалысы мен капиталдағы шоғырландырылған өзгерістерін шынайы көрсететін шоғырландырылған қаржылық есептілігін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес («ХҚЕСК») жариялаған Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес дайындауға жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау барысында басшылық:

- есеп саясаты қағидаттарын дұрыс таңдауға және қолданылуын қамтамасыз етуге;
- ақпаратты, соның ішінде есеп саясаты туралы деректерді мұндай ақпараттың орындылығын, нақтылығын, салыстырмалығын және түсініктілігін қамтамасыз ететін нысанда беруге;
- пайдаланушыларға есептілікті түсіну үшін ХҚЕС талаптарының орындалуы жеткіліксіз болғанда, сондай-ақ өзге де оқиғалар немесе шарттар Топ қызметінің шоғырландырылған қаржылық жағдайы мен шоғырландырылған қаржылық нәтижелеріне әсер еткен жағдайларда қосымша ақпаратты ашуға; және
- Топтың өз қызметін келешекте жалғастыру қабілетін бағалауға жауапты.

Басшылық сондай-ақ:

- Топтың барлық кәсіпорындарында ішкі бақылаудың тиімді әрі сенімді жүйесін әзірлеуге, енгізуге және қолдауға;
- Топтың мәмілелерін ашуға және түсіндіруге, сондай-ақ Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайы туралы ақпаратты кез келген уақытта жеткілікті деңгейдегі дәлдікпен ұсынуға және шоғырландырылған қаржылық есептілігінің ХҚЕС талаптарына сәйкес болуын қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін нысан түріндегі есепті жүргізуге;
- бухгалтерлік есепті жергілікті заңнамаға және ХҚЕС-ке сәйкес жүргізуге;
- Топ активтерінің сақталуын қамтамасыз ету бойынша мүмкін болатын барлық орынды шараларды қабылдауға; және
- қаржылық және өзге де асыра пайдалану фактілерін анықтауға және олардың алдын алуға жауапты.

2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші шоғырландырылған қаржылық есептілікті басшылық 2022 ж. 15 наурызда бекітті, Компанияның Директорлар Кеңесінің Аудит жөніндегі комитеті алдын ала мақұлдады және оны кейіннен Директорлар Кеңесі мен Акционер бекітуі тиіс.

Топ басшылығы атынан:

Н.Е. Сауранбаев
Басқарма төрағасы

Д.Ә. Көшерев
Қаржы жөніндегі басқарушы
директор

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2022 ж. 15 наурыз

2022 ж. 15 наурыз

2022 ж. 15 наурыз

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОР ЕСЕБІ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамының Директорлар кеңесіне және Акционеріне

Пікір

Біз 2021 ж. 31 желтоқсандағы қаржы жағдай туралы шоғырландырылған есептен, 2021 ж. іші шоғырландырылған пайда мен шығын және өзге жиынтық кіріс туралы, шоғырландырылған капиталдағы өзгерістер туралы және шоғырландырылған ақша қаражатының қозғалысы туралы есептерінен, сонымен қатар шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертулерден, соның ішінде есеп саясатының негізгі қағидаларына қысқаша шолудан тұратын «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның (бұдан әрі – «Компания») және оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі бірлесіп – «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қоса берілген шоғырландырылған қаржылық есептілік 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржы жағдайын, сондай-ақ Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес («ХКЕСК») шығарған Халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес осы күні ақталған жыл іші шоғырландырылған қаржы нәтижелері мен шоғырландырылған ақша қаражатының қозғалысын барлық маңызды аспектілерде шынайы көрсетеді.

Пікір білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына («ХАС») сәйкес жүргіздік. Аталған стандарттарға сәйкес біздің жауапкершілігіміз есебіміздің *«Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі»* бөлімінде көрсетілген. Біз *Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары бойынша кеңестің Кәсіби бухгалтерлердің әдеп кодексіне* («Кодекс») сәйкес және Қазақстан Республикасында шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне қолданылатын әдеп талаптарына сәйкес Топқа қатысты тәуелсізбіз. Сонымен қатар, біз осы талаптарға және Кодекске сәйкес өзге де әдеп міндеттемелерін орындадық. Біздің пікірімізше, біз алған аудиторлық дәлелдемелер пікірімізді білдіруге негіз болу үшін жеткілікті әрі тиісті болып табылады.

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері – бұл біздің кәсіптік пайымдамамызға сәйкес, ағымдағы кезең іші шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін ең маңызды болған мәселелер. Бұл мәселелер шоғырландырылған қаржылық есептілігіне біздің аудиттің мәліметінде және де осы есептілік туралы біздің пікіріміздің қалыптасуында жалпы сипатта қаралған және біз осы мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз.

«Делойт» атауы «Делойт Туш Томацу Лимитед» (бұдан әрі — «ДТТЛ») құрамына кіретін және бірлесіп «Делойт» ұйымы» деп аталатын заңды тұлғалардың (олардың үлестес тұлғаларын қоса алғанда) біреуіне не кез келген санына жатады. «Делойт» халықаралық желісі «деп аталатын «ДТТЛ» компаниясы, «ДТТЛ» — ға қатысушы барлық фирмалар және олардың үлестес тұлғаларының әрқайсысы бір-бірінің атынан үшінші тұлғаларға қатысты міндеттемелер қабылдауға құқығы жоқ дербес және тәуелсіз заңды тұлғалар болып табылады. «ДТТЛ» компаниясы, сондай — ақ «ДТТЛ» әрбір қатысушы-фирмасы және әрбір үлестес тұлға бір-бірінің іс-әрекеттері мен олқылықтарына қатысты емес, тек өз іс-әрекеттері мен олқылықтарына қатысты жауапты болады. «ДТТЛ» компаниясы клиенттерге тікелей қызмет көрсетпейді. Толығырақ ақпаратты сайттан білуге болады www.deloitte.com/about.

Негізгі құралдардың құнсыздану индикаторларының болуын бағалау

Көбінесе инфрақұрылым объектілері мен жылжымалы құрамнан тұратын Топтың негізгі құралдары Топтың жиынтық активтерінің 84% құрайды. Басшылық бүкіл Топ ақша ағындарын өндіретін бір бірлік болып табылатынын анықтады, бұл басшылықтан маңызды пайымдауларды қолдануды талап етті.

Компания басшылығы

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сыртқы және ішкі ақпарат көздерін пайдалана отырып, құнсыздану индикаторларының болуын бағалады, бұл басшылықтан елеулі пайымдаулар қолдануды талап етті. Талдау нәтижесінде 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания басшылығы 2021 ж. болған, Топтың ақша ағындарын өндіретін бір бірліктің құнсыздану индикаторлары ретінде қаралуы мүмкін қандай да бір оқиғаларды немесе мән-жайларды анықтаған жоқ.

Негізгі құралдардың маңыздылығына және жоғарыда сипатталған кәсіби пайымдардың мәніне және олардың шоғырландырылған қаржылық есептілікке әлеуетті әсеріне байланысты негізгі құралдардың құнсыздану индикаторларының болуын бағалау аудиттің негізгі мәселесі деп айқындадық.

4 және 6 Ескертулерді қараңыз.

Біз келесі рәсімдерді жүргіздік:

- > басшылықтың ақша ағындарын өндіретін бір бірлікті анықтауының негізділігін бағаладық,
- > негізгі құралдардың құнсыздану индикаторларының болуына Топтың талдауын дәлдігіне және толықтығына, сондай-ақ ХҚЕС (IAS) 36 «Активтердің құнсыздануы» талаптарына сәйкестігін тексердік,
- > басшылық ұсынған талдаумен ақпараттың бірізділігін бағалау үшін, сондай-ақ құнсыздану индикаторларының болуын бағалауға әлеуетті әсер етуі мүмкін ақпаратты сәйкестендіру үшін Топ басшылығымен талқылаулар өткіздік, басшылықтың ішкі коммуникациясымен және Директорлар кеңесі шешімдерінің хаттамаларымен таныстық,
- > транзиттік бағыттағы жүк айналымының өсуіне қатысты басшылық пікірінің орындылығын бағаладық,
- > қажет болған жерде бағалау жөніндегі мамандарымызды тарта отырып, индикаторлардың болуын бағалау кезінде басшылық пайдаланған факторлардың орындылығы мен толықтығын бағаладық,
- > шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылатын ақпараттың толықтығы мен дұрыстығын тексердік.

Өтімділік және қызмет үздіксіздігі қағидаты

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ағымдағы міндеттемелері ағымдағы активтерден 194,527 млн. теңгеге асып кетті. Ағымдағы міндеттемелерге есепті күннен кейін 12 ай ішінде өтелуі тиіс 215,809 млн. теңге сомасындағы несиелер кіреді.

15 Ескертуде көрсетілгендей, ЕҚҚДБ мен HSBC Франция, «Сбербанк» АҚ ЕБ және «Банк ВТБ» ЖАҚ банктерінен алынған жалпы баланстық құны 205,343 млн. теңге ұзақ мерзімді кредиттердің талаптарында белгілі бір ковенанттар қарастырылған, олардың сақталмауы кредиторларға борышты мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығын береді.

Топ басшылығы «Банк ВТБ» ЖАҚ-мен Кредиттік келісімнің белгілі бір талаптарын сақтамауы туралы тұжырымға келді. Осыған байланысты есепті күн –

2021 ж. 31 желтоқсанға дейін басшылық банктен Кредиттік келісімнің осы талаптарын сақтамауды бұзушылық деп санамау туралы олардың келісімі туралы хаты алды. Бұл мәселе 15 Ескертуде ашып көрсетілген.

Жоғарыда көрсетілген жағдайларға байланысты, басшылықтың Топтың өтімді активтерінің жеткіліктілігін бағалауға және оның ағымдағы міндеттемелерін уақтылы өтеу қабілетіне қатысты сыни пайымдаулары қажет. Басшылықтың осы мәселеге қатысты жоспарлары 2 және 31 Ескертулерде ашып көрсетілген.

Қызмет үздіксіздігі туралы жорамалдың жарамдылығы туралы тұжырым шоғырландырылған қаржылық есептілікке тұтастай әсер етуін ескере отырып, осы мәселе біздің аудит үшін негізгі деп айқындалды.

Біздің қызмет үздіксіздігі қағидатын қолдануға қатысты аудиторлық рәсімдеріміз көбінесе басшылықтың қолданған жорамалдары мен жасаған тұжырымдарын сыни бағалауға бағытталды және төмендегілерді қамтыды:

- > активтер мен міндеттемелердің қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді ретінде жіктелу дұрыстылығын тексердік,
- > қабылданған міндеттемелер мен Топтың қолжетімді қаржыландыруын бағалап, басшылық жоспарлары ағымдағы және күтілетін экономикалық ортаны тиісті түрде көрсететініне көз жеткізе отырып, басшылық дайындаған қызметтің үздіксіздігі қағидатының қолданылуын бағалауды, сондай-ақ ағымдағы міндеттемелерді өтеу жоспарларын талдадық,
- > Топтың өтімділігін және қызметтің үздіксіздігі бойынша позицияны жақсарту үшін басшылыққа қолжетімді жұмсарту шараларын, мұндай іс-әрекеттер басшылықтың ықпал ету саласында бар-жоғын бағалауды қоса алғанда, қажет болған шамада бағаладық,
- > Топ өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне күмән тудыруы мүмкін ағымдағы және күтілетін оқиғалар мен шарттарды, соның ішінде қаржылық және операциялық оқиғалар мен шарттарды талдадық,
- > Топтың өтімділігіне және міндеттемелерді өтеу қабілетіне, соның ішінде несиелерге қызмет көрсету және оларды уақтылы өтеу үшін операциялық қызметтен ақша ағындарының жеткілікті деңгейін өндіру қабілетіне әсер ететін ең соңғы ақша қаражаты қозғалысының болжамын және басшылықтың негативті болжамды сценарийлерін, сондай-ақ шетел валюталары бағамдарының өзгерісінің міндеттемелер мен түсім сомаларына әсерін талдадық,

Неге біз мәселені аудит үшін негізгі деп санаймыз?

- > қаржыландырудың қолжетімділігін растайтын құжаттарды, соның ішінде кредиттік келісімдер, қаржы институттарымен хат алмасулар, Директорлар кеңесі шешімдерінің хаттамаларын және Акционерден қолдау Хатын тексердік,
 - > кредит шарттары мен тиісті қаржылық және қаржылық емес ковенанттардың талаптарын талдадық,
 - > есепті күнгі жағдай бойынша қаржылық ковенанттардың есебін математикалық дәлдікке тексердік,
 - > 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша белгілі бір талаптарды қолданбауы туралы кредитордың растайтын хатын тексердік,
 - > Топтың қызметіне әсер етуі мүмкін қолайсыз жағдайлар мен оқиғалар туралы куәландыратын сыртқы факторларды бағаладық, және
 - > шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашып көрсетілген ақпараттың толықтығы мен дұрыстығын тексердік.
-

Өзге ақпарат

Басшылық өзге ақпарат үшін жауапты. Өзге ақпарат жылдық есепте бар ақпаратты қамтиды, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік пен ол туралы біздің есебімізді қамтымайды. Болжалды түрде, жылдық есеп бізге осы аудитор есебі күнінен кейін ұсынылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы біздің пікіріміз өзге ақпаратқа тарамайды және біз осы ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін қорытынды ұсынбаймыз.

Біздің шоғырландырылған қаржылық есептілікке аудит жүргізуімізге байланысты міндетіміз – бізге ұсынылған кезде жоғарыда аталған өзге ақпаратпен танысу және өзге ақпарат пен шоғырландырылған қаржылық есептілік немесе аудит барысында алынған біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктің бар-жоқтығы және өзге ақпаратта басқа да ықтимал елеулі бұрмалаушылықтардың болуы туралы мәселені қарастыру болып табылады.

Егер жылдық есеппен танысқан кезде біз онда елеулі бұрмалаушылық бар деген қорытындыға келсек, біз ол туралы корпоративті басқару үшін жауапты тұлғаларды хабардар етуіміз тиіс.

Басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалардың шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындауға және оның ХҚЕС сәйкес шынайы ұсынылуына, сонымен қатар басшылықтың пікірінше алаяқтық немесе қателесуден болатын айтарлықтай бұрмалаушылықтары болмайтын шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындауға қажет болатын ішкі бақылау жүйесін жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау барысында басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, қызмет үздіксіздігіне байланысты деректерді тиісті жағдайларда ашып көрсетуге және қызмет үздіксіздігі жорамалы негізінде есептілікті дайындауға жауапты, алайда басшылық Топты таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниеттенген жағдайларды, немесе оның тарату немесе қызметін тоқтатудан басқа қандай да бір нақты баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда.

Корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындауын бақылауға жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз ықылассыз әрекеттер немесе қателесу салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептілікте елеулі бұрмалаушылықтардың жоқтығына орынды сенімділік алу және біздің пікірімізді қосатын аудиторлық есеп шығару болып табылады. Орынды сенімділік – сенімділіктің жоғары дәрежесі болып табылады, бірақ ол ХАС сәйкес жүргізілген аудит барысында елеулі бұрмалаушылықтар бар болған жағдайда олардың әрдайым анықталуының кепілдігі болып табылмайды. Бұрмалаушылықтар ықылассыз әрекеттердің немесе қателесудің нәтижесінде туындауы мүмкін. Егер бұрмалаушылықтар пайдаланушылардың қаржылық есептілік негізінде қабылдайтын экономикалық шешімдеріне жекеше немесе бірлесіп әсер ете алса, елеулі бұрмалаушылықтар болып есептеледі.

ХАС сәйкес жүргізілетін аудит аясында біз кәсіби пайымдау қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби күмәншілдік сақтаймыз. Бұған қоса, біз келесілерді орындаймыз:

- ықылассыз әрекеттер немесе қателесу салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Ықылассыз әрекеттер салдарынан елеулі бұрмаланудың табылмау тәуекелі қателесу салдарынан болатын елеулі бұрмаланудың табылмау тәуекелінен жоғары, себебі ықылассыз әрекеттерге сөз байласу, жалғандық, әдейі қалдырып кету, ақпаратты бұрмалап ұсыну немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту арқылы әрекеттер жасау кіруі мүмкін;
- жағдайларға сәйкес аудиторлық рәсімдер әзірлеу мақсатында аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін зерделейміз, бірақ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі жайында пікір білдіру мақсатында емес;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің негізділігін және ақпараттың тиісті ашылуын бағалаймыз;

- басшылықтың қызмет үздіксіздігі жорамалын қолдануының заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдемелер негізінде – Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алатынына елеулі күдік тудырта алатын оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты елеулі белгісіздіктің бар немесе жоқ екендігі жайлы тұжырым жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің бар екені туралы тұжырымға келсек, біз аудиторлық есебімізде шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі тиісті ақпарат ашуға назар аудартуымыз керек, немесе ақпарат тиісті түрде ашылмаған болса, пікірімізде ескертпе жасаймыз. Біздің тұжырымдарымыз аудиторлық есебіміздің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, келешек оқиғалар немесе жағдайлар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылуына әкелуі мүмкін;
- шоғырландырылған қаржылық есептіліктің жалпы ұсынылуын, оның құрылымын және мазмұнын, соның ішінде ақпараттың ашылуын, сондай-ақ қаржылық есептілікте оның негізі болатын операциялар мен оқиғалардың шынайы көрсетілуінің қамтамасыз етілуін бағалаймыз;
- шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікір білдіру үшін, Топ ішіндегі ұйымдардың қаржы ақпаратына немесе олардың қызметіне қатысты жеткілікті тиісті аудиторлық дәлелдерді аламыз. Біз Топтың аудитін басқару, бақылау және жүргізу үшін жауап береміз. Біз өз аудиторлық пікірімізге толықтай жауапты болып қаламыз.

Біз корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалармен ақпараттық әрекеттесуді жүзеге асырып, оларды аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері жөнінде, сондай-ақ аудит барысында анықталған елеулі ескертулер, соның ішінде біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы хабардар етеміз.

Біз сондай-ақ корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті әдеп талаптарын сақтағанымыз көрсетілетін және бұл тұлғаларға аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізді санауға болатын барлық өзара қарым-қатынастар мен өзге де мәселелер туралы, ал қажет болған жағдайларда – тиісті сақтық шаралары туралы хабарлағанымыз туралы мәлімдемені ұсынамыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға хабарлаған мәселелерден ағымдағы кезең іші қаржылық есептіліктің аудиті үшін неғұрлым маңызды болған, демек, аудиттің негізгі мәселелері болып табылатын мәселелерді анықтаймыз. Біз бұл мәселелер туралы ақпаратты жария етуге заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған немесе өте сирек жағдайларда бұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оны хабарлаудан болатын қоғамдық маңызы бар пайдадан асып түсетінін негізді түрде болжауға болатындықтан, қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есепте хабарланбауы тиіс деген тұжырымға келген жағдайларды қоспағанда, осы мәселелерді біздің есебімізде сипаттаймыз.

Ольга Белоногова
Жоба бойынша серіктес
Қазақстан Республикасының
білікті аудиторы
2019 ж. 13 тамыздағы
№МФ – 0000865
біліктілік куәлігі

Жәңгір Жылысбаев
«Делойт» ЖШС
бас директоры

Қазақстан Республикасында
аудиторлық қызметпен айналысуға
№0000015 мемлекеттік лицензия,
сериясы МФЮ – 2,
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
2006 ж. 13 қыркүйекте берілген

Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы
2022 жылғы 15 наурыз

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША
ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП
(млн. теңгеде)**

	Ескерту- лер	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	6	3,038,289	2,836,417
Гудвил	29	15,520	15,520
Материалдық емес активтер		16,481	9,931
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	7	895	-
Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар	7	26,793	21,218
Кейінге қалдырылған салық активтері	18	145	81
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	8	164,572	139,363
Ұзақ мерзімді активтер жиыны		3,262,695	3,022,530
Ағымдағы активтер			
Ақша қаражаты мен оның баламалары	9	178,000	155,407
Тауар-материалдық қорлар	10	42,401	37,119
Өтелетін ҚҚС		34,417	69,005
Сауда дебиторлық берешек	11	23,248	11,317
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша актив		6,644	7,158
Табыс салығы бойынша алдын-ала төлем		3,945	3,974
Басқа да ағымдағы активтер	12	52,680	53,927
		341,335	337,907
Сатуға және Акционердің пайдасына бөлуге арналған деп жіктелген активтер		104	6,760
Ағымдағы активтер жиыны		341,439	344,667
Активтер жиыны		3,604,134	3,367,197
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Капитал			
Жарғылық капитал	14	1,086,085	1,082,299
Хеджирлеу резерві		(51,997)	(52,820)
Шетел валютасын қайта есептеуден резерв		9,925	8,788
Бөлінбеген пайда		214,574	88,858
Акционер капиталы		1,258,587	1,127,125
Бақыламайтын үлестер		13,855	11,480
Капитал жиыны		1,272,442	1,138,605

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША
ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)
(млн. теңгеде)**

	Ескерту- лер	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Несиелер	15	1,361,403	1,398,515
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	18	308,300	279,954
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	17	37,083	36,669
Жалдау бойынша міндеттемелер	16	34,443	30,687
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	21	54,497	41,444
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиыны		1,795,726	1,787,269
Ағымдағы міндеттемелер			
Несиелер	15	215,809	171,664
Сауда кредиторлық берешек	19	116,531	85,056
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер	20	95,310	71,409
Жалдау бойынша міндеттемелер	16	25,355	19,499
Төленетін басқа да салықтар		17,250	30,390
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	17	9,100	6,787
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	21	56,611	53,009
		535,966	437,814
Сатуға арналған деп жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер	13	-	3,509
Ағымдағы міндеттемелер жиыны		535,966	441,323
Міндеттемелер жиыны		2,331,692	2,228,592
Капитал мен міндеттемелер жиыны		3,604,134	3,367,197

Топ басшылығы атынан:

Н.Е. Сауранбаев
Басқарма төрағасы

2022 ж. 15 наурыз

Д.Ә. Көшеров
Қаржы жөніндегі
басқарушы директор

2022 ж. 15 наурыз

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2022 ж. 15 наурыз

Төмендегі ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ПАЙДА МЕН ШЫҒЫН ЖӘНЕ ӨЗГЕ ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (млн. теңгеде)

	Ескерту- лер	2021 ж.	2020 ж.
Жалғасатын қызмет			
Түсім және басқа да кірістер			
Жүк тасымалынан түсім	22	1,184,271	1,062,524
Жолаушылар тасымалынан түсім	22	57,256	38,178
Мемлекеттік субсидиялар	5	39,235	25,546
Басқа да кірістер	23	47,775	47,086
Түсім және басқа да кірістер жиыны		1,328,537	1,173,334
Өткізудің өзіндік құны	24	(980,898)	(885,388)
Жалпы пайда		347,639	287,946
Жалпы және әкімшілік шығыстар	25	(90,777)	(85,898)
Қаржылық кіріс	26	17,847	46,897
Қаржылық шығындар	26	(126,268)	(167,378)
Бағам айырмасынан шығын	31	(11,147)	(52,647)
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлес	7	10,826	11,111
Бірлескен кәсіпорындағы бұрын тиесілі үлестің әділ құнына дейін қосымша бағалау	29	-	9,035
Қауымдастырылған кәсіпорындағы үлесті өткізуден түскен пайда		-	10,000
Активтердің құнсыздануы		(2,065)	(20,399)
Басқа да пайда мен шығындар		8,688	(1,674)
Салық салуға дейінгі пайда		154,743	36,993
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	18	(34,132)	(20,700)
Жыл іші жалғасатын қызметтен пайда		120,611	16,293
Тоқтатылған қызмет			
Жыл іші тоқтатылған қызметтен шығын		-	(188)
Жыл іші пайда		120,611	16,105
Табыс салығы шегерілгеннен кейінгі өзге жиынтық кіріс/(шығын):			
<i>Кейіннен пайда мен шығын құрамына жіктеуге жатпайтын баптар:</i>			
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін қызметкерлерге сыйақы төлеу бойынша міндеттемелерді қайта бағалау	17	345	2,057
<i>Келесі кезеңдерде пайда немесе шығын құрамына кейіннен жіктеуге жататын баптар:</i>			
Ақша ағындарын хеджирлеу құралдары бойынша таза пайда/(шығын)	14	823	(15,220)
Шетелдік бөлімшені есептілік валютасына қайта есептеуден бағам айырмалары		1,137	2,327
Жыл іші өзге жиынтық кіріс/(шығын)		2,305	(10,836)
Жыл іші жиынтық кіріс жиыны		122,916	5,269
Келесілерге тиесілі жыл іші пайда/(шығын):			
Акционерге		119,085	16,233
Бақыламайтын үлестерге		1,526	(128)
		120,611	16,105
Келесілерге тиесілі жиынтық кіріс/(шығын):			
Акционерге		121,390	5,396
Бақыламайтын үлестерге		1,526	(127)
		122,916	5,269
Жалғасатын және тоқтатылған қызметтен акцияға шаққандағы пайда, теңгеде	27	240	33
Жалғасатын қызметтен акцияға шаққандағы пайда, теңгеде	27	240	33

Топ басшылығы атынан:

Н.Е. Сауранбаев
Басқарма төрағасы

Д.Ә. Көшерев
Қаржы жөніндегі басқарушы
директор

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2022 ж. 15 наурыз

2022 ж. 15 наурыз

2022 ж. 15 наурыз

Төмендегі ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП
(млн. теңгеде)**

	Ескерту- лер	2021 ж.	2020 ж.
Операциялық қызмет:			
Жыл іші пайда		120,611	16,105
Тоқтатылған қызметті қоса алғанда пайда мен шығында көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар		34,132	20,894
Келесілерге түзету:			
Тозу және амортизация		140,846	136,508
Қаржылық шығындар		126,268	167,851
Активтердің құнсыздануына резерв		2,065	20,391
Қаржылық кіріс		(17,847)	(46,910)
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін қызметкерлерге төленетін сыйақы және қызметкерлерге төленетін басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша шығыстар	24,25	6,113	4,553
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлес	7	(10,826)	(11,111)
Бағам айырмасынан шығын		11,147	52,614
Бағалау міндеттемелері бойынша шығыстарды қалпына келтіру		(1,310)	(5,090)
Қауымдастырылған кәсіпорындағы үлесті өткізуден пайда		-	(10,000)
Бірлескен кәсіпорындағы бұрын тиесілі үлестің әділ құнына дейін қосымша бағалау	29	-	(9,035)
Басқасы		2,058	13,106
Айналым капиталындағы және баланстың басқа да баптарындағы өзгерістерге дейінгі операциялық кіріс		413,257	349,876
Сауда дебиторлық берешектің өзгеруі		(19,372)	(3,092)
Тауар-материалдық қорлардың өзгеруі		(2,647)	4,677
Басқа да ағымдағы және ұзақ мерзімді активтердің өзгеруі (оның ішінде ұзақ мерзімді қайтаруға жататын ҚҚС)		10,916	(48,562)
Сауда кредиторлық берешектің өзгеруі		20,679	(11,402)
Төленуі тиіс басқа да салықтардың өзгеруі		(12,864)	7,341
Басқа да міндеттемелердің өзгеруі		25,902	37,907
Қызметкерлерге төленетін сыйақылар бойынша міндеттемелердің өзгеруі		(3,041)	(3,539)
Операциялық қызметтен пайыздарға және корпоративтік табыс салығын төлеуге дейін алынған таза ақша қаражаты		432,830	333,206
Төленген пайыздар		(119,450)	(121,039)
Алынған пайыздар		8,893	5,718
Төленген корпоративтік табыс салығы		(5,706)	(2,068)
Операциялық қызметтен түскен таза ақша қаражаты		316,567	215,817
Инвестициялық қызмет:			
Негізгі құралдар үшін төленген аванстарды қоса алғанда негізгі құралдарды сатып алу		(256,843)	(203,479)
Негізгі құралдарды сатудан түскен түсімдер		3,427	295
Басқа да ұзақ мерзімді активтерді сатудан түскен түсімдер		2,330	4,337
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардан алынған дивидендтер		5,743	6,635
Бірлескен кәсіпорындарға инвестицияларды сатып алу		(4,752)	-
Еншілес ұйымды сатып алудан ақша қаражатының таза жылыстауы	29	-	(26,499)
Қауымдастырылған кәсіпорындардың жарғылық капиталына салымдар	7	-	(4,120)
Қауымдастырылған кәсіпорындардағы үлесті өткізуден түсім		-	10,000
Басқасы		127	813
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты		(249,968)	(212,018)

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)
(млн. теңгеде)**

	Ескерту- лер	2021 ж.	2020 ж.
Қаржылық қызмет:			
Несиелерді алу		125,839	186,422
Несиелерді өтеу		(156,007)	(154,882)
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу		(12,274)	(10,907)
Төленген бөлулер		-	(1,065)
Облигацияларды мерзімінен бұрын өтеу бойынша сыйлықақы мен комиссияларды өтеу		-	(24,221)
Басқасы		(1,619)	(1,493)
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты		(44,061)	(6,146)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза ұлғаюы/(азаюы)		22,538	(2,347)
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	9	155,407	151,867
Шетел валютасында деноминацияланған ақша қаражаты мен оның баламаларының балансына валюта бағамдары өзгерісінің әсері		64	5,879
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтің өзгеруінің әсері		(9)	8
Жыл аяғындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	9	178,000	155,407
Ақшалай емес операциялар:			
Банк жеткізушіге тікелей аударған қарыз қаражаты есебінен негізгі құралдарды сатып алу	15	27,705	5,729

Топ басшылығы атынан:

Н.Е. Сауранбаев
Басқарма төрағасы

Д.Ә. Көшеров
Қаржы жөніндегі
басқарушы директор

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2022 ж. 15 наурыз

2022 ж. 15 наурыз

2022 ж. 15 наурыз

Төмендегі ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП
(млн. теңгеде)**

	Жарғылық капитал	Хеджирлеу резерві	Шетел валюталарын қайта есептеуден резерв	Бөлінбеген пайда	Акциянердің капиталы	Бақыламайтын үлестер	Капитал жиыны
2020 ж. 1 қаңтарына	1,082,299	(37,600)	6,461	78,697	1,129,857	25,647	1,155,504
Жыл іші пайда/(шығын)	-	-	-	16,233	16,233	(128)	16,105
Жыл іші өзге жиынтық (шығын)/кіріс	-	(15,220)	2,327	2,056	(10,837)	1	(10,836)
Жыл іші жиынтық (шығын)/кіріс жиыны	-	(15,220)	2,327	18,289	5,396	(127)	5,269
Басқа да салымдар (14 Ескерту)	-	-	-	16,686	16,686	-	16,686
Басқа да бөлулер (14 Ескерту)	-	-	-	(24,814)	(24,814)	-	(24,814)
Еншілес ұйымды есептен шығару (14 Ескерту)	-	-	-	-	-	(14,040)	(14,040)
2020 ж. 31 желтоқсанына	1,082,299	(52,820)	8,788	88,858	1,127,125	11,480	1,138,605
2021 ж. 1 қаңтарына	1,082,299	(52,820)	8,788	88,858	1,127,125	11,480	1,138,605
Жыл іші пайда	-	-	-	119,085	119,085	1,526	120,611
Жыл іші өзге жиынтық кіріс	-	823	1,137	345	2,305	-	2,305
Жыл іші жиынтық кіріс жиыны	-	823	1,137	119,430	121,390	1,526	122,916
Акциялар шығару (14 Ескерту)	3,786	-	-	-	3,786	-	3,786
Басқа да салымдар (14 Ескерту)	-	-	-	6,286	6,286	-	6,286
Еншілес ұйымды есептен шығару (14 Ескерту)	-	-	-	-	-	849	849
2021 ж. 31 желтоқсанына	1,086,085	(51,997)	9,925	214,574	1,258,587	13,855	1,272,442

Топ басшылығы атынан:

Н.Е. Сауранбаев
Басқарма төрағасы

Д.Ә. Көшеров
Қаржы жөніндегі басқарушы директор

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2022 ж. 15 наурыз

2022 ж. 15 наурыз

2022 ж. 15 наурыз

Төмендегі ескертулер бұл шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Компания») Қазақстан Республикасы Үкіметінің (бұдан әрі – «соңғы Акционер») қаулысына сәйкес Қазақстанда теміржол саласындағы мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі холдингтік компанияны ұйымдастыру мақсатында құрылған. Компания 2002 ж. 15 мамырда тіркелген. Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және ол бақылайтын еншілес ұйымдардың (бұдан әрі бірлесіп – «Топ») қызмет нәтижесін көрсетеді. Компанияның тіркелген офісінің мекенжайы: 010000, Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы, Д. Қонаев көшесі, 6.

«Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Акционер») Компанияның жалғыз акционері болып табылады.

Топ Қазақстан Республикасында (бұдан әрі – ҚР) мемлекеттік теміржол жүйесін пайдалануды жүк және жолаушылар тасымалы қызметін көрсету арқылы, магистральдық теміржол желісі қызметін көрсету арқылы және теміржол инфрақұрылымын жөндеу мен ұстау, модернизациялау арқылы жүзеге асырады. ҚР-сының теміржол саласын реттеу шеңберінде мемлекет магистральдық теміржол желісі қызметіне, сондай-ақ теміржол көлігімен жүк тасымалы қызметіне және әлеуметтік-маңызды бағдарлар бойынша жолаушылар тасымалына тарифтерді белгілейді (ҚР Кәсіпкерлік Кодексіне сәйкес), жолаушылар тасымалын жүзеге асырудағы шығыстардың бөлігін мемлекет субсидиялайды. Жүк тасымалындағы реттелетін тарифтердің деңгейі тасымалданатын жүктің түріне қарай ерекшеленеді. Халықаралық транзиттік қатынаста жүктерді тасымалдау тарифі, сондай-ақ жүктерді контейнерлерде тасымалдауды мемлекет реттемейді.

2020 ж. қарашада ҚР-сы Ұлттық экономика министрілігінің Табиғи монополияларды реттеу Комитеті (бұдан әрі – «ТМРК») 2021-2025 жж. арналған магистральдық теміржол желілерінің қызметтеріне тарифтерді бекітті. 2021 ж. 1 қаңтардан бастап магистральдық теміржол желісінің қызметтері үшін: жолдың электрлендірілмеген учаскелеріндегі тепловоздар үшін; жолдың электрлендірілген учаскелеріндегі электровоздар үшін тарифтерді саралау енгізілді. Саралау есебімен 2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші тарифтер деңгейінің ұлғаюы орта есеппен 13% құрады.

2021 ж. 1 наурыздан бастап ҚР-сы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрілігі тұлғасындағы уәкілетті орган облысаралық бағыттарда жүретін бірқатар бағдарларда жолаушылар тасымалы бойынша тарифтердің 7% артуын келісті (2020 ж.: 7%).

Операциялық орта

Дамушы елдердің нарықтары, соның ішінде ҚР-сының нарығы, дамыған нарықтардың тәуекелдерінен өзгеше экономикалық, саяси, әлеуметтік, соттық және заңнамалық тәуекелдерге ұшырайды. ҚР-сында бизнес жүргізуді реттейтін заңдар мен нормативтік актілер тез өзгеріп, еркін талқылануы мүмкін. ҚР-сының келешек даму бағыты едәуір дәрежеде мемлекеттің салықтық және кредиттік-ақша саясатына, қабылданатын заңдар мен нормативтік актілерге, сондай-ақ елдегі саяси жағдайға байланысты.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

ҚР-сы мұнай мен газды үлкен көлемде өндіріп, экспортқа шығаратынына байланысты, ҚР-сының экономикасы мұнай мен газдың әлемдік бағаларының өзгерістеріне ерекше сезімтал.

Экономикалық жағдайдағы өзгерістер Топ қызметінің болашақ нәтижелеріне және қаржылық жағдайына елеулі әсер етуі мүмкін (32 Ескерту).

2020 ж. басында әлемде жаңа коронавирус (COVID-19) жылдам тарала бастады, осыған орай Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы 2020 ж. наурызда пандемияның басталғанын жариялады. Көптеген елдердің COVID-19 таралуын тежеу үшін қолданатын шаралар көптеген компаниялар үшін елеулі операциялық қиындықтар тудырады және әлемдік қаржы нарықтарына айтарлықтай әсер етеді. Осыған байланысты, COVID-19-дың жаһандық экономикаға және негізгі қаржы нарықтарына теріс әсер етуі нәтижесінде Топ оның одан да үлкен ықпалына тап болуы мүмкін. Топтың операцияларына COVID-19 әсерінің маңыздылығы көп дәрежеде вирустың әлемдік және Қазақстан экономикасына әсерінің ұзақтығы мен таралуына байланысты.

Топ басшылығы COVID-19 байланысты жағдайдың дамуын бақылауды жалғастыруда. ҚР-сының түрлі өңірлерінде және басқа елдерде кәсіпорындардың жұмыс режиміне, өндірісті тоқтата тұруға немесе жабуға қатысты вирустың таралуын тежеу бойынша шектеулер мерзімді түрде енгізіледі.

Бұл ретте шектеу шаралары ҚР-да және бірқатар басқа елдерде жүк тасымалдарына айтарлықтай әсер еткен жоқ, себебі бірде-бір мемлекет жүк теміржол қозғалысын тоқтатқан жоқ.

2020 ж. екінші жартысында Қытай халық республикасы (бұдан әрі – «ҚХР») ҚР-сымен шекарада транзит аймағында бірқатар карантиндік шараларды енгізді. Карантинге байланысты қосымша тексерулер мен іс-шаралар екі бағыттағы да импорттық, экспорттық және транзиттік қатынастардағы составтардың өткізу қабілетіне әсер етті. 2021 ж. ішінде Топ тұрып қалған жүктердің көлемін азайту мақсатында Достық өткелі арқылы ҚХР бағытында контейнерлердегі жүктерді есептемегенде, жүктерді қабылдауға және тасымалдауға уақытша тыйым мерзімді енгізіп отырды. Топ ҚР-сының мемлекеттік ведомстволарының өкілдерімен бірлесіп, екі мемлекеттің шекарасында өткізу қабілетін және үздіксіз қатынасты қалпына келтіруге бағытталған бірқатар шаралар қабылдауды жалғастыруда.

Жоғарыда сипатталған жағдайға қарамастан, 2021 ж. ішінде салыстырмалы өткен кезеңмен салыстырғанда транзиттік жүк тасымалы көлемінің өсуі байқалды.

ҚР-да карантин режимін енгізу жолаушылар тасымалына елеулі әсер етеді. Өңірлердегі эпидемиологиялық жағдайға байланысты «Жолаушылар тасымалы» АҚ еншілес ұйымына тиесілі жолаушылар және қала маңындағы пойыздардың басым бөлігінің жүруі тоқтатыла тұрады және халықтың сұранысын ескере отырып, кезең-кезеңімен қайта басталады.

Жолаушылар және қала маңындағы пойыздар қозғалысының уақытша тоқтатылғанына қарамастан, пандемия басталғаннан бері мемлекет қаржыландыру жоспарына сәйкес жолаушылар тасымалын субсидиялауды жалғастыруда.

Топ басшылығы Топтың одан әрі қызметіне пандемияның елеулі әсерін күтпейді.

Мемлекет Топтың құрылымына бақылау жүргізе отырып, ҚР-сындағы теміржол қызметінің ұзақ мерзімді саясатын айқындайды. ҚР-сының теміржол саласы 1997 ж. бастап қайта құрылымдау барысында. Ол жүк тасымалы және инфрақұрылымды бөлу, реттеушілік ортаны өзгерту және салаға инвестицияларды тарту үшін жағдай жасауға бағытталған.

Топтың 2029 ж. дейінгі даму Стратегиясына сәйкес 2021 ж. Мемлекеттік жекешелендіру бағдарламасына сәйкес тиімділікті арттыру, транзиттік тасымалдауды дамыту бойынша және корпоративтік қоржын құрылымын оңтайландыру, Топтың қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз ету, клиенттердің қанағаттанушылығын арттыру, пойыздар қозғалысының қауіпсіздігіне кепілдік беру, сондай-ақ Топтың тұрақты дамуын қамтамасыз ету бойынша жұмыстар жалғастырылды.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАТТАРЫ

Сәйкестік туралы мәлімдеме

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «ХҚЕСК») жариялаған Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі мәтін бойынша – «ХҚЕС») сәйкес дайындалған.

Қызмет үздіксіздігі қағидаты

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі қызметтің үздіксіздігі жорамалы негізінде дайындалған. Қызметтің үздіксіздігі Топ жақын болашақта өзінің активтерін сату мен міндеттемелерін өтеуді өзінің негізгі шаруашылық қызметі барысында жүзеге асыруын шамалайды. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ағымдағы міндеттемелері оның ағымдағы активтерінен 194,527 млн. теңгеге үлкен (2020 ж. 31 желтоқсан: 96,656 млн. теңге). 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ағымдағы міндеттемелер 215,809 млн. теңге сомасындағы несиелерді қамтиды, олар есепті күннен кейін он екі ай ішінде өтелуі тиіс. Сонымен қатар, 2020 ж. басында әлемде жаңа коронавирус (COVID-19) өте тез тарала бастады. Осы оқиғалардың Топ қызметіне әсері 1 Ескертуде сипатталған. Бұл ретте 2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші пайда 120,611 млн. теңгені құрады (2020 ж.: 16,105 млн. теңге), ал операциялық қызметтен ақша қаражатының түсімі 316,567 млн. теңгені құрады (2020 ж.: 215,817 млн. теңге).

Топ басшылығы ақша қаражатына деген қажеттілігін, соның ішінде алынған несиелерді өтеу міндеттемелерін және даму жоспарын бағалады. Топ ірі инвестициялық жобаларды операциялық қызметтен түскен ақша қаражатынан басқа ҚР Үкіметінен алынған капитал есебінен және сыртқы несиелер есебінен тарихи қаржыландырды. ҚР-сының транзиттік әлеуетін іске асыру мақсатында Топ транзиттік жүктердің қосымша көлемдерін тарту және мультимодальдық тасымалдар нарығына ықпал ету саласын кеңейту жөнінде шаралар қабылдауды жалғастыруда. Топ басшылығы есепті күннен кейін он екі ай ішінде өтеуге жататын несиелерді қайта қаржыландыру мақсатында инвесторлармен келіссөздер жүргізуде, олардың оң шешімі жоғары ықтимал деп бағаланады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды бағалау кезінде басшылық сондай-ақ Топтың қаржылық жағдайын, күтілетін болашақ қаржылық нәтижелерді және қызметтен түсетін ақша ағындарын, несиелерді, қолжетімді кредиттік қаражатты және өзінің инвестициялық сипаттағы міндеттемелерін, тарифтердің күтілетін ұлғаюын, валюта бағамдарын, сондай-ақ Топ тап болатын басқа да тәуекелдерді назарға алды. Бұдан басқа, Топ Акционерден Топқа жақын болашақта ұзақ мерзімді қаржылық және операциялық қолдау көрсету ниеті мен қабілетіне қатысты қолдау хатын алды. 32 Ескертуде сипатталған оқиғалар, сондай-ақ Топ өтімділігін жақсарту үшін басшылыққа қолжетімді жеңілдету шаралары есебімен тиісті талдау жүргізген соң басшылық Топта операциялық қызметті жалғастыру үшін және өзінің міндеттемелерін (31 Ескерту) өтеу үшін жеткілікті қорлары бар деген және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындаған кезде қызмет үздіксіздігі қағидатын қолдану орынды деген қорытындыға келді.

Құнды анықтау негізі

Есепті күнге бағалау немесе әділ құнмен есепке алынатын кейбір қаржылық құралдарды қоспағанда, шоғырландырылған қаржылық есептілік тарихи құн қағидаты негізінде дайындалған.

Шоғырландыру қағидаттары

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның қаржылық есептілігін және Компания мен 29 Ескертуде тізімі көрсетілген оның еншілес ұйымдары бақылайтын кәсіпорындардың қаржылық есептілігін қамтиды. Елеулі ықпалы бар Топ инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынады. Топтың компаниялары арасындағы барлық операциялар, сальдо және өткізілмеген пайда мен шығындар шоғырландыру кезінде алынып тасталынады.

Функционалдық валюта және ұсыну валютасы

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Қазақстандық теңгемен (бұдан әрі – «теңге») берілген. Топтың функционалдық валютасы теңге болып табылмайтын шетел кәсіпорындарының активтері мен міндеттемелері есептік күнге бағам бойынша аударылады, егер айырбастау бағамдары жыл ішінде айтарлықтай өзгермеген болса, пайда немесе шығындар жыл іші орташа бағам бойынша аударылады, әйтпеген жағдайда мәмілелер жасалған күнгі айырбас бағамдары қолданылады. Қайта есептеу бойынша туындайтын бағам айырмалары өзге жиынтық кірісте есепке алынады. Шетелдік ұйымдар есептен шығарылған кезде аталған шетелдік ұйымдарға тиесілі барлық жинақталған бағам айырмалары пайда мен шығында танылады.

Теңге ҚР-сынан тыс жерде толық айырбасталатын валюта болып табылмайды. Топтың функционалды валютасынан басқа валютадағы (шетелдік валютадағы) операциялар Қазақстандық қор биржасы (бұдан әрі - «ҚҚБ») белгілеген операцияны жасау күніне нарықтық бағам бойынша ескеріледі. ҚҚБ сессиясында сауда-саттық өткізілмеген шетелдік валюталар бойынша валюталардың айырбастау бағамын ҚР-сының Ұлттық Банкі Reuters ақпараттық агенттігінің арналары бойынша алынған баға белгілеуге сәйкес АҚШ долларына кросс-бағамды қолданып есептейді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Шетелдік валюталарда берілген ақша активтері мен міндеттемелер есептік күндегі бағам бойынша ұйымның функционалды валютасына қайта есептеледі. Операция жасалған күннен кейін айырбастау бағамдарының өзгеруі нәтижесінде туындайтын барлық бағамдық айырмалар пайда мен шығында көрсетіледі. Әділ құны бойынша шетелдік валюталарда берілген ақшалай емес активтер мен міндеттемелер әділ құнын белгілеу күніндегі қолданыстағы бағам бойынша теңгеге қайта есептеледі. Шетелдік валютада тарихи құны бойынша берілген ақшалай емес активтер мен міндеттемелер қайта есептелмейді. Пайда мен шығынға тиесілі бағам айырмашылығынан шығын/кіріс пайда мен шығын және өзге жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте жеке көрсетілген.

Келесі кестеде шетел валютасының теңгеге айырбастау бағамдары көрсетілген:

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан	2021 ж. іші орташа өлшемді бағам	2020 ж. іші орташа өлшемді бағам
АҚШ доллары	431.80	420.91	426.03	412.95
Еуро	489.10	516.79	503.88	471.44
Швейцария франкі	473.15	477.60	466.13	440.52
Ресей рублі	5.76	5.62	5.79	5.73

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ

2021 ж. 1 қаңтардан бастап күшіне енген қайта қаралған стандарттарды және қолданыстағы стандарттарға түзетулерді қабылдау

2021 ж. 1 қаңтардан бастап стандарттарға төмендегі түзетулер күшіне енді:

- ХҚЕС (IFRS) 9, ХҚЕС (IAS) 39, ХҚЕС (IFRS) 7, ХҚЕС (IFRS) 4 және ХҚЕС (IFRS) 16 – Базалық пайыздық мөлшерлемелердің реформасы (2 Кезең) түзетулері. Қабылданған түзетулер қаржылық есептілікті жасайтындарға тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемеге көшуге байланысты бірқатар уақытша босатуларды ұсынады.

COVID-19-ға байланысты ХҚЕС (IFRS) 16 «COVID-19-ға байланысты жалдау бойынша жеңілдіктерді модификациялау мәніне бағалаудан босатуды ұзарту» түзетуі 2021 ж. 1 сәуірінде күшіне енді және жалға алушы үшін практикалық сипаттағы жеңілдетуді бір жылға ұзартуды көздейді, ол COVID-19-ға тікелей байланысты жалдау бойынша концессияны (жеңілдіктерді) жалға алу шартының модификациясы ретінде есепке алмауға мүмкіндік береді. 2020 ж. 1 маусымынан бастап күшіне енген ХҚЕС (IFRS) 16-ға түзетумен ұсынылған практикалық сипаттағы жеңілдету жалдау төлемдерінің төмендеуі кезінде қолданылды және тек 2021 ж. 30 маусымға дейін есептелген төлемдерге ғана ықпал етті. Түзету бұл кезеңді 2022 ж. 30 маусымға дейін ұзартады.

Аталған түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген жаңа немесе қайта қаралған стандарттар

Бірқатар жаңа стандарттар, түсініктемелер және стандарттарға өзгерістер 2022 ж. 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Атап айтқанда, Топ мынадай стандарттарды, түсіндірулерді және стандарттарға түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ:

- ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары» (2023 ж. 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады);
- ХҚЕС (IFRS) 10 және ХҚЕС (IAS) 28 түзетулер – Инвестор мен оның қауымдастырылған ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәмілелердегі активтерді сату немесе енгізу (күшіне ену күні анықталмаған);
- ХҚЕС (IAS) 1 түзетулер – Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу (2021 ж. қарашасында шығарылған қосымша түзетулер жобасын есепке алғанда 2024 ж. 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады);
- ХҚЕС (IFRS) 3 түзетулер – Қаржылық есептіліктің Тұжырымдамалық негіздеріне сілтемелерді жаңарту (2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады);
- ХҚЕС (IAS) 16 түзетулер – Негізгі құралдар: активті нысаналы қолдануға дейін алынған түсімдер (2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады);
- ХҚЕС (IAS) 37 түзетулер – Ауыртпалықты шарттар: шартты орындауға шығындар (2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады);
- 2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын 2018-2020 жж. Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын жыл сайынғы жетілдіру (ХҚЕС (IFRS) 1 түзету – ХҚЕС бірінші рет қолданатын еншілес қоғам; ХҚЕС (IFRS) 9 түзетулер – қаржы міндеттемелерін тануды тоқтатуға «10% тестте» комиссиялық сыйақыны есепке алу; ХҚЕС (IFRS) 16 түзету – Жалға алынған негізгі құралдарға күрделі салымдарды өтеуге қатысты мысалды алып тастау; ХҚЕС (IAS) 41 түзету – Әділ құнын бағалау кезінде салықтық төлемдерді есепке алу);
- ХҚЕС (IAS) 1 түзетулер – Есеп саясаттарын ашып көрсету (2023 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады);
- ХҚЕС (IAS) 8 түзетулер – Есепке алу бағалауларын анықтау (2023 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады);
- ХҚЕС (IAS) 12 – Бір операция нәтижесінде туындайтын активтер мен міндеттемелерге байланысты кейінге қалдырылған салық (2023 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады).

Көрсетілген стандарттар мен түзетулер күшіне енгеннен кейін Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді деп күтілуде.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Есеп саясатының негізгі қағидалары

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған тозуды және құнсызданудан болған шығындарды шегергеннен кейінгі нақты шығындар бойынша есепке алу моделі бойынша көрсетіледі. Тозуды есептеу актив пайдалану үшін қолжетімді болған сәттен басталады.

Кейінгі шығындар

Активті пайдалы қолдану мерзімі ішінде шығындалатын негізгі құралдарға күнделікті техникалық қызмет көрсету шығыстары (активті жақсы қалпында ұстау үшін жүргізілетін техникалық қызмет көрсету бойынша тұрақты жұмыстар), сондай-ақ жөндеуге шығыстар (техникалық тексеру, техникалық қызмет көрсетуге келісімшарттар және т.б.) олардың пайда болуына қарай пайда немесе шығын құрамында танылады.

Активті ХҚЕС (IAS) 16 «Негізгі құралдар» сәйкес тану үшін қажетті сипаттамаларды қанағаттандыратын шығындар ғана капиталдандырылады.

Аяқталмаған құрылыс

Аяқталмаған құрылыс негізгі құралдарды сатып алуға және құрылыс кезінде келтірілген тікелей қатысты ауыспалы үстеме шығыстарды тиісті бөлуді қоса алғанда, салуға тікелей байланысты шығындарды қамтиды. Аяқталмаған құрылыстың ағымдағы құны құнсызданудан болған шығындарды тану қажеттілігі тұрғысынан тұрақты түрде қайта қаралып отырады.

Жалдау шарттары

Топ жалға алушы ретінде

Белгілі бір кезең ішінде өтеу орнына Топқа сәйкестендірілген активтің (оны ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау» анықтайтындай) пайдаланылуын бақылау құқығы берілетін шарттарға (немесе шарттардың жекелеген компоненттеріне) қатысты Топ пайдалану құқығы нысанындағы активті және тиісті міндеттемені жалдауды бастау күніне таниды. Шарттардың жалданбайтын компоненттері өзге орынды стандарттарға сәйкес есепке алынады.

ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау» сәйкес Топ жалдауды танудан босатуды жалдаудың басталу күніне көзделген жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және сатып алуға арналған опционды қамтымайтын жалдау шарттарына, индекске немесе мөлшерлемеге байланысты емес ауыспалы жалдау мөлшерлемесімен жалдау шарттарына, сондай-ақ құны төмен (2 млн. теңгеден кем) активтерді жалдау шарттарына қолданады. Қысқа мерзімді жалдауды және құны төмен активтерді жалдауды Топ жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен шығыс ретінде таниды.

Жалдау басталған күні Топ осы күні әлі жүзеге асырылмаған жалдау төлемдерінің келтірілген (ағымдағы) құны бойынша жалдау бойынша міндеттемені бағалайды. Дисконттау, егер оларды оңай анықтауға болатын болса, жалдау шарттарында салынған мөлшерлемелерді қоспағанда, Топтың қосымша қарыз қаражатын тартудың пайыздық мөлшерлемесін пайдалана отырып жүзеге асырылады.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Топ жалдау бойынша міндеттемені төмендегі жағдайларды әр кез қайта бағалайды (және пайдалану құқығы нысанында тиісті активті тиісті түзетулер енгізеді):

- жалдау мерзімі өзгерсе немесе елеулі оқиға, не өзгеріс сатып алу опционын орындалуын бағалауда өзгертуге әкеп соққан жағдайларда өзгеріс болса және бұндай жағдайда жалдау бойынша міндеттеме қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау жолымен қайта бағаланады.
- жалдау төлемдері индекстің немесе мөлшерлеменің өзгеруіне немесе кепілдік берілген тарату құны бойынша күтілетін төлемнің өзгеруіне байланысты өзгерсе және осы жағдайларда жалдау бойынша міндеттеме өзгермеген дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау жолымен қайта бағаланады (егер жалдау төлемдерінің өзгеруі құбылмалы пайыздық мөлшерлеменің өзгеру салдары болып табылмаса, бұл жағдайда қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесі пайдаланылады).
- жалға алу шарты модификацияланса және жалдау шартын өзгерту жеке жалдау шарты ретінде ескерілмесе және бұл жағдайда жалдау бойынша міндеттеме модификацияланған жалдау шартын жалдау мерзімі негізінде қайта қарастырылған қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау жолымен қайта бағаланады.

Жалдау басталған күнге Топ пайдалану құқығы нысанындағы активті жалдау бойынша міндеттемені бастапқы бағалау шамасын, жалдау басталған күнгі немесе жалдау бойынша алынған ынталандырушы төлемдерді шегере отырып, осындай күнге дейінгі жалдау төлемдерін, жалға алушы шеккен кез келген бастапқы тікелей шығындарды қамтитын бастапқы құн бойынша бағалайды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтерді кейіннен есепке алуға қатысты меншігінде тұрған активтерге қатысты қолданылатын есеп саясаты қолданылады, оның ішінде тозуды және амортизацияны есептеуге, сондай-ақ құнсыздану мәніне тексеруге қатысты.

Пайдалану құқығы нысанындағы танылған актив мынадай кезеңдердің неғұрлым қысқа мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады: активті пайдалы қолданудың болжамды мерзімі немесе жалдау мерзімі. Егер жалдау шарты базалық активке меншік құқығын берсе немесе пайдалану құқығы нысанындағы активтің құны Топтың сатып алу жөніндегі ниетін көрсетсе, пайдалану құқығы нысанындағы тиісті актив базалық активті пайдалы қолдану мерзімі ішінде амортизацияланады.

Топ жалдау бойынша міндеттемелерді қаржылық жағдай туралы жеке есепте жеке бапта ұсынады (16 Ескерту), ал пайдалану құқығы нысанындағы активтер, егер олар меншігінде болса, яғни негізгі құралдар (6 Ескерту) және материалдық емес активтер құрамында болғандағы сияқты, тиісті базалық активтер ұсынылатын баптарда ұсынылады.

Топ жалға беруші ретінде

Топ негізгі құралдардың кейбір объектілеріне қатысты жалға беруші ретінде жалдау шарттарын жасайды (6 және 23 Ескертулер).

Топ жалға беруші болып табылатын жалдау қаржылық немесе операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Жалдау шарттарына сәйкес жалға алушыға меншік құқығымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайдалар іс жүзінде өткен жағдайларда жалдау шарты қаржылық жалдау шарты ретінде жіктеледі. Жалдаудың барлық өзге түрлері операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық жалдаудан түскен кіріс жалдау мерзімі ішінде желілік негізде танылады.

Компаниялардың бірігуі және гудвил

Бизнесті біріктіру жөніндегі мәмілелер есепте сатып алу әдісін пайдалана отырып көрсетіледі. Сатып алу күні Топ сатып алынатын компанияға нақты бақылау алатын күн болып табылады.

Сатып алу құны сатып алу күніне әділ құны бойынша бағаланған берілген сыйақының және сатып алынатын компаниядағы бақыламайтын қатысу үлесінің сомасы ретінде бағаланады. Бизнесті біріктіру жөніндегі әрбір мәміле үшін Топ сатып алынатын компаниядағы бақыламайтын қатысу үлесін: не әділ құны бойынша, не сатып алынатын компанияның сәйкестендірілетін таза активтеріндегі пропорционалды үлесі бойынша қалай бағалау керектігі туралы шешім қабылдайды. Сатып алуға байланысты шеккен шығындар олар келтірілген кезде жалпы және әкімшілік шығыстардың құрамына енгізіледі.

Бизнесті кезең-кезеңімен біріктіру кезінде сатып алынған ұйымдағы бұрын Топқа тиесілі болған қатысу үлестері (бірлескен операцияларды қоса алғанда) бақылауды сатып алу күніне әділ құн бойынша қайта бағаланады, ал туындайтын айырма пайдада немесе шығында көрсетіледі.

Гудвил берілген сыйақының, бастапқыда танылған бақыланбайтын қатысу үлесінің және бұрын Топқа тиесілі болған қатысу үлестері сомасының Топ сатып алған таза сәйкестендірілетін активтердің және ол қабылдаған міндеттемелердің әділ құнынан асып кетуі ретінде айқындалатын бастапқы құны бойынша бағаланады. Егер берілген сыйақының, танылған қатысудың бақыланбайтын үлесі және бұрын Топқа тиесілі болған қатысу үлестерінің жиынтық шамасы таза сәйкестендірілетін активтердің және ол қабылдаған міндеттемелердің әділ құнынан аз болса, онда айырма кезең ішіндегі пайда мен шығындар құрамында танылады.

Бастапқы танылғаннан кейін гудвил құнсызданудан жинақталған шығындарды шегергендегі бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру кезінде сатып алынған гудвилдің құнсыздануын тексеру мақсаттары үшін Топ еншілес ұйымды сатып алған күннен бастап гудвил ақша қаражатын өндіретін бірліктерге бөлінеді, оларға қатысты еншілес ұйымның сатып алған басқа активтері немесе міндеттемелері көрсетілген бірліктерге жатқызылғанына немесе жатпайтынына қарамастан, олар бизнесті біріктіруден пайда алады деп болжанады.

Топ фактілер мен мән-жайлар бақылаудың үш компонентінің біреуінің өзгергенін айғақтайтын кезде инвестициялар объектілеріне қатысты бақылаудың болуын бағалайды.

Несиелер бойынша шығындар

Топ сыныпталатын активтерді сатып алумен, салумен және өндірумен тікелей байланысты несиелер бойынша шығындарды, сондай-ақ осы активтің құнының бір бөлігін капиталдандырады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Топ ортақ мақсатқа тартылған несиелерді олардың сыныпталатын активті алу үшін тікелей жұмсалған шығындарының көлемінде ғана капиталдандырады. Капиталдандыру мөлшерлемесі ретінде активтерді сатып алуға тікелей байланысты несиелерді есептемегенде, Топтың сыныпталатын активтерінің салынуы мен өндіруін қаржыландыру үшін бағытталған несие шығындары бойынша орташа өлшемді мәні алынады. Бұл ретте, егер тиісті сыныпталған актив болжамды пайдалануға дайын болған соң несие өтелмеген болып қалған жағдайда, капиталдандыру мөлшерлемесін есептеген кезде бұндай несие жалпы мақсатта тартылған несиелер құрамына енгізіледі.

Оларды сыныпталатын активтерге пайдалану күтілетін жекелеген несиелердің уақытша инвестицияларынан алынған инвестициялық кіріс капиталдандыруға жарамды несиелер бойынша шығындардан шегеріледі.

Несиелер бойынша шығындар сондай-ақ пайыздарды төлеуге арналған шығындарды түзету болып есептелетін шамада шетел валютасымен несие алу нәтижесінде туындайтын бағамдық айырмаларды қамтиды. Нәтижесінде, бағамдық айырмаларды ескере отырып, шетел валютасында көрсетілген несиелер бойынша капиталдандырылған шығындар, егер несие функционалдық валютада көрсетілсе, капиталдандырылатын несиелер бойынша шығындар сомасынан аспауға тиіс. Бағамдық айырманың кез келген асып кетуі пайда немесе шығындарда көрсетіледі.

Несиелер бойынша барлық өзге шығындар олар туындайтын кезеңдегі пайда немесе шығын құрамында танылады.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық қорлар өзіндік құн немесе өткізудің таза құнының ең кіші мәні бойынша бағаланады. Өзіндік құнға қорларды жеткізуге және болжамды пайдалану үшін қажетті жағдайға келтіруге байланысты жұмсалған шығындарды қамтиды. Өткізудің таза құны аяқтауға жұмсалған шығындарды және өткізуге жұмсалатын бағалау шығындарын шегергенде кәдімгі қызмет барысында қорларды өткізу құнын бағалауды білдіреді. Қорларды өндіріске босату кезінде, өткізу және өзге де есептен шығару кезінде оларды бағалау орташа өлшемді құны бойынша жүргізіледі.

Қаржы құралдары

Қаржы активтері мен міндеттемелері Топ тиісті қаржы құралына қатысты шарт бойынша тарап болған кезде Топтың қаржылық жағдайы туралы есепте көрсетіледі.

Қаржы активтері мен қаржы міндеттемелері бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады.

Барлық танылған қаржы активтері кейіннен амортизацияланған құны немесе қаржы активтерін басқару жөніндегі Топтың бизнес-моделі және қаржы активтерінің ақша ағындарының шарттық сипаттамалары негізінде әділ құны бойынша бағаланады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Бұл ретте:

- мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталатын борыштық құралдар және мұндай ақша ағындары негізгі соманы және ол бойынша пайыздарды төлеуді ғана қамтиды, әдетте, кейіннен амортизацияланған құны бойынша бағаланады;
- мақсаттары шартта көзделген ақша ағындарын алу және қарыз құралын сату болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталатын үлестік құралдар және мұндай ақша ағындары негізгі сома мен ол бойынша пайыздарды төлеуді ғана қамтиды, кейіннен өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланады (ӨЖКАӘҚБ); және
- барлық басқа борыштық инвестициялар мен үлестік инвестициялар кейіннен пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланады (ПШАӘҚБ).

Ағымдағы жылы ТОП ӨЖКАӘҚБ және амортизацияланған құны бойынша бағалау критерийлеріне сәйкес келетін борыштық құралдарға инвестицияларды ПШАӘҚБ бойынша жіктеген жоқ.

Кейіннен амортизацияланған құны бойынша немесе ӨЖКАӘҚБ бойынша бағаланатын борыштық құралдар құнсыздану мәніне бағаланады (4 Ескерту).

Бастапқы танудан кейін барлық қаржы міндеттемелері тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құны бойынша немесе ПШАӘҚБ бойынша бағаланады.

Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржы міндеттемесінің елеусіз модификациясынан туындайтын кіріс немесе шығыс пайданың немесе шығынның құрамында көрсетіледі. Кіріс немесе шығыс модификациялау күніне баланстық құны мен қаржы құралының бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемесін қолданып дисконттай отырып, шартта көзделген жаңа талаптарға сәйкес болашақ ақша ағындарының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде есептеледі.

Елеулі модификация есепке алуда бастапқы қаржылық міндеттемені өтеу және жаңа қаржылық міндеттемені тану ретінде көрсетілуі тиіс.

Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер

Ұзақ мерзімді активтер және есептен шығарылатын активтер топтары, егер олардың баланстық құны өндірістік қызметте пайдалану барысында емес, сату кезінде өтелетін болса, сатуға арналған ретінде жіктеледі. Егер ұзақ мерзімді актив (немесе есептен шығатын активтер тобы) өзінің ағымдағы жай-күйінде сатылуы мүмкін болса және жіктеу күнінен бастап 12 ай ішінде сатудың жоғары ықтималдығы бар болса, осы шарт орындалды деп есептеледі. Сатуға арналған ретінде жіктелген ұзақ мерзімді активтер (және есептен шығарылатын активтер топтары) екі шаманың ең азы бойынша бағаланады: алдыңғы баланстық құны және сатуға шығындарды шегергендегі әділ құны.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Айналымнан тыс активті сатуға арналған ретінде жіктелуі тоқтатылуы тиіс болған кезде Топ жіктеу критерийлерінің қанағаттандырылуы тоқтаған кезең ішінде жалғасатын қызметтен пайда немесе шығынның құрамына айналымнан тыс активтің баланстық құнын талап етілетін түзетулерді қамтиды. Егер сатуға арналған ретінде жіктелуі тоқтатылған есептен шығарылатын топ немесе айналымнан тыс актив еншілес ұйым, бірлескен операциялар, бірлескен кәсіпорын, қауымдастырылған ұйым немесе бірлескен кәсіпорындағы не қауымдастырылған ұйымдағы қатысу үлесі болып табылса, онда активті сатуға арналған ретінде жіктеу сәтінен бастап барлық кезеңдер іші қаржылық есептілік тиісті түрде түзетіледі.

Капитал

Жарғылық капитал

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Жаңа акцияларды шығаруға тікелей қатысты шығындар ұйымдарды біріктіру жағдайларынан басқа капитал түсімінің сомасынан шегеру ретінде көрсетіледі. Жарғылық капиталға барлық ақшалай емес салымдарды тәуелсіз бағалаушы беру күніндегі жағдай бойынша әділ құны бойынша бағалайды.

Топ орналастыруды заңды тіркеуді жүзеге асырмаған орналастырылатын жай акциялар үшін алынған қаражат мұндай түсімдер жарғылық капиталға көшірілетін тіркеу сәтіне дейін қосымша төленген жарғылық капитал ретінде танылады.

Басқа да салымдар

Топ Акционермен активтерді алу, нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша алынған несиелер бойынша әділ құнға дейін түзету сияқты операцияларды және Топтың жарғылық капиталында қосымша үлес алуға әкелмейтін өзге операцияларды жүргізеді. Топ бұндай операцияларды капитал арқылы бөлінбеген пайда құрамында көрсетеді.

Басқа да бөлулер

Бөлу, егер Топ ақша қаражатын немесе ақшалай емес активтерді Акционерге/соңғы Акционерге өтеусіз негізде беруді міндеттенгенде және мұндай міндеттеменің сомасы сенімді бағалануы мүмкін болғанда капиталдың құрамында танылады. Бөлу қолданылатын жерде кейінге қалдырылған салықтың кез келген тиісті әсерін шегере отырып, капитал құрамында танылады.

Хеджирлеу есебі

Топ туынды қаржы құралдарын және туынды емес қаржы құралдарын (валюталық тәуекелдер бойынша) қоса алғанда, әділ құнды хеджирлеу, ақша ағындарын хеджирлеу немесе шетелдік бөлімшеге таза инвестицияларды хеджирлеу құралдары ретінде хеджирлеудің жекелеген құралдарын білдіреді. Болашақ мәмілелер міндеттемелері бойынша валюталық тәуекелді хеджирлеу құралдары ақша ағындарын хеджирлеу құралдары ретінде есепке алынады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Топ хеджирлеу құралдары мен хеджирленетін бап арасындағы қатынастарды тәуекелдерді басқару және хеджирлеу стратегиясына сәйкес оларды белгілеу сәтінен бастап құжатпен ресімдейді. Бұдан басқа, хеджирлеу қатынастарын белгілеу сәтінде және одан әрі Топ хеджирленетін тәуекелге жататын хеджирленетін бапқа байланысты әділ құнның немесе ақша ағындарының өзгерістерін өтеу тұрғысынан хеджирлеу құралының тиімділігін тұрақты түрде құжаттайды.

Ақша ағындарын хеджирлеу

Ақша ағындарын хеджирлеу құралдары ретінде белгіленген және тану критерийлерін қанағаттандыратын қаржы құралдарының әділ құны өзгерістерінің тиімді үлесі өзге жиынтық кірісте көрсетіледі және ақша ағындарын хеджирлеу резервінің бабы бойынша жинақталады. Ақша ағындарын хеджирлеу құралдарының әділ құны өзгерістерінің тиімсіз үлесі есепті кезеңдегі пайданың немесе шығынның құрамына енгізіледі және қаржылық шығындар жолы бойынша көрсетіледі.

Өзге жиынтық кірісте бұрын танылған сомалар хеджирленетін бап пайдаға немесе шығынға әсер еткен кезеңдерде пайда немесе шығын құрамына, хеджирленетін бапты шығынға жазу көрсетілген жолға қайта жіктеледі.

Хеджирлеуді есепке алу:

- а) Топ хеджирлеу қатынасын тоқтатқан кезде,
- б) хеджирлеу құралының әрекет ету мерзімі аяқталған кезде, ол сатылған, бұзылған немесе орындалған кезде, немесе
- в) қаржы құралы хеджирлеу құралы ретінде есепке алу талаптарын қанағаттандыруды тоқтатқан күні тоқтатылады.

Өзге жиынтық кірісте танылған және капиталда жинақталған өзгерістер бұрын ықтималдығы жоғары ретінде қарастырылатын мәміле нәтижелерімен бір уақытта пайда немесе шығын құрамына есептен шығарылады. Егер бұрын ықтималдылығы жоғары деп қаралған мәмілені жүзеге асыру енді күтілмесе, өзге жиынтық кірісте жинақталған сәйкес өзгертулер бірден пайда немесе шығынға жатқызылады.

Мемлекеттік субсидиялар

Мемлекеттік субсидиялар субсидияны алу үшін қажетті барлық шарттар орындалатынына және субсидия алынатынына жеткілікті сенім пайда болған кезде танылады.

Мемлекеттік субсидиялар субсидиялармен өтелетін шығындарды пайдада және шығында танумен бір мезгілде жүйелі негізде пайда мен шығында танылады. Атап айтқанда, Үкімет Топтың ҚР-сындағы әлеуметтік маңызды бағыттар бойынша жолаушыларды тасымалдау шығыстарын ішінара жабу үшін мемлекеттік гранттар түрінде субсидиялар алуға құқығы бар деп қаулы етті. Мемлекеттік субсидиялар осы субсидиялар әлеуметтік маңызы бар қатынастар бойынша тасымалдаушылардың шығыстарын жабуға жатқызылатындай кезеңдер ішінде тұрақты негізде танылады.

Келтірілген шығындарды, шығыстарды өтейтін немесе болашақ шығындарға байланысты емес қаржылық көмек түрінде берілген мемлекеттік субсидиялар оларды алу құқығы туындайтын кезеңнің кірістеріне жатады.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Түсім

Түсім сатып алушыларға уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді беруді Топ оның күтулері бойынша көрсетілген тауарларға немесе қызметтердің орнына алуға құқығы бар өтеу мөлшерінде көрсету деп танылады. Түсім ҚҚС мен жеңілдіктерді шегеріп көрсетіледі.

Жүк тасымалдары бойынша қызмет көрсетуден түскен түсімді есепке алу

Жүк тасымалдары бойынша қызмет көрсетуден түсім уақыт ішінде танылады. Есепті күнге қызметтердің орындалу дәрежесін бағалау әдісі ретінде есепті күнге көрсетілген қызметтер көлемінің тасымалдау бойынша қызметтердің жалпы көлеміне пайыздық арақатынасы пайдаланылады.

Қызметтер сатып алушылармен жасалған шарттарда келісілген айлық көлемнің 100% алдын ала төлем шартымен ұсынылады. Әлі көрсетілмеген көлік қызметтері үшін тапсырыс берушілерден алынған алдын ала төлем сомалары қысқа мерзімді болып табылады және ақша қаражаты түскен күні алынған аванстар ретінде сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер құрамында көрсетіледі.

Республикаішілік, халықаралық экспорттық және транзиттік қатынастарда жүк тасымалдау қызметтері үшін тапсырыс берушілерден алынған аванстар сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер құрамында тасымалдау басталған кездегі болашақ кезеңдердің кірістері ретінде көрсетіледі. Қызмет көрсету шамасына қарай болашақ кезеңдердің кірістері есепті кезеңнің кірістері ретінде танылады.

Топтың сатып алушыларымен жасалған шарттарында сатып алушыға уәде етілген қызметтерді беру мен сатып алушының осы қызметтерді төлеу сәті арасындағы уақыт аралығы қысқа болғандықтан қаржыландырудың елеулі компоненті жоқ.

Жүктерді тасымалдау кезінде магистральдық теміржол желісінің реттеліп көрсетілетін қызметтерінің тарифіне уақытша төмендету коэффициентін бекіту туралы ТМРК бұйрық қолданылатын шарттарда тұтынылған қызметтің көлеміне байланысты жеңілдіктер көзделген. Бұл қызметтерден түскен түсім шегерімдердің бағалау мөлшерін шегергенде, келісімшартта көрсетілген баға негізінде танылады. Жеңілдіктер сомасын бағалау үшін Топ күтілетін құн әдісін пайдаланады.

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсанға жеңілдік беру бойынша контрагенттерге міндеттеме сомасы жоқ.

Топ жүк тасымалдарынан түскен түсім құрамында операция жасау қызметтерінен түскен түсімді көрсетеді және есепті күнге қызмет көрсету процесінің аяқталуына қарай операция жасау қызметтерінен түскен түсімді таниды, себебі қызмет көрсету жөніндегі міндеттеме уақыт ішінде орындалады, ал сатып алушы бір мезгілде Топтың көрсетілген міндеттерді орындауына байланысты пайданы оның орындалуына қарай алады және тұтынады. Сатып алушыға қызметтің орындалу дәрежесін бағалау әдісі ретінде Топ есепті күнге көрсетілген қызметтер көлемінің тасымалдау жөніндегі қызметтердің жалпы көлеміне пайыздық арақатынасын пайдаланады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Жылжымалы құраммен операция жасау қызметтері, әдетте, сатып алушылармен шарт бойынша міндеттемелер құрамында алынған аванстар ретінде көрсетілетін алдын ала төлем шарттарында ұсынылады.

2021 ж. ішінде Топ тасымалдау процесіне байланысты қосымша алымдар мен жүк тасымалынан түскен басқа да кірістер уақыт ішінде танылады деген тұжырым жасады.

Жолаушылар тасымалынан түскен түсімді есепке алу

Жолаушылар тасымалынан түскен түсім сатып алушының есепті күнге сапарының аяқталу дәрежесі бойынша уақыт ішінде танылады. Билеттерді сатудан түскен сомалар сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер ретінде ескерілетін болашақ кезеңдер кірістерінің құрамында көрсетіледі, олар жолаушы жөнелтілген кезден бастап кірістерге жатады. Әлі көрсетілмеген көлік қызметтері үшін тапсырыс берушілерден алынған алдын ала төлем сомасы алу сәтіндегі аванстар құрамында көрсетіледі. Жолаушыларды тасымалдауға және билеттерді жазып беруге арналған өтінімдерді алу шамасына қарай күтілетін есептік кіріске шамамен тең аванс сомалары болашақ кезеңдердің кірістеріне көшіріледі. Болашақ кезеңдердің кірістері жолаушы жөнелтілген сәттен бастап кірістерге ұқсас жатқызылады.

Жолаушылар тасымалы қызметтері әдетте бірнеше сағат/күн ішінде аяқталады. Осының алдындағы тәжірибені талдау есепті күнгі ауыспалы түсім елеулі емес екенін көрсетті.

Өзге де кірістер

Өзге кірістерге алынған айыппұлдар, тауарларды, материалдар мен металл сынықтарын сатудан, сондай-ақ жүктерді ауыстырып тиеу және кемелерге қызмет көрсету бойынша өзге де қызметтерді ұсыну кіреді.

Қызмет көрсетуден түскен өзге де кірістер қызмет көрсету шамасына қарай уақыт ішінде танылады. Егер Топ кезең ішінде орындау міндетін орындамаса, демек, орындау міндеті белгілі бір уақыт кезеңінде орындалады (тауарларды, материалдарды және металл сынықтарын және басқалар сатудан түскен кірістер).

Клиентке уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді беру мен клиенттің төлеуі арасындағы кезең бір жылдан асатын елеулі келісімшарттарды есепке алу кезінде Топ мәміленің бағасын ақшаның уақытша құнына түзетеді.

Кері жалдаумен сату операциялары

Топ кері жалдаумен сату операцияларында активті беруді, егер беру ХҚЕС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім» талаптарына сай келсе ғана сату ретінде ескереді.

ХҚЕС (IFRS) 15 сәйкес, егер жалға алушы-сатушы сатуды мойындайтын болса, жалға алынатын активті пайдалану құқығы жалға алушы-сатушы сақтайтын пайдалану құқығымен байланысты активтің алдыңғы баланстық құнының бөлігі ретінде бағаланады. Сатушы-жалға алушы сатып алушы-жалға берушіге берілген құқықтарға жататын пайданың немесе шығынның сомасын ғана таниды.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Егер жалға алушы-сатушының активті өткізуі активті сату ретінде есепке алу үшін ХҚЕС (IFRS) 15 талаптарын қанағаттандырмаса, жалға алушы-сатушы өткізілген активті тануды жалғастырады және ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары» қолданып, өткізуден түсімдер мөлшеріндегі қаржылық міндеттемені мойындайды.

4. ЕЛЕУЛІ ПАЙЫМДАУЛАР МЕН БАҒАЛАУДАҒЫ БЕЛГІСІЗДІК КӨЗДЕРІ

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау шоғырландырылған қаржылық есептілігінде есептік күндегі активтер мен міндеттемелердің алынған сомаларына, әлеуетті активтер мен міндеттемелер туралы ақпараттың ашылуына, есептік кезең бойындағы табыс пен шығынның есептілікке алынған сомаларына әсерін тигізетін пайымдауларды және субъективті бағалаулар мен жорамалдарды Топ Басшылығымен қолдануын көздейді. Осы бағалар тарихи білімге немесе маңызды факторларға негізделгеніне қарамастан, нақты нәтижелер осы субъективті бағалаулардан ерекшеленуі мүмкін.

Есеп саясатын қолданған кезде пайдаланылған елеулі пайымдаулар

Топтың есеп саясатын қолданған кездегі және шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға елеулі әсер еткен елеулі пайымдаулардан басқа, бағалауда белгісіздік орын алған елеулі пайымдаулар төменде көрсетілген.

Бақылауды анықтау

Топ бақылайтын ұйымдар еншілес ұйымдар болып табылады. Топ еншілес ұйымды инвестиция нысанына қатысуынан өзгермелі кіріске байланысты шығынға ұшырағанда немесе ондай кірісті алуға құқығы болса, сондай-ақ инвестициялар нысанына қатынасты ықпал өзінің билігін жүзеге асырумен кіріске иелік ету мүмкіндігі болса ғана бақылайды. Еншілес ұйымдардың қаржылық көрсеткіштері шоғырландырылған қаржылық есептіліктің құрамына Топ еншілес ұйымға бақылау алған күннен бастап, бақылау тоқтаған күнге дейін енгізіледі. Еншілес ұйымдардың есеп саясаты олардың есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкестендіру керек болған жағдайда өзгертілетін. Еншілес ұйымдардағы бақыланбайтын үлеске тиесілі шығындар толық көлемде бақыланбайтын үлестер шотына дебеттік сальдоның («дефицит») пайда болуына әкеліп соқтырса да жатқызылады (29 Ескерту).

Акционермен сенімгерлік басқару шарты шеңберінде Акционер компанияға өз меншігіндегі «Ақтау теңіз сауда порты» ұлттық компаниясы» АҚ акцияларының 100%-ын басқаруға берді, компанияға қызметті басқару және осы акциялар пакетіне билік ету бойынша кең өкілеттіктер берді. Компания «Ақтау теңіз сауда порты» ұлттық компаниясы» АҚ-ны еншілес ұйым ретінде таныды, өйткені шарт оған осы кәсіпорынның маңызды қызметін жеке дара басқаруға және дивидендтер алуға практикалық мүмкіндік береді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Пайыздық мөлшерлемесі нарықтық пайыздық мөлшерлемеден төмен несиелер

Топ ұқсас несиелер үшін нарықтық пайыздық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлемемен Акционерден/соңғы Акционерден несиелерді алады. Бұл несиелер бастапқыда қарыз қаражатын тартумен байланысты шығыстар есебімен алынған ақша қаражатының әділ құны болып табылатын құн бойынша есепке алынады. Топ осы несиелердің әділ құнын (амортизацияланған құнын) ҚР-сының теміржол саласындағы монополист ретіндегі Топтың мәртебесін және 100%-дық мемлекеттік меншікті ескере отырып, мерзімдері ұқсас ұзақ мерзімді мемлекеттік қазынашылық міндеттемелер бойынша мөлшерлемелерді пайдалана отырып есептейді және капитал құрамындағы несиенің әділ құнына дейін (тиісті кейінге қалдырылған салықты шегергенде) түзетуді таниды. Ұқсас мерзімдер болмаған жағдайда, Топ көбірек сәйкес келетін нарықтық мөлшерлемені Топ алған несие мерзіміне экстраполяциялайды. Бастапқы танудан кейін несиелер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолданып амортизацияланған құнмен есепке алынады.

Топ несиелерді алу кезінде нарыққа барлық қатысушылар үшін мемлекет белгілеген белгілі бір өлшемдерге сәйкес келетін пайыздық мөлшерлемесі нарықтықтан төмен мемлекеттік несиелерден пайданы Топ мемлекеттік субсидия ретінде есепке алады. Өзге жағдайларда Топ осы несиелерді соңғы Акционермен операциялар ретінде қарайды және нарықтық бағадан төмен мөлшерлеме бойынша алынған несиелер бойынша әділ құнға дейінгі түзетулерді капитал құрамында есепке алады.

Сатуға арналған деп жіктелген активтер

ҚР-сының Үкіметі «2016-2020 жж.-ға арналған жекешелендірудің кешенді жоспарын» және «2021-2025 жж.-ға арналған жекешелендірудің кешенді жоспарын» (бұдан әрі – «Жоспарлар») тиісінше 2015 ж. және 2020 ж. бекітті. Жоспарларға сәйкес Топ басшылығы өткізуге жататын Топтың еншілес ұйымдарының, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарының тізбесін бекітеді. ХҚЕС (IFRS) 5 «Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер және тоқтатылған қызмет» активті сату бойынша басшылықтың жоғары ықтималдылықпен шешімді қабылдауды талап етеді. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Топ басшылығы Жоспарлардың орындалу мәртебесін талдады және ХҚЕС (IFRS) 5 критерийлеріне сәйкес келетін кәсіпорындарға қатысты, сатуға арналған есептен шығарылатын топтар жоқ деген қорытындыға келді. 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ басшылығы белгілі бір активтер мен міндеттемелерді ХҚЕС (IFRS) 5 критерийлеріне сәйкес келетін кәсіпорындарға қатысты, сатуға арналған есептен шығарылатын топтар деп жіктеген (13 Ескерту).

Ақша қаражатын өндіретін бірлікті анықтау

Топ барлық сегменттерді ақшы қаражатын өндіретін біртұтас бірлік (АҚӨБ) деп қарастырады, себебі ағымдағы Топтың операциялық моделінде әр сегменттің ақша ағындары жеткілікті дәрежеде тәуелсіз болып табылмайды. Теміржол инфрақұрылымы біртұтас болып табылады және жүк және жолаушылар көлігі қызметіне бөлінбейді, сондықтан да жүк және жолаушылар бағыты бойынша алынған ақша ағындарының инфрақұрылымын жүк және жолаушылар бағытына объективті түрде бөлуге болмайды. Жүктерді тасымалдау тарифтерінің реттеу ерекшеліктерін, сондай-ақ жолаушылар тасымалын кросс-субсидиялау қажеттілігін ескере отырып, теміржол инфрақұрылымы тәуелсіз ақша ағындарын өндіре алмайды, тиісінше Топ бір АҚӨБ ретінде қарастырылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

ҚР-сы Үкіметі Компанияның соңғы Акционері ретінде Топтың белгілі бір кәсіпорындарын жекешелендіру жоспарын бекітті, оны іске асыру нәтижесінде Топтың бизнес-бірліктері арасында өзара әрекеттесудің жаңа схемалары әзірленеді. Топтың қайта құрылу үдерісінің аяқталмағанына байланысты бұл ықтимал оқиғалар ағымдағы жылы АҚӨБ анықтаған кезде назарға алынған жоқ. АҚӨБ анықтаудағы кейінгі өзгерістер Топ активтерінің баланстық құнына ықпал етуі мүмкін.

Негізгі құралдардың құнсыздануының индикаторларын талдау

Негізгі құралдардың құнсыздану белгілерінің болуын бағалау кезінде Топ сыртқы және ішкі ақпарат көздерін қарастырады. Топ басшылығы қандай да бір оқиғалар немесе мән-жайлардағы өзгерістер активтердің баланстық құны өтелмеуі мүмкін екенін көрсететінін анықтау үшін сыртқы және ішкі ақпарат көздерін қарады.

Активтердің құнсыздану индикаторларының болуын айқындау: теміржол индустриясының күтілетін өсуіндегі өзгеріс, болжамды ақша ағындары, болашақта қаржыландыру қолжетімділігінің өзгеруі; технологиялық ескіру, қызметтер көрсетуді тоқтату, орын ауыстыруға арналған ағымдағы шығындар және шарттардың басқа да өзгерістері сияқты факторлардың көп санына негізделеді.

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ негізгі құралдардың құнсыздануының жоғарыда көрсетілген сыртқы және ішкі индикаторларының болуын бағалады, атап айтқанда пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі, жоспарлы көрсеткіштермен салыстырғанда нақты көрсеткіштердің орындалуын талдау, сондай-ақ транзиттік бағыттағы жүк айналымы бойынша көлемдерді және транзиттік бағыттағы тариф Швейцария франкімен белгіленгендіктен, теңгенің Швейцария франкіне бағамының өзгеруіне талдау жүргізді.

Сыртқы және ішкі факторлардың әрқайсысы құнсыздану индикаторы болуын немесе болмауын бағалау басшылықтың елеулі пайымдауын талап етеді. Басшылықтың негізгі пайымы нарықтың транзиттік қатынастағы жүк айналымының өсіміне жағымды орта көрсететініне негізделген.

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания басшылығы 2021 ж. болған, біртұтас АҚӨБ құнсыздану индикаторы ретінде қарастырылуы мүмкін қандай да бір оқиғаларды анықтаған жоқ.

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен қаржылық келісімдер шарттарын есепке алу

«Жолаушылар тасымалы» АҚ және «Тұлпар» вагон жасау зауыты» ЖШС еншілес ұйымдары тұлғасындағы Топ жолаушылар вагондары паркін жаңарту үшін соңғы Акционердің жалпы бақылауындағы «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен сатып алу-сату және қаржылық лизинг туралы бірқатар үш жақты шарттарын жасасты. Осы шарттарға сәйкес, «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ 100% алдын ала төлем негізінде оларды меншікке сатып алу және кейіннен «Жолаушылар тасымалы» АҚ қаржылық жалға беру үшін «Тұлпар» вагон жасау зауыты» ЖШС жолаушылар вагондарын шығаруды қаржыландырады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Топ басшылығы «Тұлпар» вагон жасау зауыты» ЖШС мен «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ арасындағы өзара қарым-қатынас бөлігінде транзакция Топтың деңгейінде активті сату ретінде есепке алу үшін ХҚЕС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім» талаптарына жауап бермейді, себебі вагондарды бақылау «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-ға ауыспайды, Топта қалады.

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ вагондар өндірісін қаржыландырады, бірақ кейіннен пайдалану тәсілін анықтау және активтен қалған барлық пайданы алу қабілетіне шектеу қойылған. Тиісінше, Топ ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары» сәйкес қаржылық міндеттеме (несие) ретінде «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ алдындағы міндеттемені, ал жолаушылар вагондары мен аяқталмаған өндірісті ХҚЕС (IFRS) 16.103 «Жалдау» сәйкес меншік құқығындағы негізгі құралдар мен аяқталмаған құрылыс объектілері ретінде таниды (3 Ескерту).

Қаржыландыру жеңілдікті мөлшерлемелер бойынша бөлінгендіктен және мұндай шарттар тек қана ҚР-сы Үкіметінің жекелеген Қаулысы негізінде «Жолаушылар тасымалы» АҚ жолаушылар вагондары паркін жаңартуды қаржыландыру үшін көзделгендіктен, Топ осы транзакцияларды соңғы Акционермен операциялар ретінде қарайды және басқа да салымдар ретінде бөлінбеген пайда құрамында капитал арқылы нарықтағыдан төмен мөлшерлеме бойынша алынған несиелер бойынша әділ құнға дейін түзетулерді көрсетеді (14 және 15 Ескертулер).

Бағалаулардағы белгісіздіктің негізгі көздері

Төменде есепті кезеңнің соңына болашаққа қатысты негізгі пайымдау және бағалаудағы белгісіздіктің басқа негізгі көздері көрсетілген. Бұлардың келесі есепті жылы актив мен міндеттемелердің баланстық құнына елеулі әсер етуінің ықтималдылығы жоғары.

Негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және гудвилдің құнсыздануы

Топ әрбір есепті күнге негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің баланстық құнының құнсыздану индикаторларының бар болуына тексеру жүргізеді.

Егер мұндай индикаторлар бар болса, активтердің өтелетін құны бағаланады және активтердің баланстық құнымен салыстырылады. Активтердің баланстық құны өтелетін құнынан артық болған жағдайда құнсыздану танылады. Өтелетін құн екі мәннің: өткізу шығынын шегергендегі активтердің әділ құны мен пайдалану құнының ең үлкені ретінде белгіленеді. Пайдалану құнын бағалау кезінде ақша қаражатының есептік келешек ағындары, Топ басшылығының пікірінше, ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын және активтерге тән тәуекелдерді көрсететін капиталдың орташа өлшенген құны негізінде есептелген салық салуға дейінгі дисконт мөлшерлемесін (WACC мөлшерлемесі) қолданып олардың ағымдағы құнына дейін дисконтталады. Өтелетін бағалау құнындағы өзгеріс қосымша құнсыздануға немесе оның болашақ кезеңдерде қалпына келуіне әкелуі мүмкін.

Басшылық гудвилдің өтімділігін 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жыл сайын немесе біртұтас АҚӨБ құнсыздану индикаторлары пайда болған кезде әр кез бағалайды.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Гудвилдің құнсыздануын бағалау үшін басшылық 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алдыңғы кезеңде жасалған біртұтас өндіруші бірлікті пайдалану құндылығының жан-жақты есебін келесі факторларды ескере отырып жаңартты:

- Топтың АҚӨБ баланстық құнын құрайтын активтер мен міндеттемелерде елеулі өзгерістер болған жоқ;
- өткен жыл іші пайдалану құндылығын жан-жақты есептеу елеулі қорға әкелді және басшылық 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қордың азаюына әкелетін оқиғалар мен жағдайлардың жоқтығына көз жеткізді;
- пайдалану құндылығын соңғы есептеу уақытынан бастап оқиғаларды және жағдайлардағы өзгерістерді талдауды негізге ала отырып, ағымдағы өтелетін сома бірліктің баланстық құнынан төмен болуы екіталай.

Жоғарыда аталған факторларды талдау үшін басшылық 2021 жыл іші негізгі операциялық көрсеткіштердің бюджеттен асып түсетініне көз жеткізді және төмендегідей ең сезімтал болжамдардың өзгеруінің әсерін талдады:

- транзиттік қатынастағы жүк тасымалдарының көлемі – нарық транзиттің өсуіне жағымды ортаны көрсетеді; және
- дисконттау мөлшерлемесі (WACC) – дисконттау мөлшерлемесін есептеу үшін қолданылатын кіріспе деректерде елеулі өзгерістер болған жоқ.

Топ 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша гудвилдің өтелетін құны оның баланстық құнынан артық деген қорытындыға келді.

Топ сезімталдыққа талдау жүргізді және негізгі жорамалдардың жеке-жеке негізді ықтимал өзгерістері және қалған параметрлер өзгеріссіз болғанда негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және гудвилдің әділ құны баланстық құнына тең болады деген қорытындыға келді:

- *Транзиттік қатынастағы жүк тасымалдарының көлемі* – есептік көрсеткішпен салыстырғанда көлемдердің 9.84% - ға төмендеуі;
- *Дисконттау мөлшерлемесі (WACC)* – дисконттау мөлшерлемесін 11.46%-дан 12.65%-ке дейін ұлғаюы.

Болашақта сыртқы немесе ішкі индикаторлардағы елеулі өзгерістер немесе бір мезгілде бірнеше факторлардың теріс әсері кезінде сыртқы немесе ішкі көрсеткіштердің болуын талдау әлеуетті құнсызданудың болуын көрсетуі мүмкін.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

ҚҚС өтеу

Әрбір есепті күндегі жағдай бойынша Топ халықаралық тасымалдар бойынша қызметтер көрсетуден туындаған ҚҚС өтелмейтін сомасына қатысты резервті бағалайды. Топ сатып алушыларға ҚҚС қоя алмайды және сәйкесінше бұл соманы салық органдарынан алғаннан кейін ғана іске асыра алады. Топ өзінің салық департаментінен алынған ҚҚС бойынша күтілетін қайтару туралы ақпаратты, мемлекеттік салық органдарымен хат алмасуды, сондай-ақ оны өтеуге қатысты тарихи деректерді қарайды. ҚҚС өтеудің нақты сомасы Топтың бағалау сомасынан өзгешеленуі мүмкін, бұл болашақ операциялық нәтижелерге елеулі әсер етуі мүмкін. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 34,417 млн. теңге сомасына қайтарылатын ҚҚС қысқа мерзімді актив құрамында жіктелген. Топ аталған соманы салық органдары 2022 ж. қайтарады деп күтеді.

Негізгі құралдардың тозуы және материалдық емес активтердің амортизациясы

Негізгі құралдардың тозуы және материалдық емес активтердің амортизациясы активтердің пайдалы қызмет ету мерзімі ішінде тұра сызықтық әдіс негізінде есептеледі. Пайдалы қызметтің болжамды мерзімдеріне, тарату құнына байланысты бағалар, сондай-ақ тозуды есептеу әдістері әрбір есепті күнге қайта қаралады және қажет болған жағдайда түзетіледі. Кез келген түзетулер есептік бағалаудағы өзгеріс ретінде перспективалы түрде ескеріледі. Пайдалы қызмет мерзімдеріне және активтердің тарату құнына қатысты бағалар күтіліп отырған пайдалануға, жөндеу және қолдау жөніндегі бағдарламаларға, қызмет көлеміне, технологияларды жетілдіруге және қызметтің өзге де жағдайларына байланысты болады. Осы бағалардың өзгеруі нәтижесінде тозу сомасы өткен жылдары көрсетілген сомалардан айтарлықтай өзгешеленуі мүмкін.

Топ қолданатын пайдалы қызметтің бағалау мерзімдері төменде берілген (жылдарда):

Ғимараттар мен құрылыстар	10-140
Теміржол жолдарының инфрақұрылымы	5-100
Машиналар мен жабдықтар	3-35
Көлік құралдары	4-40
Басқасы	2-50
Материалдық емес активтер	1-10

Салық салу

Әр түрлі қазақстандық заңнамалық актілер мен нормалар әрдайым анық жазылмайды. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасындағы пікірлердің алшақтық жағдайлары болуы мүмкін. Бұл ретте, салық органдары қосымша салықтарды қосымша есептеген жағдайда, айыппұл мен өсімпұлдың қолда бар мөлшері елеулі мөлшерде белгіленген; айыппұл мөлшері қосымша есептелген салық сомасының 80% - ын құрайды және өсімпұл мөлшері қосымша есептелген немесе төленбеген салық сомасының жылдық 12.19% - ын құрайды. Нәтижесінде, айыппұлдар мен өсімпұлдар қосымша есептелген салық сомасынан асып кетуі мүмкін.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Жоғарыда көрсетілген белгісіздікке байланысты салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың әлеуетті сомасы, егер ондайлар қосымша есептелген болса, 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығыстарға жатқызылған сомадан асып кетуі мүмкін. Бағалау мен нақты төленген сомалар арасындағы айырмашылықтар, егер мұндайлар туындайтын болса, келешектегі кезеңдерде операциялық нәтижелерге елеулі әсер етуі мүмкін.

Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуы

Топ 1-сатыдағы активтер үшін 12 айлық күтілетін кредиттік шығынға немесе 2 не 3-сатыдағы активтер үшін барлық мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығынға тең сомада қаржы құралдары бойынша шығындар үшін бағалау резервін құрады. Актив бастапқы тану сәтінен бастап оның кредиттік тәуекелі айтарлықтай артқан кезде 2-сатыға өтеді. ХҚЕС (IFRS) 9-да кредиттік тәуекелдің айтарлықтай жоғарылауының анықтамасы жоқ. Активтің кредиттік тәуекелі айтарлықтай артқанын бағалау кезінде Топ сапалық және сандық негізделген және расталатын болжамды ақпаратты ескереді.

Топ сондай-ақ қаржылық кепілдіктер шарттары бойынша күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервті бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдегі өзгерістерге байланысты 12 ай ішінде не барлық мерзімде таниды. Күтілетін кредиттік шығындардың сомасы тиісті қаржы құралы бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің өзгерістерін көрсету үшін әрбір есепті күнге жаңартылады.

Кредиттік тәуекелді ішкі басқару мақсаттары үшін Топ келесілерді дефолт ретінде қарайды, себебі өткен тәжірибе мынадай критерийлердің біріне сәйкес келетін қаржы активі әдетте өтелмейтін болып табылатынын көрсетеді:

- мерзімін кешіктіру: контрагенттің міндеттемелері бойынша 90 күннен астам мерзімін кешіктіру (Компанияның төлемді ұзақ мерзімге кешіктіруді көздейтін дефолт критерийін пайдалану неғұрлым орынды екенін көрсететін негізделген және расталған ақпарат болған жағдайларды есепке алмағанда);
- контрагенттің сыртқы кредиттік рейтингін дефолттық D деңгейіне дейін төмендету;
- контрагенттің қаржылық қиыншылықтары нәтижесінде міндеттемелерді орындау қабілетінің болмауы (қаржы активі бойынша пайыздарды есептеуді тоқтата тұру/пайыздық мөлшерлемені төмендету, негізгі борышты шығынға жазу, қаржы активін өтеу мерзімін ұлғайту, несие құнын төмендетуге/шығынға жазуға/берешекті кешіруге әкелетін қайта құрылымдау және т.б.); немесе
- ішкі деңгейде қалыптастырылған немесе сыртқы көздерден алынған ақпарат, қарыз алушы Компанияны қоса алғанда (Топ ұстап отырған кепілді есепке алмағанда) кредиторлардың пайдасына төлемдерді толық көлемде жүзеге асырмайтынын көрсетеді.

5. СЕГМЕНТТЕР БОЙЫНША АҚПАРАТ

Топтың операциялық сегменттері көрсетілетін қызметтер негізінде анықталады. Топ екі есепті сегментті бөліп көрсетеді: жүк тасымалы және жолаушылар тасымалы бойынша қызметтер. Барлық өзге сегменттер, соның ішінде негізінен коммуналдық қызметтер, жүктерді тиеу мен босату және кемелерге қызмет көрсету қызметтерінен тұратын, бірлесіп сандық шектерден аспайтын сегменттер жеке ашып көрсетілмейді және «Басқаларға» біріктірілген.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Топ басшылығы Топтың операциялық сегменттерінің келесідей көптеген пайда көрсеткіштерін бақылайды: салық салуға дейінгі пайда, жалғасатын қызметтен жыл іші пайда және жалпы пайда. Бұл ретте жалғасатын қызметтен жыл іші пайда ресурстарды бөлу және сегменттер қызметін бағалау үшін басшылық пайдаланатын негізгі көрсеткіш болып табылады.

Топта сегментішілік сатулар бойынша белгіленген баға қалыптастыру саясаты жоқ.

	2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші					
	Жүк тасымалы	Жолаушылар тасымалы	Есептік сегменттер	Басқалары	Шоғырландыру	Жиыны
Негізгі операциялық көрсеткіштер						
Түсім және өзге кірістер						
Сыртқы сатып алушылардан тасымалдаудан түсетін түсім	1,184,271	57,256	1,241,527	-	-	1,241,527
Сегменттер арасындағы операциялардан тасымалдаудан түскен түсім	1,129	58,371	59,500	-	(59,500)	-
Мемлекеттік субсидиялар	-	39,235	39,235	-	-	39,235
Сыртқы сатып алушылардан өзге кірістер	33,334	3,022	36,356	11,419	-	47,775
Сегменттер арасындағы операциялар бойынша өзге кірістер	27,519	629	28,148	6,292	(34,440)	-
Түсім және өзге кірістер жиыны	1,246,253	158,513	1,404,766	17,711	(93,940)	1,328,537
Өткізудің өзіндік құны	(932,063)	(127,798)	(1,059,861)	(13,121)	92,084	(980,898)
Жалпы пайда	314,190	30,715	344,905	4,590	(1,856)	347,639
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(78,238)	(10,737)	(88,975)	(3,171)	1,369	(90,777)
Қаржылық кіріс	18,026	1,803	19,829	977	(2,959)	17,847
Қаржылық шығындар	(120,040)	(4,783)	(124,823)	(3,178)	1,733	(126,268)
Бағам айырмасынан (шығын)/пайда	(11,776)	577	(11,199)	(24)	76	(11,147)
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлес	10,826	-	10,826	-	-	10,826
Активтердің (құнсыздануы)/ құнсыздануын қалпына келтіру	(1,075)	(375)	(1,450)	(785)	170	(2,065)
Басқа пайда мен шығындар, нетто	8,323	256	8,579	109	-	8,688
Салық салынғанға дейінгі пайда/ (шығын)	140,236	17,456	157,692	(1,482)	(1,467)	154,743
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	(32,660)	(4,284)	(36,944)	(11)	2,823	(34,132)
Жалғасатын қызметтен жыл іші пайда/(шығын)	107,576	13,172	120,748	(1,493)	1,356	120,611
Сегменттер туралы басқа да негізгі ақпарат						
Негізгі құралдар бойынша күрделі шығындар	344,865	183	345,048	238	11,854	357,140
Негізгі құралдардың тозуы	130,643	8,643	139,286	1,694	(5)	140,975

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

	2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші					
	Жүк тасымалы	Жолаушылар тасымалы	Есептік сегменттер	Басқалары	Шоғырландыру	Жиыны
Негізгі операциялық көрсеткіштер						
Түсім және басқа кірістер						
Сыртқы сатып алушылардан тасымалдаудан түсетін түсім	1,062,524	38,178	1,100,702	-	-	1,100,702
Сегменттер арасындағы операциялардан тасымалдаудан түскен түсім	10,959	2,644	13,603	-	(13,603)	-
Мемлекеттік субсидиялар	-	25,546	25,546	-	-	25,546
Сыртқы сатып алушылардан өзге кірістер	33,750	2,676	36,426	10,660	-	47,086
Сегменттер арасындағы операциялар бойынша өзге кірістер	3,759	393	4,152	5,277	(9,429)	-
Түсім және өзге кірістер жиыны	1,110,992	69,437	1,180,429	15,937	(23,032)	1,173,334
Өткізудің өзіндік құны	(816,821)	(75,034)	(891,855)	(15,253)	21,720	(885,388)
Жалпы пайда/(шығын)	294,171	(5,597)	288,574	684	(1,312)	287,946
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(74,536)	(8,673)	(83,209)	(3,365)	676	(85,898)
Қаржылық кіріс	48,898	1,591	50,489	697	(4,289)	46,897
Қаржылық шығындар	(163,096)	(4,736)	(167,832)	(3,440)	3,894	(167,378)
Бағам айырмасынан (шығын)/пайда	(53,303)	226	(53,077)	74	356	(52,647)
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлес	11,111	-	11,111	-	-	11,111
Бірлескен кәсіпорындағы бұрын тиесілі үлестің әділ құнына дейін қосымша бағалау	9,035	-	9,035	-	-	9,035
Қауымдастырылған кәсіпорындардағы үлесті өткізуден пайда	500	-	500	9,500	-	10,000
Активтердің (құнсыздануы)/құнсыздануын қалпына келтіру	(19,879)	23,570 ¹	3,691	(331)	(23,759)	(20,399)
Басқа да пайда мен шығындар, нетто	7,101	(8,961)	(1,860)	373	(187)	(1,674)
Салық салынғанға дейінгі пайда/(шығын)	60,002	(2,580)	57,422	4,192	(24,621)	36,993
Корпоративтік табыс салығы бойынша (шығыстар)/үнемдеу	(20,723)	2,268	(18,455)	(168)	(2,077)	(20,700)
Жалғасатын қызметтен жыл іші пайда/(шығын)	39,279	(312)	38,967	4,024	(26,698)	16,293
Сегменттер туралы басқа да негізгі ақпарат						
Негізгі құралдар бойынша күрделі шығындар	218,406	248	218,654	561	3,122	222,337
Негізгі құралдардың тозуы	126,298	7,875	134,173	2,240	(8)	136,405

¹ Активтердің (құнсыздануы)/құнсыздануын қалпына келтіру Топ ішінде 23,805 млн. теңге мөлшерінде берілген ұзақ мерзімді аванстар бойынша осы аванстарды қайтаруға байланысты құнсыздануды қалпына келтіруді қамтиды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Топтың географиялық ақпараты

Топ әр түрлі географиялық өңірлерде сатып алушылардан кірістер алады. Төмендегі кестеде 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде сатып алушылардың орналасқан жеріне негізделген кірістер туралы ақпарат көрсетілген:

Сатып алушылардың орналасқан жері	2021 ж.	2020 ж.
Қазақстан	1,291,832	1,137,941
Ресей	23,576	22,127
Басқасы	13,129	13,266
	1,328,537	1,173,334

Негізінен Топтың барлық ұзақ мерзімді активтері ҚР-сында орналасқан.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

	Теміржол жолдарының инфрақұры- лымы	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар мен жабдықтар	Көлік құралдары	Жер	Басқалары	Аяқталмаған құрылыс	Жыны
2020 ж. 1 қаңтарына баланстық құн	1,133,479	315,806	252,898	886,664	1,770	14,678	174,667	2,779,962
Сатып алу	1	169	3,765	30,780	18	136	141,470	176,339
Жалдау бойынша түсімдер	-	107	37,728	7,559	-	-	-	45,394
Еншілес ұйымды сатып алу	-	10,979	3,516	8,697	2,837	209	1,079	27,317
Есептен шығару	(133)	(633)	(1,781)	(15,045)	(4)	(522)	(60)	(18,178)
Еншілес компанияны бақылауды жоғалту	-	(10,911)	(9,187)	(32)	(2)	(87)	-	(20,219)
Тозу бойынша шығыстар	(36,702)	(7,672)	(36,828)	(52,803)	-	(2,400)	-	(136,405)
Есептен шығару бойынша тозу	100	84	1,712	2,514	-	517	-	4,927
Құнсыздандуды қалпына келтіру/(құнсызданду)	27	(611)	222	(44)	-	65	(408)	(749)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аудару	-	(9,482)	(5,844)	(17)	(650)	(140)	-	(16,133)
Басқа да қозғалыстар мен аударулар ²	60,678	23,486	35,680	58,246	-	1,721	(185,649)	(5,838)
2020 ж. 31 желтоқсанға баланстық құн	1,157,450	321,322	281,881	926,519	3,969	14,177	131,099	2,836,417
Бастапқы құны	1,442,279	379,336	505,516	1,425,022	3,969	29,389	142,844	3,928,355
Жинақталған тозу мен құнсызданду	(284,829)	(58,014)	(223,635)	(498,503)	-	(15,212)	(11,745)	(1,091,938)
2020 ж. 31 желтоқсанға баланстық құн	1,157,450	321,322	281,881	926,519	3,969	14,177	131,099	2,836,417
Соның ішінде:								
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер:								
Бастапқы құны	-	1,868	37,728	17,449	-	7,241	-	64,286
Жинақталған тозу мен құнсызданду	-	(330)	(9,039)	(3,289)	-	(1,086)	-	(13,744)
Баланстық құны	-	1,538	28,689	14,160	-	6,155	-	50,542
Операциялық жалдау мәні болып табылатын негізгі құралдар (Топ жалға беруші ретінде)	-	141	37	46,847	-	-	-	47,025

² Басқа да қозғалыстар, аударулар сондай-ақ тауар-материалдық қорларға немесе одан шығу бойынша аударуларды қамтиды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

	Теміржол жолдарының инфрақұрылымы	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар мен жабдықтар	Көлік құралдары	Жер	Басқалары	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2021 ж. 1 қаңтарына баланстық құн	1,157,450	321,322	281,881	926,519	3,969	14,177	131,099	2,836,417
Сатып алу	55	701	6,430	31,575	-	89	274,437	313,287
Жалдау бойынша түсімдер	-	122	-	42,552	-	-	-	42,674
Есептен шығару	(4,296)	(506)	(2,425)	(4,733)	(8)	(419)	-	(12,387)
Тозу бойынша шығыстар	(37,139)	(7,957)	(36,940)	(56,858)	-	(2,081)	-	(140,975)
Есептен шығару бойынша тозу	4,076	317	2,323	4,546	-	389	-	11,651
(Құнсыздану)/құнсыздануды қалпына келтіру	(618)	(13)	(131)	(268)	-	4	(834)	(1,860)
Басқа да қозғалыстар, аударулар ³	86,303	(8,551)	15,764	128,371	(1)	278	(232,682)	(10,518)
2021 ж. 31 желтоқсанға баланстық құн	1,205,831	305,435	266,902	1,071,704	3,960	12,437	172,020	3,038,289
Бастапқы құны	1,511,717	371,214	525,167	1,619,960	3,960	29,474	183,870	4,245,362
Жинақталған тозу мен құнсыздану	(305,886)	(65,779)	(258,265)	(548,256)	-	(17,037)	(11,850)	(1,207,073)
2021 ж. 31 желтоқсанға баланстық құн	1,205,831	305,435	266,902	1,071,704	3,960	12,437	172,020	3,038,289
Соның ішінде:								
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер:								
Бастапқы құны	-	1,925	37,728	59,990	-	7,614	-	107,257
Жинақталған тозу мен құнсыздану	-	(506)	(18,900)	(6,991)	-	(1,857)	-	(28,254)
Баланстық құны	-	1,419	18,828	52,999	-	5,757	-	79,003
Операциялық жалдау мәні болып табылатын негізгі құралдар (Топ жалға беруші ретінде)	-	184	5	24,225	-	-	-	24,414

³ Басқа да қозғалыстар, аударулар сондай-ақ тауар-материалдық қорларға немесе одан шығу бойынша аударуларды қамтиды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс, негізінен, «Жезқазған - Бейнеу», «19 жол айырығы - Достық» теміржол желілерін салу жобасы бойынша, Құрық портында сал кешенін салу бойынша шығындардан және теміржол жолдарының инфрақұрылымын қайта құрудың басқа да объектілері бойынша шығындардан тұрады.

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың баланстық құны 19,577 млн. теңге және 14,264 млн. теңге болатын негізгі құралдары тиісінше белгілі бір несиелер бойынша кепілдік қамтамасыз ету ретінде әрекет етті.

2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші Топ 14,410 млн. теңге сомасына жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер бойынша тозу бойынша шығыстарды есептеді (2020 ж. 31 желтоқсанда: 12,848 млн. теңге).

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде алынған несиелер бойынша капиталдандырылған шығыстардың сомасы тиісінше 4,794 млн. теңгені және 1,626 млн. теңгені құрады. Топ бойынша капиталдандырудың орташа мөлшерлемесі 2.08%-ден 10.78%-ге дейін (2020 ж.: 6.58% - дан 10.56% - ға дейін) өзгереді.

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың пайдалануындағы толығымен амортизацияланған негізгі құралдардың бастапқы құны тиісінше 337,592 млн. теңгені және 317,460 млн. теңгені құрайды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

7. ҚАУЫМДАСТЫРЫЛҒАН ЖӘНЕ БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

		2021 ж. 31 желтоқсан		2020 ж. 31 желтоқсан	
Қауымдастырылған кәсіпорынның атауы	Негізгі қызметі	Негізгі қызмет жүзеге асырылатын ел/тіркелген елі		Негізгі қызмет жүзеге асырылатын ел/тіркелген елі	
		Баланстық құны	Иелену үлесі	Баланстық құны	Иелену үлесі
«Еуразиялық теміржол бірлестігі - Бірлескен транспорттық-логистикалық компаниясы» АҚ («ЕТБ БТЛК» АҚ) «Транстелеком» АҚ	Ішкі және халықаралық қатынаста жүктерді тасымалдау бойынша транспорттық-экспедиторлық қызмет көрсетуді ұйымдастыру Телекоммуникациялық қызметтер				
			Ресей Федерациясы	12,312	33.33%
			ҚР	11,239	25%
				8,874	33.33%
Халықаралық Қытай-қазақстандық логистикалық компаниясы, Ляньюнган қ.	Халықаралық мультимодальды тасымалдаулар	3,242	49%	2,399	49%
		-	40-47%	-	40-47%
Басқалары					
Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар жиыны		26,793		21,218	
Бірлескен кәсіпорындар					
«KIF Warehouses (KIF Вээрхаусис)» ЖШС	Қойма операциялары және қосалқы көлік операциялары	895	50%	-	-
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар жиыны		895		-	

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялардағы қозғалыстар төмендегідей берілген:

	2021 ж.	2020 ж.
Қауымдастырылған ұйымдар		
1 қаңтарға	21,218	16,164
Шетел валютасын қайта есептеу	1,144	1,299
Жарғылық капиталға жарналар	-	4,120
Пайдадағы үлес	10,893	10,860
Құнсыздану	-	(16,215)
Берілген кепілдіктердің әділ құны	-	268
Алынатын дивидендтер	(6,462)	(4,364)
«Транстелеком» АҚ еншілес ұйымын бақылауды жоғалтқан кезде қалған үлестің әділ құны	-	9,086
31 желтоқсанға	26,793	21,218
Бірлескен ұйымдар		
1 қаңтарға	-	17,389
Сатып алу	962	-
(Шығындағы)/пайдадағы үлес	(67)	251
Бірлескен бақылауды жоғалтқан және бақылауды алған күнге Logistic System Management B.V.-ге инвестициялардың баланстық құны (29 Ескерту)	-	(14,670)
Алынатын дивидендтер	-	(2,970)
31 желтоқсанға	895	-

2021 ж. наурызда Топ «KTZ Express» АҚ тұлғасында үшінші тараптан «KIF Warehouses (КИФ Везрхаусис)» ЖШС қатысудың 50% үлесін сатып алу туралы шарт жасасты. Мәміле сомасы 11,908,897 АҚШ долларын (5,162 млн. теңгені) құрады, соның ішінде Топ шартқа сәйкес ұстап қалған қамсыздандырма. Мәміле талаптарының бірі – бұрын «KTZ Express» АҚ мен «KIF Warehouses (КИФ Везрхаусис)» ЖШС арасында жасалған қойма кешенін жалдау туралы Алдын ала шартын бұзу болды, ол шарт бойынша экономикалық тиімділіктің жылыстауы ықтималдығының жоғары болуына байланысты бұрын 4,200 млн. теңге мөлшерінде резерв есептелген. Топ мәмілені 2021 ж. маусымында аяқтады. Сатып алу күніне таза активтердегі үлес 962 млн. теңгені құрады. Топ таза активтердің әділ құны мен берілген сыйақы арасындағы айырманы Алдын ала жалдау шарты бойынша бұрын есептелген міндеттемені өтеу ретінде есепке алды. Сатып алу нәтижесінде Топ бірлескен бақылауға ие болып, «KIF Warehouses (КИФ Везрхаусис)» ЖШС-қа инвестицияларды бірлескен кәсіпорынға инвестиция ретінде жіктеді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

31 желтоқсандағы жағдай бойынша және сол күнге аяқталатын жылдар іші елеулі қауымдастырылған кәсіпорындарға қатысты жалпы қаржылық жиынтық ақпарат:

	2021 ж.				2020 ж.					
	Халықаралық Қытай- қазақстандық логистикалық компания Ляньюнган қ.	«Ақтау Теңіз Солтүстік Терминалы» ЖШС	«Транстелеком» АҚ	«Еуразиялық теміржол Бірлестігі - Бірлескен транспорттық- логистикалық компаниясы» АҚ	Халықаралық Қытай- қазақстандық логистикалық компания Ляньюнган қ.	«Ақтау Теңіз Солтүстік Терминалы» ЖШС	«Транстелеком» АҚ	«Еуразиялық теміржол Бірлестігі - Бірлескен транспорттық- логистикалық компаниясы» АҚ	«Ақтөбе реліс арқалық зауыты» ЖШС	«Continental Logistics» ЖШС
Қысқа мерзімді активтер	5,060	873	42,524	47,302	3,499	490	38,946	39,100	-	-
Ұзақ мерзімді активтер	25,152	38,399	156,379	48,348	24,365	40,114	137,794	32,562	-	-
Активтер жиыны	30,212	39,272	198,903	95,650	27,864	40,604	176,740	71,662	-	-
Қысқа мерзімді міндеттемелер	1,058	15,625	52,501	25,338	574	9,996	44,599	22,945	-	-
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	357	43,068	110,340	33,375	212	49,199	101,254	22,095	-	-
Міндеттемелер жиыны	1,415	58,693	162,841	58,713	786	59,195	145,853	45,040	-	-
Таза активтер/ (міндеттемелер) жиыны	28,797	(19,421)	36,062	36,937	27,078	(18,591)	30,887	26,622	-	-
Иелену үлесі	49%	40%	25%	33.33%	49%	40%	25%	33.33%	-	-
Топқа тиесілі таза активтер/(міндеттемелер) жинақталған құныздану	14,111 (10,869)	(7,768)	9,016	12,312	13,268 (10,869)	(7,436)	7,722	8,874	-	-
Құныздану есебімен Топқа тиесілі таза активтер/(міндеттемелер) жинақталған танылмаған шығын Инвестициялардың баланстық құнын кәсіпорынның таза активтерінің өзгеруіне түзету (басқа акционерден жеңілдікпен алынған несиені әділ құнына дейін түзету)	3,242 -	(7,768) (7,768)	9,016 -	12,312 -	2,399 -	(7,436) (7,436)	7,722 -	8,874 -	-	-
Инвестицияның баланстық құны	3,242	-	11,239	12,312	2,399	-	9,945	8,874	-	-
Кірістер	3,705	3,642	83,947	375,449	3,631	2,343	65,175	285,367	29,481	1,355
Пайда/(шығын) және жыл іші жиынтық кіріс/(шығын) жиыны	183	(831)	5,176	28,528	2,086	(6,340)	2,364	24,062	(11,154)	10,361
Пайдадағы Топтың танылған үлесі	90	-	1,294	9,509	1,022	-	591	8,021	-	1,226

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

8. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Негізгі құралдар үшін төленген аванстар	104,054	104,341
Өтелетін ҚҚС	43,797	33,367
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	8,629	8,733
Басқалары	1,027	249
Шегеру: өтелмейтін ҚҚС бойынша резерв	(10,380)	(19,169)
Шегеру: негізгі құралдар үшін жеткізушілерге аванстар бойынша резерв	(4,362)	(4,630)
Басқа да қаржылық емес активтер жиыны	142,765	122,891
Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты	13,737	11,512
Берілген несиелер	6,146	-
Қызметкерлерге несиелер	2,178	3,203
Қазақстандық екінші деңгейдегі банктердің және өзге де кредиттік институттардың облигациялары және өзге де борыштық бағалы қағаздар	1,262	1,158
Ұзақ мерзімді сауда дебиторлық берешек (11 Ескерту)	47	54
Басқалары	1,663	1,124
Шегеру: берілген несиелер бойынша күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	(2,349)	-
Шегеру: басқа да ұзақ мерзімді қаржылық активтер бойынша күтілетін кредиттік шығындарға резерв	(877)	(579)
Басқа да қаржылық активтер жиыны	21,807	16,472
	164,572	139,363

2021 ж. ішінде вагондар мен дөңгелек жұптарын «Вагонсервис» АҚ еншілес ұйымының жарғылық капиталына беру нәтижесінде Топ «Жолаушылар тасымалы» АҚ еншілес компаниясы тұлғасында бұрын құнсыздануға арналған резерв есебінен 9,101 млн. теңге жалпы сомаға есепке жатқызылмайтын өтеуге ҚҚС шығынға жазды.

2021 ж. қаңтарда Топ «Востокмашзавод» АҚ-ға берілген несиені осы еншілес ұйымның есептен шығарылуына байланысты таныды (13 Ескерту). Шарт талаптарына сәйкес, 14% мөлшерінде сыйақы есептеу 2024 ж. 1 қаңтардан бастап жүзеге асырылады. Негізгі борыш пен сыйақы 2025 ж. қазанда толық өтелгенге дейін тиісінше 2024 ж. қаңтардан және сәуірден бастап тоқсан сайынғы төлемдермен алынуы тиіс.

Қолданылуы шектелген ақша қаражаты, негізінен, Франция HSBC-ден алынған несиелер бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілге салынған еуроодағы сомаларды білдіреді. Ақша қаражатын пайдалануға қойылған шектеу осы несиелерді өтегеннен кейін алынады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар үшін төленген аванстар мыналарды қамтыды:

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Локомотивтерді жеткізу	68,036	64,654
Рельстерді сатып алу	21,356	9,501
Тепловоздарды жеткізу	4,996	15,891
Жүк вагондарын жеткізу	3,000	3,100
Құрық портында паром кешенін салу	2,244	7,261
Басқалары	4,422	3,934
	104,054	104,341

9. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Қысқа мерзімді банктік салымдар, теңгеде	128,371	116,993
Қысқа мерзімді банктік салымдар, ресей рублінде	597	900
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, теңгеде	30,653	18,977
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, АҚШ долларында	13,098	10,258
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, ресей рублінде	2,482	2,013
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, еуроде	1,667	5,469
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, басқа валюталарда	1,158	813
Кассадағы қолма-қол ақша	5	6
Шегеру: ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша күтілетін кредиттік шығындарға резерв	(31)	(22)
	178,000	155,407

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты бойынша орташа өлшемді пайыздық мөлшерлеме теңгемен 1.75% және басқа валюталарда 1.92% құрады (2020 ж. 31 желтоқсан: теңгемен 0.19% және басқа валюталарда 0.93%).

Теңгедегі және валютадағы қысқа мерзімді банктік депозиттер Топтың ақша қаражатына қажеттілігіне байланысты үш айға және одан аз мерзімге әртүрлі мерзімге орналастырылады. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді банктік салымдар бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлеме теңгеде 9.18% және басқа валютада 8%-ды құрады (2020 ж. 31 желтоқсан: тиісінше 8.48% және 3%).

Топ ақша қаражаты мен оның баламаларының көп бөлігін банктерде және «А+»-дан «В»-ға дейінгі рейтингісі бар басқа да қаржы институттарында орналастырады. Осының негізінде Топ 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен олардың баламаларының кредиттік тәуекелі төмен деп санайды.

Ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв 12 айлық күтілетін кредиттік шығындар негізінде есептелген, бұл олардың өтеу мерзіміне сәйкес келеді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

10. ТАУАР-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Жолдың үстіңгі құрылысы материалдары	11,050	7,801
Шикізат пен материалдар	10,995	11,449
Отын және жанар-жағармай материалдары	9,401	6,718
Қосалқы бөлшектер	7,129	7,329
Құрылыс материалдары	1,278	1,509
Аяқталмаған өндіріс	117	198
Басқалары	3,463	2,572
	43,433	37,576
Шегеру: тауар-материалдық қорлар бойынша резерв	(1,032)	(457)
	42,401	37,119

11. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Сауда дебиторлық берешек	28,541	12,460
Шегеру: күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	(5,246)	(1,089)
	23,295	11,371
Сауда дебиторлық берешектің ағымдағы бөлігі	23,248	11,317
Сауда дебиторлық берешектің ұзақ мерзімді бөлігі (8 Ескерту)	47	54
	23,295	11,371

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатып алушылармен жасалған шарттар салдарынан туындаған сауда дебиторлық берешек 26,031 млн. теңгені (2020 ж. 31 желтоқсан: 11,668 млн. теңге) құрады, осындай сауда дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік шығындар 3,060 млн. теңгені (2020 ж. 31 желтоқсан: 835 млн. теңге) құрады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

12. БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Басқа да салықтар бойынша алдын ала төлем	41,874	42,157
Берілген аванстар	6,777	6,498
Болашақ кезеңнің шығыстары	1,223	1,107
Басқалары	4,598	4,229
Шегеру: берілген аванстардың құнсыздануына және басқа да ағымдағы қаржылық емес активтер бойынша резерв	(6,034)	(5,570)
Басқа да қаржылық емес активтер жиыны	48,438	48,421
Талап-тілектер, өсімпұлдар және айыппұлдар	1,721	2,235
Қызметкерлердің берешегі	1,664	1,750
Басқалары	2,973	2,631
Шегеру: басқа да ағымдағы қаржылық активтер бойынша күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	(2,116)	(1,110)
Басқа да қаржылық активтер жиыны	4,242	5,506
	52,680	53,927

13. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР, ЕСЕПТЕН ШЫҒАРЫЛАТЫН ТОПТЫҢ САТУҒА АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕРІ МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ

«Востокмашзавод» АҚ

2020 ж. 30 желтоқсанында еншілес ұйым «Қамқор» Жөндеу корпорациясы» ЖШС тұлғасында Топ үшінші тараппен «Востокмашзавод» АҚ акцияларын өткізу жөніндегі сату-сатып алу шартын жасасты. Топ 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Востокмашзавод» АҚ активтері мен міндеттемелерін сатуға арналған шығыстарды шегергендегі баланстық және әділ құнының неғұрлым азы бойынша сатуға арналған активтер құрамында жіктеді. 2021 ж. 8 қаңтарда Топ акцияларды сату бойынша мәмілені аяқтады, нәтижесінде осы еншілес ұйымды бақылауды жоғалтты.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

«Востокмашзавод» АҚ есептен шығу күніне және 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша оның жеке есептілігіндегі активтері мен міндеттемелері төмендегідей көрсетілген:

	2021 ж. 8 қаңтар	2020 ж. 31 желтоқсан
Активтер		
Негізгі құралдар	5,466	5,466
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	35	35
Тауар-материалдық қорлар	664	664
Сауда дебиторлық берешек	28	28
Басқа да ағымдағы активтер	463	463
Активтер жиыны	6,656	6,656
Міндеттемелер		
Несиелер	5,529	-
Сауда кредиторлық берешек	1,915	1,409
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	1,031	1,031
Басқа да салықтар	536	536
Сатып алушылармен жасалған міндеттемелер	347	131
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	34	34
Басқа да міндеттемелер	588	368
Міндеттемелер жиыны	9,980	3,509
Есептен шыққан таза міндеттемелер	(3,324)	-

Еншілес ұйымның есептен шығу нәтижесі төмендегідей көрсетілген:

	2021 ж.
Бұрын алынған аванс	100
Есептен шыққан таза міндеттемелер	3,324
Бақыламайтын акционерлердің есептен шыққан үлестері	(849)
Бұрынғы еншілес кәсіпорынның алынатын несиелері мен дебиторлық берешегін әділ құнына дейін түзету	(2,575)
«Востокмашзавод» АҚ есептен шығуының нәтижесі	-

Есептен шыққан күнгі жағдай бойынша «Востокмашзавод» АҚ Топ алдында баланстық құны тиісінше 5,529 млн. теңге және 938 млн. теңге несиелер бойынша берешегі және сауда дебиторлық берешегі болған. «Востокмашзавод» АҚ үлесін сатып алу жөніндегі мәміле аясында сатып алушы осы берешекті өтеуге кепілдік берді. Осыған байланысты есептен шығару нәтижесінде Топ жоғарыда көрсетілген салыстырып тексеруде әділ құнға дейін түзетуді көрсетіп, тиісінше 3,251 млн. теңге және 641 млн. теңге мөлшерінде алынатын несиелерді (8 Ескерту) және дебиторлық берешекті олардың әділ құны бойынша таныды. Нәтижесінде 2021 ж. еншілес кәсіпорынның есептен шығуы Топтың қаржылық нәтижесіне әсер еткен жоқ.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

14. КАПИТАЛ

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал мына түрде көрсетілген:

	Шығаруға рұқсат етілген шығарылған акциялардың саны	Шығарылған және төленген акциялардың саны	Жарғылық капитал, млн. теңге
2020 ж. 1 қаңтарға	502,040,458	496,654,806	1,082,299
2020 ж. 31 желтоқсанға	502,040,458	496,654,806	1,082,299
Орналастырылған акциялар	-	37,859	3,786
2021 ж. 31 желтоқсанға	502,040,458	496,692,665	1,086,085

Компанияның жарғылық капиталы ақша қаражатына, негізгі құралдар нысандарына немесе акциялар үлесіне айырбастап, акциялар шығарылымдарының сериялары арқылы қалыптастырылған. Акционер дивидендтер алуға құқылы, Компанияны таратқан жағдайда Компания мүлігінің бөлігіне құқылы және Компанияның акцияларына айырбасталған Компанияның акцияларын немесе басқа да бағалы қағаздарын сатып алу артықшылығына құқылы.

Салымдар

Акцияларды шығару

2021 ж. ішінде Топ 37,859 акция шығарды, оларды Акционер 3,786 млн. теңге сомаға материалдық емес активтермен төледі.

Басқа да салымдар

2021 ж. ішінде Топ нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлемемен алынған несиеледі 1,571 млн. теңге (2020 ж.: 4,172 млн. теңге) сомаға кейінге қалдырылған салық әсерін шегергенде 7,857 млн. теңге (2020 ж.: 20,858 млн. теңге) сомаға әділ құнына дейін түзетуді таныды (18 Ескерту).

Хеджирлеу резерві

2015 ж. 7 тамызда Топ Швейцария франкінде көрсетілген қызметтер көрсетуден түскен түсімнің теңгемен баламасының өзгеру тәуекелін азайту үшін ақша ағындарын хеджирлеуді жүзеге асырды. Швейцария қор биржасында 2014 ж. 20 маусымда шығарылған және 20 маусымда 2022 жж. өтеуге жататын негізгі борыш мөлшеріндегі еурооблигациялар хеджирлеу құралы болып табылады, ол жеке сәйкестендіріледі және сенімді бағалауға беріледі. Осы хеджирлеуге қатысты хеджирлеу объектісі швейцариялық франкпен транзиттік тасымалдардан түсетін ықтималдығы жоғары түсім, атап айтқанда 2022 ж. 1 қаңтардан бастап 20 маусымға дейінгі кезеңде алынған алғашқы сату болып табылады.

2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде 823 млн. теңге мөлшеріндегі тиімді бөлік хеджирлеу құралы бойынша таза пайда түрінде өзге жиынтық кірістегі хеджирлеу резервіне жатқызылды (2020 ж.: 15,220 млн. теңге таза шығын түрінде).

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Басқа да бөлулер

2020 ж. наурызда еншілес ұйым «KTZ Express» АҚ тұлғасында Топ соңғы Акционердің тапсырмасына сәйкес еншілес ұйым «Қорғас – Шығыс қақпасы» АЭА БК» АҚ 100% акцияларын Алматы облысының әкімдігіне өтеусіз берді және 24,809 млн. теңге сомаға есептен шығарылған таза активтерді өзге де бөлулер құрамында көрсетті.

2018 ж. желтоқсанында ҚР-сының Үкіметі мен жалғыз Акционер Топқа Түркістан қаласындағы оқушылар Сарайының құрылысының қаржыландырылуын қамтамасыз етуді тапсырды. Соның салдарынан Топ Түркістан қаласындағы оқушылар Сарайының құрылысын қаржыландыру бойынша күші жойылмайтын міндеттеме қабылдады және нәтижесінде Акционерге 5,300 млн. теңге мөлшерінде құрылысқа жұмсалған бағаланған шығындар мөлшерінде бөлуді мойындады. 2020 ж. маусымында Түркістан қаласындағы оқушылар Сарайының құрылысы құнының ұлғаюына байланысты Топ қосымша 5 млн. теңге сомаға міндеттемені қосымша таныды.

Еншілес ұйымдардың есептен шығуы

2021 ж. қаңтарда «Востокмашзавод» АҚ еншілес компанияны бақылауды жоғалту нәтижесінде Топ 849 млн. теңге сомаға бақыламайтын қатысу үлесінің есептен шығуын таныды.

2020 ж. қаңтарда еншілес ұйым «Транстелеком» АҚ бақылауды жоғалту нәтижесінде Топ 14,040 млн. теңге сомасына бақыламайтын қатысу үлесінің есептен шығуын таныды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

15. НЕСИЕЛЕР

Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын есептелген пайыздарды қоса алғанда, несиелер:

	2021 ж. 31 желтоқсан		2020 ж. 31 желтоқсан	
	Сомасы	Орташа өлшемді тиімді пайыз мөлшерлемесі (%)	Сомасы	Орташа өлшемді тиімді пайыз мөлшерлемесі (%)
<i>Пайыздық мөлшерлемесі тұрақты несиелер</i>				
Алынған несиелер	240,890		244,623	
- теңгеде	164,644	7.51	182,047	7.84
- АҚШ долларында	-	-	461	2.88
- еуроде	76,246	6.57	62,115	6.57
<i>Шығарылған борыштық бағалы қағаздар</i>				
Алынған несиелер	1,158,930		1,147,976	
- теңгеде	468,570	10.81	467,713	10.81
- АҚШ долларында	396,207	6.95	386,652	6.95
- Швейцария франкінде	207,321	3.42	209,047	3.42
- басқа валютада	86,832	8.75	84,564	8.75
<i>Пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы несиелер</i>				
Алынған қнесиелер	124,017		124,817	
- теңгеде	13,066	12.39	16,459	10.43
- Ресей рублінде	110,951	11.00	108,358	7.49
<i>Шығарылған борыштық бағалы қағаздар</i>				
Алынған несиелер	53,375		52,763	
- теңгеде	53,375	9.92	52,763	8.12
	1,577,212		1,570,179	
Несиелердің ағымдағы бөлігі	215,809		171,664	
Несиелердің ұзақ мерзімді бөлігі	1,361,403		1,398,515	
	1,577,212		1,570,179	

Борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда, дисконтты негіздегі келесі несиелердің өтелу мерзімі төмендегідей:

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
1 жыл ішінде	23,743	153,980
1 жылдан 2 жылға дейін	8,269	7,272
2 жылдан 3 жылға дейін	148,969	8,014
3 жылдан 4 жылға дейін	9,627	38,367
4 жылдан 5 жылға дейін	11,390	9,472
5 жылдан астам	162,909	152,335
	364,907	369,440

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Алынған несиелер

«Қазақстан Халық Банкі» АҚ

2021 ж. қаңтарда Топ 2015 ж. 26 ақпанда жасалған «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-мен кредиттік желі беру туралы Келісім шеңберінде Топ Компания тұлғасында 25,000 млн. теңге сомаға несиені мерзімінен бұрын өтеді.

«HSBC Франция»

2021 ж. ішінде еншілес ұйым «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС тұлғасында Топ «COFACE» экспорттық-кредиттік агенттік кепілдігімен «HSBC Bank Plc» және «HSBC Қазақстан» ЕБ» АҚ бірлесіп «HSBC Франция» банкімен 2012 ж. 31 мамырда жасалған, 880,877,000 еуро жалпы сомаға жүк және жолаушылар электровоздарын сатып алуды қаржыландыру туралы Бас негіздемелік келісім және оған қосымша келісімдер шеңберінде 64,063,394 еуро (31,790 млн. теңге) (COFACE сыйлықақысын қоса алғанда) жалпы сомаға қарыз қаражатын игерді. Несие бойынша пайыздар әрбір траншы игеру күніне белгіленетін EUR CIRR + маржа 0.4% пайыздық мөлшерлемесі бойынша жарты жылдық төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2031 ж. толық өтелгенге дейін жарты жылдық төлемдермен өтелуі тиіс.

«Банк ВТБ» ЖАҚ

2021 ж. желтоқсанда Компания «Московский кредитный банк» ЖАҚ несиені өтеу мақсатымен «Банк ВТБ» ЖАҚ-мен кредиттік шарт аясында 19,400,000,000 ресей рублі (112,714 млн. теңге) мөлшеріндегі қарыз қаражатын игерді. Несие бойынша пайыздар «Ресей Федерациясының негізгі мөлшерлемесі + 2.75%» пайыздық мөлшерлемесі бойынша тоқсан сайынғы төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2024 ж. желтоқсанда біржолғы төлеммен өтелуі тиіс (32 Ескерту).

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ

2021 ж. ішінде Топ еншілес ұйымдар «Жолаушылар тасымалы» және «Тұлпар» вагон жасау зауыты» ЖШС тұлғасында жолаушы вагондар паркін жаңарту үшін соңғы Акционердің ортақ бақылауындағы «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен сату-сатып алу және қаржылық лизинг туралы 13,125 млн. теңге жалпы сомаға үш жақты шарттарды жасасты. Пайыздар 1.5% пайыздық мөлшерлеме бойынша жылдық төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2041 ж. толық өтелгенге дейін жылдық төлемдермен өтелуі тиіс. Негізгі борышты төлеу бойынша жеңілдікті кезең 6 жылды құрайды.

4 Ескертуде көрсетілгендей, осындай түрдегі шарттар бойынша қаржы міндеттемелерін Топ несиелер ретінде есепке алады.

Несиелер нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлемелермен ұсынылған, және алынған несиелердің әділ құны 10.78% нарықтық пайыздық мөлшерлемелерге сүйене отырып есептелді. Топ өзге салымдар сияқты бөлінбеген пайда құрамындағы капитал арқылы 1,571 млн. теңге сомасына кейінге қалдырылған салық әсерін шегере отырып, 7,857 млн. теңге мөлшеріндегі несиенің әділ құнына дейінгі түзетуді таныды (14 Ескерту).

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Шығарылған борыштық бағалы қағаздар

31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығарылған борыштық бағалы қағаздар мынаны қамтыды:

	Өтеу күні	Биржалар	2021 ж.	2020 ж.
Бағасы бойынша орналастырылған борыштық бағалы қағаздар				
АҚШ долларындағы 6.95%-дық еурооблигациялар (105.521%) ⁴	2042 ж. 10 шілде	LSE/KASE	396,207	386,652
Теңгедегі 11.5%-дық облигациялар (100%)	2034 ж. 3 қазан	KASE	308,433	308,433
Швейцария франкіндегі 3.638%-дық еурооблигациялар (100%)	2022 ж. 20 маусым	SIX Swiss Exchange	89,208	90,036
Ресей рубліндегі 8.75%-дық еурооблигациялар (100%)	2022 ж. 7 маусым	MOEX	86,832	84,563
Швейцария франкіндегі 3.25%-дық еурооблигациялар (100%)	2023 ж. 5 желтоқсан	SIX Swiss Exchange	79,713	80,016
Теңгедегі 9.25%-дық облигациялар (100%)	2024 ж. 15 қараша	KASE	76,831	76,831
Теңгедегі инфляция мөлшерлемесі +2.52% (9.92%) облигациялар (100%)	2026 ж. 25 сәуір	KASE	53,376	52,763
Теңгедегі 11.5%-дық облигациялар (100%)	2034 ж. 12 қыркүйек	KASE	41,380	41,380
Швейцария франкіндегі 3.25%-дық еурооблигациялар (104.238%)	2023 ж. 5 желтоқсан	SIX Swiss Exchange	38,400	38,996
Теңгедегі 11%-дық облигациялар (100%)	2027 ж. 23 шілде	KASE	26,184	26,184
Теңгедегі 2%-дық облигациялар (100%)	2034 ж. 20 тамыз	KASE	15,741	14,885
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар жиыны			1,212,305	1,200,739
Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың ағымдағы бөлігі			192,066	17,684
Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың ұзақ мерзімді бөлігі			1,020,239	1,183,055
			1,212,305	1,200,739

Несиелердің әділ құны 31 Ескертуде ұсынылған.

Кредиттік келісімдер және оларды бұзу

Шығарылған борыштық бағалы қағаздармен байланысты талаптар бизнесті өзгертумен және мүлікті иеліктен алумен; басқа да заңды тұлғалармен қосылу және қауымдасумен байланысты талаптардан тұрады, алайда осы талаптармен шектелмейді. Борыштық бағалы қағаздар шығару шарттарында белгіленген дефолт оқиғасы болған жағдайда инвесторлар шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша берешекті өтеуді талап етуге құқылы.

Топ несиелер ретінде есепке алатын «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен қаржылық лизинг шарттары шеңберінде Топ кейбір қаржылық емес талаптарды сақтауға міндетті, олар 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша орындалған.

⁴ Жақша ішіндегі пайыз номиналдан облигацияларды/еурооблигацияларды орналастыру құнын білдіреді (сыйақымен / дисконтпен немесе номиналы бойынша)

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Еуропа жаңғыру және даму банкісінен алынған несиелердің талаптары Adjusted (түзетілген) EBITDA түзетілген борыш, капиталға түзетілген борыш және пайыздарды өтеу коэффициенті (Adjusted (түзетілген) EBITDA негізделген) сияқты белгілі бір қаржылық коэффициенттерді (ковенанттарды) сақтауды көздейді. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл талаптар орындалған.

Қаржылық және қаржылық емес талаптарға қатысты «Франция HSBC»-мен уағдаластықтар шеңберінде Топ келесі талапты сақтауы қажет: Компанияда BB-дан төмен емес деңгейде үш корпоративтік рейтингтің (S&P, Fitch, Moody's) кез келген екеуінің болуы. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл талап орындалды.

«Сбербанк» АҚ ЕБ Кредиттік келісім шеңберінде «Кедентранссервис» АҚ еншілес ұйымының деректері негізінде тоқсан сайын есептелетін EBITDA-ға борыш және пайыздарды өтеу коэффициенті сияқты белгілі бір қаржылық коэффициенттерді (ковенанттарды) сақтау көзделген. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл талаптар орындалды.

«Банк ВТБ» ЖАҚ-мен Кредиттік келісім шеңберінде 2021 ж. 31 желтоқсаннан бастап және одан әрі тоқсандық негізде Топтың шоғырландырылған деректері негізінде есептелетін EBITDA-ға Таза борыш, Пайыздарды өтеу коэффициенті және Өтеу коэффициенті (ол (а) борышкерлердің жалпы EBITDA-ның Топтың EBITDA-ға қатынасын; (b) Борышкерлердің жалпы түсімінің Топтың түсіміне қатынасын; (c) Борышкерлер активтерінің жалпы баланстық құнының Топ активтерінің баланстық құнына қатынасын қамтиды) сияқты белгілі бір қаржылық коэффициенттерді сақтау көзделген. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл талаптар орындалған. Сонымен қатар, 2021 ж. 30 желтоқсанында Компания «Банк ВТБ» ЖАҚ-дан егер Топтың кез келген қатысушысы активтерінің құны оның міндеттемелерінен аз болса (шартты және перспективті міндеттемелерді ескере отырып), кросс-дефолтқа және дәрменсіздікке қатысты Кредиттік келісім талаптарын сақтамауды бұзушылық деп санау құқығынан бас тарту туралы келісім-хат (вейвер) алды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Қаржылық қызметтен ақша ағындары мен міндеттемелердің өзгеруін салыстыру

	2021 ж.			2020 ж.		
	Несилер мен шығарылған борыштық бағалы қағаздар	Жалдау бойынша міндеттемелер (16 Ескерту)	Жиыны	Несилер мен шығарылған борыштық бағалы қағаздар	Жалдау бойынша міндеттемелер (16 Ескерту)	Жиыны
1 қаңтарға	1,570,179	50,186	1,620,365	1,486,106	26,563	1,512,669
Қаржылық қызметтен ақша ағындарына байланысты өзгерістер						
Несилер бойынша негізгі борышты төлеу	(156,007)	-	(156,007)	(153,289)	-	(153,289)
Алынған несиелер бойынша түсімдер	125,839	-	125,839	176,422	-	176,422
Жалдау міндеттемелері бойынша төлемдер	-	(12,274)	(12,274)	-	(10,786)	(10,786)
Қаржылық қызметтен ақша ағындарына байланысты өзгерістер жиыны	(30,168)	(12,274)	(42,442)	23,133	(10,786)	12,347
Басқа да өзгерістер						
Шетел валютасы айырбас бағамдары өзгеруінің әсері	10,528	(103)	10,425	59,558	(339)	59,219
Ақша ағындарын хеджирлеу	(823)	-	(823)	15,252	-	15,252
Несилер есебінен негізгі құралдарды сатып алу	27,705	-	27,705	5,729	-	5,729
Жаңа жалдау шарттары	-	21,411	21,411	-	45,418	45,418
Еншілес ұйымды сатып алу	-	-	-	-	1,037	1,037
Нарықтық бағадан төмен мөлшерлемелер бойынша Акционерден/соңғы Акционерден алынған несиелердің әділ құнына дейін түзету (14 Ескерту)	(7,857)	-	(7,857)	(20,858)	-	(20,858)
Капиталдандырылатындарды қоса алғанда, пайыздар бойынша шығындар және дисконт амортизациясы	123,093	7,414	130,507	122,288	6,879	129,167
Төленген пайыздар	(113,757)	(7,056)	(120,813)	(114,321)	(6,325)	(120,646)
Басқа да өзгерістер	(1,688)	220	(1,468)	(6,708)	(12,261)	(18,969)
Міндеттемелерге байланысты басқа да өзгерістер жиыны	37,201	21,886	59,087	60,940	34,409	95,349
31 желтоқсанға	1,577,212	59,798	1,637,010	1,570,179	50,186	1,620,365

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

16. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың жалдау бойынша міндеттемелері келесідей:

	2021 ж.		2020 ж.	
	Жалдау төлемдері	Жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	Жалдау төлемдері	Жалдау төлемдерінің ағымдағы құны
Бір жыл ішінде	27,269	25,355	20,671	19,499
Екі жылдан бес жылды қоса алғанға дейін	36,592	22,857	39,386	28,255
Бес жылдан астам	55,996	11,586	12,911	2,432
Жиыны	119,857	59,798	72,968	50,186
Болашақ қаржылық шығындарды шегергенде	(60,059)	-	(22,782)	-
Жалдау міндеттемелерінің ағымдағы құны	59,798	59,798	50,186	50,186
12 ай ішінде өтелуі тиіс міндеттемелер сомасын шегергенде		(25,355)		(19,499)
12 айдан кейін төленуге тиісті сома		34,443		30,687

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен жалдау шарттары

Ашық вагондар

2020 ж. қарашада Топ «Қазтеміртранс» АҚ еншілес ұйымы тұлғасында жалпы құны 23,330 млн. теңге және пайыздық мөлшерлемесі жылдық 15%, оның ішінде жылдық 10% мемлекет субсидиялайтын, 1,000 бірлік мөлшерінде ашық вагондарды жалдау шартын жасасты. Негізгі борышты төлеу бойынша жеңілдікті кезең 2 жылдық құрайды. Топ жалға алушы ретінде әрекет етеді.

2021 ж. ішінде осы шарт аясында Топ 1,000 бірлік мөлшерінде ашық вагондарды алды және 20 жыл мерзімге 20,467 млн. теңге мөлшерінде пайдалану құқығы нысанындағы активтерді және 15 жыл мерзімге 11,369 млн. теңге мөлшерінде жалдау бойынша міндеттемені таныды.

Платформа вагондар

2020 ж. қарашада Топ «KTZ Express» АҚ еншілес ұйымы тұлғасында жалпы құны 51,692 млн. теңге және пайыздық мөлшерлемесі жылдық 15%, оның ішінде жылдық 10% мемлекет субсидиялайтын, 2,000 бірлік мөлшерінде платформа вагондарды жалдау шартын жасасты. Негізгі борышты төлеу бойынша жеңілдікті кезең 2 жылдық құрайды. Топ жалға алушы ретінде әрекет етеді.

2021 ж. ішінде осы шарт аясында Топ 957 бірлік мөлшерінде платформа вагондарды алды және 32 жыл мерзімге 22,085 млн. теңге мөлшерінде пайдалану құқығы нысанындағы активтерді және 15 жыл мерзімге 9,920 млн. теңге мөлшерінде жалдау бойынша міндеттемені таныды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайыздар сомасын есептеу 2.5% - 21.69% аралығындағы тиімді пайыздық мөлшерлемелерге негізделген (2020 ж. 31 желтоқсан: 2.5% - 19.48% аралығы).

«KTZ Express» АҚ мен «Қазтеміртранс» АҚ еншілес ұйымдары тұлғасындағы Топтың «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен жалдау шарттарына байланысты талаптар ерікті түрде таратуды жүзеге асыру жолымен құқықтық мәртебесін өзгерту; сомасы активтердің баланстық құнының 25%-ынан асатын мәмілені немесе бірнеше мәмілені жасасу; лизинг нысаналарын немесе олардың бір бөлігін қосалқы лизингке беру бойынша шектеулерге байланысты талаптарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді. Жалдау шарттарының талаптарында айқындалған дефолт оқиғалары басталған жағдайда лизинг беруші лизинг нысаналарын даусыз сұратуды талап етуге құқылы.

АҚШ долларымен көрсетілген басқа да жабдықтарды жалдау бойынша міндеттемелерді қоспағанда, барлық жалдау міндеттемелері негізінен, теңгемен көрсетілген.

17. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫЛАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Еңбек қызметі аяқталуына байланысты төленетін сыйақылар жоспары мен қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар

ҚР заңнамасына сәйкес зейнетақылық аударымдар қызметкерлердің міндеттемесі болып табылады және Топтың көзделген міндеттемелерден басқа, қызметкерлердің алдында олар зейнеткерлікке шыққаннан кейін төлемдер бойынша не ағымдағы, не болашақ міндеттемелері жоқ.

2019 ж. ішінде Топ келесі 5 жыл ішінде қызметкерлер санын қысқарту жөніндегі жоспарларды орындау мақсатында зейнеткерлікке ерте шығу жөніндегі ережені (бұдан әрі – 1 Ереже) бекітті. 1 Ереже заңдарда белгіленген зейнеткерлік жасқа дейін кемінде 5 жыл қалған қызметкерлерге қолданылады.

2021 ж. ішінде Топ қызметкерлер санын қысқарту жөніндегі жоспарларды орындау мақсатында Компанияның және оның еншілес ұйымдарының босатылатын қызметкерлеріне өтемақы төлеу Ережелерін (бұдан әрі – «2 Ереже») бекітті. 2 Ереже лауазымдары оңтайландырудың әсеріне ұшырайтын және тараптардың келісімі бойынша еңбек шарттары бұзылған қызметкерлерге өтемақы төлеу тәртібін айқындайды.

Қызметкерлерге еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар және өзге де ұзақ мерзімді сыйақылар 1 Ережеге, 2 Ережеге және Компания мен оның еңбек ұжымы арасында жасалған 2021-2023 жж. арналған Ұжымдық шартқа сәйкес төленеді.

Осы құжаттарға сәйкес Топ келесідей негізгі төлемдер мен жеңілдіктерді қорға айналдырылмаған жоспар шегінде жүзеге асырады:

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар:

- зейнетке шығу кезіндегі бір жолғы жәрдем;
- 1 Ережеге сәйкес саладағы жұмыс өтіліне байланысты еңбек шартын мерзімінен бұрын бұзу кезіндегі біржолғы төлем;
- қызметкер зейнеткерлік жасқа жеткенге дейін кемінде 70 мың теңге және айына 200 мың теңгеден аспайтын мөлшерде біржолғы тәртіппен қызметкер зейнеткерлік жасқа жеткенге дейінгі барлық кезеңде немесе 1 Ережеге сәйкес ай сайынғы негізде төленетін жәрдемақы;
- 2 Ережеге сәйкес еңбек шарты бұзылған күннен бастап алты ай ішінде айына кемінде 70 мың теңге және 200 мың теңгеден аспайтын мөлшерде жәрдемақы;
- зейнеткерлерге мереке күндері материалдық көмек;
- зейнеткерлерге санаторлық-курорттық сауықтыруға жолдамалар ұсыну;
- зейнеткерлердің салттық қызметтеріне ақы төлеуге материалдық көмек;
- зейнеткерлерге мерейтойлық күндерге бір жолғы материалдық көмек;
- зейнеткерлерге тіс протездеу үшін шығыстарды өтеу;
- зейнеткерлерге теміржол көлігімен жол жүру ақысын төлеуге шығындарды өтеу.

Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер:

- қызметкерлерге санаторлық-курорттық емделуге материалдық көмек;
- қызметкерлерге тіс протездеу ақысының шығыстарын өтеу;
- мерейтойлық күндерге қызметкерлерді бір жолғы көтермелеу;
- қызметкерлерге теміржол көлігімен жол жүру ақысының шығындарын өтеу.

Бұл бағдарламалар қаржыландырылмайды. Топтың осы бағдарламаларға қатысты саясаты міндеттемелерді жабу үшін активтерді жинақтауды көздемейді, бағдарлама қызметкерлер тарапынан қосымша жарналарды талап етпейді.

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Қызметкерлерге сыйақылар жөніндегі міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	37,083	36,669
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ағымдағы бөлігі	9,100	6,787
Жыл соңына міндеттемелердің жалпы сомасы	46,183	43,456

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Төменде 31 желтоқсанда аяқталған жылдар іші міндеттемелердің келтірілген құнының қозғалысы келесі түрде көрсетілген:

	2021 ж.	2020 ж.
Жыл басындағы міндеттемелердің жалпы сомасы	43,456	44,379
Есепті кезең қызметтерінің құны	1,335	2,026
Өткен жылдар қызметтерінің құны	619	123
Пайыздық шығыстар	4,474	4,046
Қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша актуарлық пайда	(315)	(1,642)
Пайда мен шығындарда танылған шығыстардың жиыны	6,113	4,553
Өзге жиынтық кірісте танылған актуарлық қайта бағалау:	(345)	(2,057)
- қаржылық жорамалдардың өзгеруі	326	(484)
- тәжірибеге негізделген түзетулер	(353)	(1,475)
- демографиялық жорамалдардың өзгеруі	(318)	(98)
Жыл ішінде жасалған төлемдер	(3,041)	(3,540)
Еншілес ұйымды сатып алу	-	158
Еншілес ұйымдардың есептен шығуы	-	(37)
Жыл соңындағы міндеттемелердің жалпы сомасы	46,183	43,456

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде пайда мен шығындарда танылған, еңбек қызметін аяқтау және қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар жөніндегі міндеттемелер сомаларының жиыны былайша берілген:

	2021 ж.	2020 ж.
Өткізудің өзіндік құны (24 Ескерту)	5,558	4,198
Жалпы және әкімшілік шығыстар (25 Ескерту)	555	355
Жыл іші пайда мен шығында танылған жиыны	6,113	4,553

Топ міндеттемелерін есептеу Топтың қызметкерлерінің және зейнеткерлерінің саны, жасы, жынысы мен өтіл жылдары мен қызметкерлер санының өзгеруі бойынша нақты деректер, сонымен бірге өлім деңгейі бойынша жарияланып отыратын статистика деректерінің негізінде дайындалған, 1 Ережені пайдалану мүмкіндігі берілетін барлық қызметкерлер оларды ең төменгі қажетті жасқа жеткен кезде, яғни заңнамамен белгіленген зейнеткерлік жасқа дейін кемінде 5 жыл бұрын пайдаланады деп күтілуде. Зейнетке шыққаннан кейін жұмыс істейтін және зейнеткерлікке шыққан бұрынғы қызметкерлер үшін орташа өмір сүру ұзақтығы ерлер үшін 14.3 жасты және әйелдер үшін 18.4 жасты құрайды.

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепті жасау күніндегі өзге негізгі жорамалдар төменде келтірілген:

	2021 ж.	2020 ж.
Дисконт мөлшерлемесі	10.4%	10.3%
Болашақта материалдық көмектің күтілетін жылдық өсуі	4.2%	4.2%
(орташа)	(орташа)	(орташа)
Болашақта ең төмен еңбекақының күтілетін жылдық өсуі	5.3%	4.6%
(орташа)	(орташа)	(орташа)
Болашақта теміржол билеттері құнының күтілетін жылдық өсуі	5.6%	7.1%
(орташа)	(орташа)	(орташа)

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Актuariй жүргізген сезімталдық талдауына сай қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің максималды жоғарлауы 6.5%-ды құрайды, бұл жағдай инфляция деңгейі 1%-ға жоғарласа орын алады.

Жоғарыда келтірілген сезімталдықты талдау еңбек қызметінің аяқталуы бойынша міндеттемелердің нақты өзгерістерін көрсетпеуі мүмкін, себебі жорамалдардың бір-бірінен бөлек өзгеруі екіталай (кейбір жорамалдар өзара байланысты).

Сонымен қатар, сезімталдықты талдау кезінде еңбек қызметінің аяқталуы бойынша міндеттемелердің келтірілген құны есепті күнге болжанатын шартты бірлік әдісі бойынша есептелді. Дәл осындай әдіс қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген еңбек қызметінің аяқталуы бойынша міндеттемелерді есептеу кезінде қолданылды.

Сезімталдықты талдау кезінде пайдаланылған әдістер мен жорамалдар алдыңғы жылдары пайдаланылғаннан ерекшеленбейді.

18. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ

31 желтоқсанда аяқталған жылдар іші табыс салығы бойынша шығыстар мыналарды қамтыды

	2021 ж.	2020 ж.
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	6,678	1,247
Өткен жылдардың табыс салығын түзету	62	(6)
Төлем көзінен төленген табыс салығы	681	687
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығыстар	28,947	15,373
Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтерінің өзгеруі, оның ішінде ауыстырылған салық шығындары бойынша	(2,236)	3,399
	34,132	20,700

Төменде 31 желтоқсанда аяқталған жылдар іші табыс салығы бойынша шығыстармен ресми белгіленген мөлшерлеме бойынша салық салынғанға дейінгі бухгалтерлік пайдадан есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарды салыстыру көрсетілген:

	2021 ж.	2020 ж.
Жалғасатын қызметтен салық салуға дейінгі пайда	154,743	36,993
Ресми салық мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми мөлшерлеме бойынша корпоративтік табыс салығы бойынша теориялық шығыс	30,949	7,399
Салық салу мақсаты үшін шегеруге жатпайтын шығыстардың салықтық әсері және басқа да әсерлер:		
Өткен жылдардағы табыс салығын түзету	62	(6)
Шегерілмейтін шығыстар	5,357	9,908
Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтерінің өзгеруі, оның ішінде ауыстырылған салық шығындары бойынша	(2,236)	3,399
Пайда мен шығындарда көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстар (жалғасатын қызметке қатысты)	34,132	20,700

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген сомалар арасындағы уақытша айырмаларға шоғырландырылған қаржылық жағдай туралы тиісті есептердің күніне қолданылатын ресми белгіленген салық мөлшерлемелерін қолдану арқылы есептелген кейінге қалдырылған салық сомалары мыналарды қамтыды:

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан.
Кейінге қалдырылған салық активтері:		
Ауыстырылған салық шығындары	105,420	110,322
Қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттеме	5,991	6,426
Дебиторлық берешектегі айырма	5,307	5,482
Қызметкерлерге қатысты есептелген міндеттемелер	4,624	4,017
Несие бойынша дебиторлық берешек бойынша дисконт	1,650	1,939
Басқалары	8,536	10,319
	131,528	138,505
Шегеру: кейінге қалдырылған салық міндеттемелерімен есепке жатқызылған кейінге қалдырылған салық активтері	(131,383)	(138,424)
Кейінге қалдырылған салық активтері	145	81
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері:		
Негізгі құралдар және басқа да ұзақ мерзімді активтер	(381,908)	(360,712)
Нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлемелер бойынша		
Акциягерден/соңғы Акциягерден алынған несиелерді әділ құнға дейін түзету	(57,766)	(57,650)
Басқалар	(9)	(16)
	(439,683)	(418,378)
Шегерулер: кейінге қалдырылған салық міндеттемелерімен есепке жатқызылған кейінге қалдырылған салық активтері	131,383	138,424
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	(308,300)	(279,954)
Кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелерінің жиыны	(308,155)	(279,873)
	2021 ж.	2020 ж.
Жыл басындағы кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелері	(279,873)	(254,467)
Пайда және шығында көрсетілген	(26,711)	(18,772)
Капиталда көрсетілген (14 Ескерту)	(1,571)	(4,172)
Сатуға арналған ретінде жіктелген есептен шығатын топтың міндеттемелеріне аудару (13 Ескерту)	-	1,031
Еншілес ұйымды сатып алу	-	(3,560)
Қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестицияларда көрсетілген	-	67
Жыл соңындағы кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелері	(308,155)	(279,873)

Топ ауыстырылған салық шығындарына жатқызылатын кейінге қалдырылған салық активтерін таныған жоқ. Басшылықтың пікірінше, болашақта осы кейінге қалдырылған салық активтеріне қарсы есепке алынатын салық салынатын пайданың жеткілікті болуы екіталай. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша танылмаған ауыстырылған салық шығындарының жалпы салық әсері 19,785 млн. теңгені құрады (2020 ж. 31 желтоқсан: 22,021 млн. теңге). Осы ауыстырылған салық шығындары салық салу мақсаттары үшін олар туындаған күннен бастап 10 жыл ішінде аяқталады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

19. САУДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Көрсетілген қызметтер үшін кредиторлық берешек	56,208	55,475
Негізгі құралдарды жеткізгені үшін кредиторлық берешек	29,336	9,230
Алынған тауар-материалдық қорлар үшін кредиторлық берешек	26,287	17,062
Басқа да кредиторлық берешек	4,700	3,289
	116,531	85,056

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешек мына валюталарда берілген:

	2021 ж.	2020 ж.
Теңге	105,782	72,429
АҚШ доллары	4,634	7,308
Еуро	3,995	3,864
Басқа валюталарда	2,120	1,455
	116,531	85,056

Кредиторлық берешек бойынша айналымның орташа мерзімі 37 күнді құрайды (2020 ж.: 41 күн).

20. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша алынған аванстар	82,920	63,265
Болашақ кезеңдер кірістері	12,390	8,144
	95,310	71,409

Есептік кезеңде танылған және жыл басына алынған аванстар мен болашақ кезеңдер кірістерінің құрамына қосылған түсім 67,411 млн. теңгені құрады (2020 ж.: 59,753 млн. теңге).

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер есепті күннен кейінгі келесі 12 ай ішінде түсім ретінде танылатын болады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

21. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
Болашақ кезеңдердің кірістері (мемлекеттік субсидиялар)	24,427	4,312
Пайдаланылмаған демалыстар және қызметкерлерге басқа да сыйақылар бойынша резервтер	23,265	20,223
Бағалау міндеттемелері	4,291	11,550
Алынған аванстар	701	1,041
Басқалары	3,336	2,547
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер жиыны	56,020	39,673
Қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер	29,953	32,132
Міндетті зейнетақы жарналары, әлеуметтік сақтандыруға аударымдар және міндетті медициналық сақтандыру бойынша аударымдар	9,696	6,908
Еңбекақы бойынша берешек	7,563	6,516
Басқалары	7,876	9,224
Басқа да қаржылық міндеттемелер жиыны	55,088	54,780
	111,108	94,453
Басқа да міндеттемелердің ағымдағы бөлігі	56,611	53,009
Басқа да міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	54,497	41,444
	111,108	94,453

28 Ескертуде көрсетілгендей, Топ «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ мен «Ақтөбе рельс-арқалық зауыты» ЖШС ұйымдары және «Транстелеком» АҚ қауымдастырылған кәсіпорны алған несиелер бойынша банктерге қаржылық кепілдік ұсынған және қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелерді таныды. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ бойынша 15,476 млн. теңге, «Ақтөбе рельс-Арқалық зауыты» ЖШС бойынша 13,953 млн. теңге және «Транстелеком» АҚ бойынша 524 млн. теңгені құрады (2020 ж. 31 желтоқсан: «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ бойынша 15,635 млн. теңге, «Ақтөбе рельс-Арқалық зауыты» ЖШС бойынша 14,829 млн. теңге және «Транстелеком» АҚ бойынша 1,668 млн. теңге).

Бағалау міндеттемелері 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша оларды реттеу үшін экономикалық пайдаларды қамтитын ресурстардың есептен шығарылуы талап етілетін жоғары ықтималдығы бар келісімдер бойынша резервтерді қамтиды. Бағалау міндеттемелері бойынша шығыстар басқа да пайда мен шығындарда көрсетілген.

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да қаржылық міндеттемелер негізінен теңгемен көрсетілген.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

22. ТҮСІМ

2021 және 2020 жж. аралығында жүк тасымалынан түсім келесілерден тұрады:

	2021 ж.	2020 ж.
Сатып алушыларымен жасалған шарттар бойынша түсім:		
Халықаралық (транзиттік) қатынаста	425,755	372,582
Республикаішілік бағыттар бойынша	342,125	307,437
Халықаралық (экспорттық) қатынаста	191,782	189,792
Халықаралық (импорттық) қатынаста	134,718	118,807
Тасымалдау процесімен байланысты қосымша алымдар	44,495	34,926
Жүк тасымалынан басқа да түсім	45,396	38,980
	1,184,271	1,062,524

Жүк тасымалдарынан түскен түсім уақыт ішінде танылды.

2021 және 2020 жж. ішінде жолаушылар тасымалынан түсім келесілерден тұрды:

	2021 ж.	2020 ж.
Сатып алушыларымен жасалған шарттар бойынша түсім:		
Жолаушылар тасымалы бойынша	49,580	32,959
Жолаушылар тасымалынан басқа да түсім	7,676	5,219
	57,256	38,178

Жолаушылар тасымалынан түскен басқа да түсімнің бөлігіне қатысты 1,001 млн. теңге мөлшеріндегі жолаушылар тасымалынан түскен түсім белгілі бір уақыт кезеңінде (2020 ж.: 629 млн. теңге), 56,255 млн. теңге мөлшерінде – уақыт ішінде (2020 ж.: 37,549 млн. теңге) танылды.

23. БАСҚА ДА КІРІСТЕР

	2021 ж.	2020 ж.
Тауарларды сатудан және басқа да қызметтер көрсетуден түскен кірістер	33,679	30,694
Айыппұлдардан кіріс	5,754	3,575
Вагондарды жалға беруден түскен кіріс	4,742	9,693
Басқа да негізгі құралдарды жалға беруден түскен кірістер	3,600	3,124
	47,775	47,086

Тауарларды сатудан және басқа да қызметтерді ұсынудан түскен кірістер, негізінен, жүктерді ауыстырып тиеу, кемелерге қызмет көрсету, материалдар мен металл сынықтарын сатудан түскен кірістер болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Топ бір жылға дейінгі мерзімге операциялық жалдау шарттары бойынша вагондар мен өзге де негізгі құралдарды жалға береді. Операциялық жалдау шарттары бойынша дебиторлық берешек бір жыл ішінде төленуі тиіс. Операциялық жалдау шарттарында ұзарту немесе мерзімінен бұрын тоқтату опциясы жоқ. Топ операциялық жалдау шарттарының нәтижесінде валюталық тәуекелге ұшырамайды, өйткені барлық жалдау шарттары теңгемен көрсетілген. Жалға алушының жалдау мерзімі аяқталғаннан кейін вагондар мен өзге де негізгі құралдарды сатып алуға мүмкіндігі жоқ.

Айыппұлдардан түскен кірістер, негізінен, тағайындалған станциялардан жүктерді уақтылы әкетпеуге байланысты және шаруашылық шарттарының талаптарын бұзғаны үшін өсімпұлдан түскен кірістер болып табылады.

15,543 млн. теңге мөлшеріндегі түсім белгілі бір уақыт сәтінде (2020 ж.: 11,845 млн. теңге), 23,890 млн. теңге мөлшерінде – кезең ішінде (2020 ж.: 22,424 млн. теңге) танылды.

24. ӨТКІЗУДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

	2021 ж.	2020 ж.
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтерді, аударымдар мен салықтарды қоса алғанда қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	337,482	286,794
Жөндеу және қызмет көрсету	152,310	146,476
Тозу және амортизация	135,666	131,350
Отын және жанар-жағармай материалдары	133,907	115,474
Өндірістік сипаттағы жұмыстар мен қызметтер	59,596	50,947
Электр энергиясы	51,200	49,584
Материалдар мен қорлар	44,400	40,271
Әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдарды қоспағанда, мүлік салығы және өзге де салықтар	25,217	24,995
Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақы шығыстары және қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар (17 Ескерту)	5,558	4,198
Коммуналдық шығыстар және ғимараттарды ұстау	4,269	3,986
Байланыс қызметтері	2,931	3,099
Басқа да шығыстар	28,362	28,214
	980,898	885,388

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

25. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

	2021 ж.	2020 ж.
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтерді, аударымдар мен салықтарды қоса алғанда қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	53,202	47,694
Әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдарды қоспағанда, мүлік салығы және өзге де салықтар	9,168	10,940
Тозу және амортизация	5,030	5,045
Бөгде ұйымдардың басқа да қызметтері	2,564	1,058
Консультациялық, аудиторлық және заң қызметтері	1,973	2,848
Мерекелік және мәдени-бұқаралық іс-шараларды өткізуге арналған шығыстар	1,532	936
Жалдау шығыстары	1,157	1,315
Іссапар шығыстары	947	649
Коммуналдық шығыстар және ғимараттарды ұстау	857	730
Байланыс қызметтері	645	655
Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақы шығыстары және қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар (17 Ескерту)	555	355
Банк қызметтері	464	434
Әлеуметтік сала объектілерін ұстау шығыстары	432	1,310
Сақтандыру	407	355
Материалдар	313	657
Жөндеу және қызмет көрсету	192	357
Дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік шығындарға және берілген қысқа мерзімді аванстардың құнсыздануына арналған резервтерді (қалпына келтіру)/есептеу	(171)	541
Басқа да шығыстар	11,510	10,019
	90,777	85,898

26. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР ЖӘНЕ ШЫҒЫНДАР

Қаржылық кірістер	2021 ж.	2020 ж.
Ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша пайыздар түріндегі кіріс	10,379	6,679
Берілген кепілдіктер бойынша кірістер	2,218	2,695
Қаржылық міндеттемелер бойынша пайыздық мөлшерлемені субсидиялаудан түскен кірістер	2,176	29,558
Басқа қаржылық кірістер	3,074	7,965
	17,847	46,897
Қаржылық шығындар	2021 ж.	2020 ж.
Пайыздар бойынша шығындар және несиелер бойынша дисконт амортизациясы	118,260	120,554
Жалдау бойынша пайыздық шығыстар	7,414	6,879
Облигацияларды мерзімінен бұрын өтеу үшін сыйлықақыны өтеу және комиссиялар	-	24,221
Берілген кепілдіктер бойынша күтілетін кредиттік шығындар	-	12,757
Басқа да қаржылық шығындар	594	2,967
	126,268	167,378

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

27. АКЦИЯҒА ШАҚҚАНДАҒЫ ПАЙДА

Акцияға шаққандағы базалық пайда ретінде акцияға шаққандағы пайда жыл ішіндегі шығарылған жай акциялардың орташа өлшемді саны негізінде саналады. Жай акциялар бойынша сома мен көбейту әсеріндегі жай акциялардың сомасы тең, өйткені Компанияның көбейту әсерін жасаушы құралдары жоқ. 2021 және 2020 жж. ішінде Компанияда көбейтуге қарсы әсері бар құралдар болған жоқ.

	2021 ж.	2020 ж.
Жай акциялардың орташа өлшемді саны	496,674,099	496,654,806
Акционерге жататын жыл іші пайда (млн. теңге)	119,085	16,233
Жалғасатын және тоқтатылған қызметтен жай акцияға шаққандағы жыл іші пайда, теңгеде	240	33
Акционерге жататын жалғасатын қызметтен жыл іші пайда, млн. теңгеде	119,085	16,421
Жалғасатын қызметтен жай акцияға шаққандағы жыл іші пайда, теңгеде	240	33
Материалдық емес активтерді, гудвил және бақыламайтын үлестерді қоспағандағы таза активтер	1,226,586	1,101,674
Айналымдағы жай акциялардың саны (тіркелген)	496,692,665	496,654,806
Бір акцияның баланстық құны, теңгеде⁵	2,470	2,218

28. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Инвестициялық сипаттағы міндеттемелер

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ұзын өлшемді рельстерді сатып алу, жүк және жолаушылар электровагондарын, жүк және жолаушылар тепловоздарын сатып алу бойынша жалпы сомасы 1,613,814 млн. теңгеге міндеттемелері, соның ішінде «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен жалдау шарттары бойынша міндеттемелері болды (2020 ж. 31 желтоқсан: 1,679,287 млн. теңге).

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен жалдау шарттары бойынша міндеттемелер

2017 ж. тамызда Топ еншілес ұйымы «КТЗ Express» АҚ тұлғасында жалпы құны 33,264 млн. теңге 1,995 вагон-платформаларды жалдау туралы «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен жалдау шарттарын жасасты. Жалға алу мерзімі-15 жыл, сыйақы мөлшерлемесі жылдық 15%, оның жылдық 10%-ын мемлекет субсидиялайды. Негізгі борышты төлеу бойынша жеңілдікті кезең 5 жылды құрайды. Топ жалға алушы ретінде әрекет етеді. 2021 ж. 31 желтоқсанға жалпы құны 26,862 млн. теңге мөлшеріндегі вагон-платформалар жеткізілген жоқ. Топ 2022 ж. аяғына дейін жалдау шартына 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 6,402 млн. теңге мөлшерінде нақты жеткізілген жеткізу көлемдерін төмендету бөлігінде қосымша келісімге қол қояды жоспарлап отыр.

⁵ Акциялардың баланстық құны KASE талаптарына сәйкес есептеледі.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

2020 ж. қарашада Топ «KTZ Express» АҚ еншілес ұйымы тұлғасында жалпы құны 51,692 млн. теңге 2,000 вагон-платформаларды жалдау шартын жасасты. Жалдау мерзімі – 15 жыл, пайыздық мөлшерлемесі жылдық 15%, оның жылдық 10%-ын мемлекет субсидиялайды. Негізгі борышты төлеу бойынша жеңілдікті кезең 2 жылды құрайды. Топ жалға алушы ретінде әрекет етеді. 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жеткізілмеген вагон-платформалар бойынша шартты міндеттеменің сомасы 26,958 млн. теңгені құрады.

Басқа да шарттық міндеттемелер

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топта еншілес ұйым «KTZ Express» АҚ тұлғасында 2015 ж. 28 желтоқсанда қауымдастырылған ұйым «Ақтау Теңіз Солтүстік терминалы» ЖШС, «Сбербанк» АҚ ЕБ және Inter Port Development PTE LTD жасалған жүк тиеу-түсіру қызметтерін және жүктерді болашақта сақтау жөніндегі қызметтерді көрсету туралы келісім бар. Келісімнің талаптарында Топтың 10 жылға арналған қызметтердің ең төменгі көлемдерін сатып алу және осындай көлемдер үшін елеулі төлемдер төлеу жөніндегі міндеттемесі көзделген.

Топ басшылығы «Ақтау Теңіз Солтүстік Терминалы» ЖШС-мен Келісім бойынша қызмет көрсету кезеңінің басталу күні басталмаған, өйткені Топ объектіні коммерциялық пайдаланудың басталу күні және қызмет көрсету кезеңінің басталу күні туралы хабарлама алмаған және тараптар Келісім бойынша міндеттемелерді орындауға қатысты өзара іс-қимылды ұйымдастырмаған. Топ басшылығы 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша экономикалық пайданы қамтитын ресурстардың есептен шығып кету ықтималдығы жоғары емес деп есептейді.

Шартты міндеттемелер

Сот талаптары

Топ мүліктік залалды қайтару бойынша талаптар сияқты өзінің шаруашылық қызметіне қатысты түрлі сот қарауларына қатысады. Топ осыған ұқсас, қарастыру кезеңіндегі немесе әлеуетті талап арыздар жекеше немесе жиынтығында оның шоғырландырылған қаржылық жағдайына, қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижесіне немесе ақша қаражатының қозғалысына елеулі теріс әсер етпейді деп есептейді.

Қазақстандық салық жүйесімен байланысты шартты міндеттемелер

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздікке байланысты салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың әлеуетті сомасы 2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығыстарға жатқызылған сомадан асып кетуі мүмкін. Кез келген мәлімделмеген талаптың сомасын немесе қолайсыз нәтиженің ықтималдылық дәрежесін анықтау іс жүзінде мүмкін емес.

Топ басшылығы ҚР тиісті заңнамасын Топтың түсіндіруі дұрыс және салық позициясы расталады деп санайды. Алайда, салық органдары ҚР қолданыстағы салық заңнамасы бойынша басқа позицияны ұстануы, бұл Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсер етуі мүмкін.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Сақтандыру

Қазақстанда сақтандыру саласы дамудың бастапқы сатысында, сондықтан басқа да мемлекеттік кәсіпорындар сияқты, жолаушыларды дене жарақатынан, жолаушылардың өлімі мен мүлкіне шығын немесе залалды міндетті сақтандырудан басқа, Топтың өзінің меншігіне, активтер мен жабдығына (инфрақұрылымды, жылжымалы құрам мен станцияларды қоса алғанда) зиян келтіру тәуекелін, және қаржы-шаруашылық қызметінің тоқтау тәуекелі мен Топ объектілеріндегі авариялардың нәтижесінде немесе оның қызметіне байланысты үшінші тараптардың мүлкіне немесе қоршаған ортаға шығын келтіргені үшін жауапкершіліктің сақтандыру өтелімі жоқ. Топтың Қазақстанның коммерциялық сақтандыру компанияларынан сатып алған сақтандыру полистеріне сәйкес міндетті сақтандыру өтелімі бар.

Кепілдіктер

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кепілдіктер келесі түрде көрсетілген:

Кредитор	Кепілдік мақсаты	Кепілдіктің берілген күні	Кепілдік мерзімі	Кепілдік сомасы, млн. теңге
«Қазақстан Даму Банкі» АҚ	«Ақтөбе рельс-арқалық зауыты» ЖШС-нің Ақтөбе қаласында рельс-арқалық зауытының құрылысын қаржыландыру бойынша міндеттемелерін орындау	4 шілде 2013 ж.	2033 ж. дейін	18,008
«Қазақстан Даму Банкі» АҚ	«Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ Нұр-Сұлтан қаласындағы халықаралық әуежайды жаңартуды қаржыландыруға міндеттемелерін орындау	28 наурыз 2018 ж.	2033 ж. дейін	22,500
Еуразиялық Даму Банкі	«Транстелеком» АҚ «Талшықты-оптикалық байланыс желісінің (ТОБЖ) құрылысы» жобасын іске асыру үшін қауымдастырылған кәсіпорынның міндеттемелерін орындау	21 қазан 2014 ж.	2024 ж. дейін	3,066
«Қазақстан Даму Банкі» АҚ	«Транстелеком» АҚ «АСУ Энергодиспетчерлік тартым» жобасын іске асыруға қауымдастырылған кәсіпорынның міндеттемелерін орындау	30 маусым 2014 ж.	2024 ж. дейін	7,487

21 Ескертуде осы кепілдіктердің баланстық құны көрсетілген.

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жоғарыда аталған қаржылық кепілдіктерді пайдалану жағдайлары болған жоқ.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Есепті күнге дейін кредиторлар алдындағы міндеттемелерді орындамау жағдайларын болдырмау мақсатында Топ «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-мен жасалған қаржылық кепілдік шарты шеңберінде 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық коэффициенттерді қолданбау туралы келісім-хат алды.

29. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАР

Топ құрамы туралы ақпарат төменде көрсетілген:

Еншілес ұйым ⁶	Қызмет сипаты	Орналасқан елі	Қатысу үлесі, %	
			2021 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. 31 желтоқсан
1. «Қазтеміртранс» АҚ	Жүк вагондарын пайдалану		100	100
2. «Жолаушылар тасымалы» АҚ	Жолаушыларды тасымалдау	ҚР	100	100
3. «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС	Жүк тасымалдау және локомотив тартымы қызметтерін көрсету	ҚР	100	100
4. «КТЗ Express» АҚ	Көлік-экспедиторлық қызметтер, мультимодалды тасымалдау	ҚР	100	100
5. «Кедентранссервис» АҚ	Көлік-экспедиторлық қызметтер, жылжымалы құраммен операция жасау, терминалдық қызмет көрсету	ҚР	100	100
6. «Теміржолсу» АҚ	Коммуналдық қызметтер	ҚР	100	100
7. «Әскерилендірілген теміржол күзеті» ЖШС	Күзет қызметтері	ҚР	100	100
8. «Ақтау теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ ⁷	Жүк тиеу-түсіру жұмыстары, кемелерге қызмет көрсету	ҚР	100	100
9. «Құрық-Порты» ЖШС	Жүктерді ауыстырып тиеу және кемелерге қызмет көрсету	ҚР	100	100
10. «КТЖ Финанс» ЖШҚ	Топ қатысушыларының қызметі мен жобаларын қаржыландыру мақсатында облигациялардың эмиссиясын жүзеге асыру	Ресей Федерациясы	100	100
11. «ҚТЖ-Жолаушылар локомотивтері» ЖШС	Тартқыш жылжымалы құрам қызметін ұсыну	ҚР	100	-
12. «Ремлокомотив» АҚ	Жылжымалы құрам өндіру	ҚР	-	100
13. «Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС	Машина жасау өнімдерін өндіру	ҚР	-	100

2021 ж. ішінде «Ремлокомотив» АҚ және «Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС еншілес ұйымдарын қосу арқылы «Қазтеміртранс» АҚ еншілес ұйым қайта ұйымдастырылды.

⁶ Бірінші деңгейдегі еншілес ұйымдар, олардың кейбіреулері бақыланбайтын қатысу үлестері бар еншілес ұйымдарды қамтиды.

⁷ 2013 ж. қарашасында Акционер «Ақтау теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның 100% акциясын Топтың сенімді басқаруына берді. «Ақтау теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ Топтың еншілес ұйымы болып табылады, бірақ заңды түрде акцияларын иеленбейді.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

2021 ж. ішінде «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС құрамынан бөлу арқылы «ҚТЖ-Жолаушылар локомотивтері» ЖШС еншілес ұйымы құрылды.

2020 ж. ішінде Топ екінші серіктестен (үшінші тараптан) Logistic System Management B.V. бірлескен кәсіпорнының 50% акцияларын сатып алу арқылы бақылауға ие болды. Сатып алу бойынша ақша қаражатының таза есептен шығуы 26,499 млн. теңгені құрады. Сатып алу әдісін қолданып, сатып алу есепке алынды. Сатып алу күніне бірлескен кәсіпорынның таза активтеріндегі бұрын Топқа тиесілі үлесі 14,670 млн. теңгені құраған, ал оны әділ құны бойынша қайта бағалау 9,035 млн. теңгені құрады. Сатып алу күніне сатып алу бағасының және бұрын тиесілі үлестің әділ құнының таза сәйкестендірілетін активтердің әділ құнынан асып кетуі 15,520 млн. теңгені құрады және гудвил ретінде көрсетілді. 2020 ж. қарашада Logistic System Management B.V. компаниясы өзінің еншілес ұйымы «Кедентранссервис» АҚ 100% акциялар пакетін Топтың тікелей иелігіне берді. 2021 ж. мамырда Logistic System Management B.V. компаниясы таратылды.

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН МӘМІЛЕЛЕР

Осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің мақсаттары үшін Тараптар, егер бір Тарап екінші Тарапты бақылауға немесе ол қаржылық немесе операциялық шешімдерді қабылдаған кезде екінші Тарапқа елеулі ықпал етуді жүзеге асыру мүмкіндігі болса, байланысты ретінде қаралады. Топпен жалпы бақылаудағы тараптар да байланысты деп есептеледі. Байланысты тараптардың ықтимал қатынастарын қарау кезінде әрбір жағдайда құқықтық нысанға ғана емес, қатынастардың мәніне назар аударылады.

Байланысты тараптар байланысты емес тараптар жасаса алмайтын мәмілелер жасай алады, және байланысты тараптардың арасындағы мәмілелер байланысты емес тараптардың мәмілесі сияқты талаптар, ережелер мен сома негізінде жүзеге аспауы мүмкін.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ байланысты тараптарымен елеулі мәмілелер жүргізген немесе төленбеген сальдосы болған байланысты тараптармен қарым-қатынастар сипаты төменде көрсетілген .

		Акциянер	Қауымдасты- рылған компаниялар	Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	Акциянер тобына кіретін компаниялар	Басқа да байланысты тараптар ⁸
Байланысты тараптардың тауарлар, қызмет және ұзақ мерзімді активтер үшін берешегі						
	2021 ж.	-	4,748	-	356	5
	2020 ж.	-	488	-	1,726	4
соның ішінде күтілетін кредиттік шығындарға және берілген аванстардың құнсыздануына резерв						
	2021 ж.	-	(35)	-	(23)	-
	2020 ж.	-	(85)	-	(21)	-
Байланысты тараптарға тауарлар, қызмет және ұзақ мерзімді активтер үшін берешек						
	2021 ж.	-	19,425	-	2,722	2,437
	2020 ж.	-	15,707	-	3,802	4,626
Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты						
	2021 ж.	-	-	-	-	117
	2020 ж.	-	-	-	-	117
	2021 ж.	128,769	-	-	-	72,720
Алынған несиелер	2020 ж.	126,093	-	-	-	65,920
Жалдау бойынша міндеттемелер						
	2021 ж.	48	27,012	-	-	27,291
	2020 ж.	225	37,994	-	-	5,571

⁸ Басқа да байланысты тараптар соңғы Акционердің жалпы бақылауындағы басқа да коммерциялық кәсіпорындарды қамтиды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

31 желтоқсанда аяқталған жылдар іші байланысты тараптармен мәмілелер төмендегідей ұсынылған:

		Акциянер	Қауымдастырылған компаниялар	Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	Акциянер тобына кіретін компаниялар	Басқа да байланысты тараптар ⁸
Тауарларды, қызметтерді және ұзақ мерзімді активтерді сату	2021 ж.	-	133,393	-	7,822	689
	2020 ж.	5	99,207	15,135	5,183	499
Күтілетін кредиттік шығындарға және берілген аванстардың құнсыздануына қалпына келтірілген/ (есептелген) резервтер	2021 ж.	-	55	-	(3)	-
	2019 г.	-	4,036	-	54	-
Тауар, қызмет және ұзақ мерзімді активтерді сатып алу	2021 ж.	-	28,983	-	7,623	1,487
	2020 ж.	-	110,619	43	3,661	1,664
Несиелер алу	2021 ж.	-	-	-	-	13,125
	2020 ж.	-	-	-	-	35,714
Алынған несиелерді өтеу	2021 ж.	1,175	-	-	-	1,077
	2020 ж.	1,175	-	-	-	1,077
Жаңа жалдау шарттары (Топ жалдаушы ретінде)	2021 ж.	-	25	-	-	21,289
	2020 ж.	-	45,417	-	-	-
Жалдау міндеттемелері бойынша төлемдер	2021 ж.	197	15,319	-	-	2,298
	2020 ж.	345	12,620	-	-	557
Қаржылық кірістер	2021 ж.	-	1,144	-	-	158
	2020 ж.	-	2,289	-	-	205
Қаржылық шығыстар	2021 ж.	9,576	4,311	-	-	8,331
	2020 ж.	9,402	12,447	-	-	9,017
Алынатын дивиденттер	2021 ж.	-	6,462	-	-	-
	2020 ж.	-	4,364	2,734	-	-
Жарғылық капиталға салым	2021 ж.	3,786	-	-	-	-
	2020 ж.	-	-	-	-	-

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топта «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-дан және «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-дан жалпы сомасы 72,720 млн. теңгеге алынған несиелер бар (15 Ескерту).

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қауымдастырылған ұйымның, өзге де байланысты және үшінші тараптардың кейбір несиелері бойынша Топ банктер алдындағы міндеттемелерді орындауға кепілдік беру мақсатында кепілдіктер берді (21 және 28 Ескертулер).

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың Акционерден алған несиелері негізінен өтеу мерзімі 13 жылдан 50 жылға дейінгі нарықтық мөлшерлемелерден 0.075% - дан 2% - ға дейінгі мөлшерлемелер бойынша алынды және бастапқы тану кезінде әділ құн бойынша 5.4% - дан 11.5% - ға дейінгі мөлшерлемелер бойынша көрсетілді.

Акционер тобына кіретін компаниялармен, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындармен және басқа да байланысты тараптармен операциялар, негізінен, Топтың «ҚазМұнайГаз» Ұлттық Компаниясы» АҚ (дизель отыны және бензин), «Транстелеком» АҚ (байланыс қызметі), «Қазақтелеком» АҚ (байланыс қызметі), «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ (электр қуаты), «КЕГӨК» АҚ (электр қуаты), «Қазпошта» АҚ (почта қызметтері), «Қазақстан Инжиниринг» Ұлттық Компаниясы» АҚ (машина жасау өнімі) және «Самұрық-Энерго» АҚ (электр қуаты) операцияларымен ұсынылған. Сондай-ақ, Топ Акционердің тобына кіретін компанияларға, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарға теміржол тасымалы қызметтерін ұсынады.

Топтың негізгі басқарушы қызметкерлеріне сыйақы

Негізгі басқарушы персонал 2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде 15 адамнан тұратын Басқарма мен Директорлар кеңесінің мүшелерін қамтиды (2020 ж. 31 желтоқсанда: 15 адам). Қоса берілген пайда мен шығындар және өзге жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте еңбекақы бойынша шығыстарға енгізілген негізгі басқарушы персоналға сыйақылардың жалпы сомасы 2021 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші 807 млн. теңгені құрады (2020 ж.: 602 млн. теңге). Негізгі басқарушы персоналға төленген сыйақы негізінен келісім-шартта белгіленген жалақы және операциялық нәтижелерге негізделген сыйлықақылар бойынша шығыстардан тұрады.

31. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ӘДІЛ ҚҰНЫ

Топтың негізгі қаржы құралдарына несиелер, шығарылған борыштық бағалы қағаздар (облигациялар), жалдау бойынша міндеттемелер, ақша қаражаты мен оның баламалары, сонымен қатар сауда дебиторлық, сауда кредиторлық берешектер және басқа қаржы активтері мен міндеттемелері жатады. Пайыздық мөлшерлемелермен байланысты тәуекелдер, шетелдік валюта бағамының өзгеруі мен кредиттік тәуекелдер Топтың қаржы құралдары бойынша негізгі тәуекелдері болып табылады. Топ барлық қаржы құралдары бойынша пайда болатын өтімділік пен нарық тәуекелдерін бақылап отырады.

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Капиталдың жеткіліксіздік тәуекелін басқару

Топ капиталдың жеткіліксіздік тәуекелін басқарып отырады, себебі Топ Акционер үшін пайданы барынша арттырғанда кәсіпорын үздіксіз қызметін капитал мен қарыз балансын оңтайлау арқылы жалғастыра алатынына сенімді болуы керек. Топтың жалпы стратегиясы 2020 ж.-мен салыстырғанда өзгерген жоқ.

Топта капиталдың минималды көлеміне қатысты талаптары жоқ.

Топтың капитал құрылымы таза қарыз қаражатынан (ақша қаражаты мен оның баламаларын шегергеннен кейінгі несиелер, борыштық бағалы қағаздар мен жалдау бойынша міндеттемелер) және Топ капиталынан (ол жарғылық капитал, шетелдік валютаны қайта есептеуден резерв, бөлінбеген пайда мен бақыламайтын үлесті қамтиды) тұрады.

Қаржы тәуекелдерін басқару мақсаттары

Тәуекелді басқару – Топ қызметінің маңызды элементі. Компания Топтың операцияларына қатысты қаржы тәуекелдерін бақылау мен басқаруды тәуекелдер бойынша ішкі есептер арқылы жүзеге асырады. Бұл есептерде тәуекелге ұшырағыштық тәуекелдің дәрежесі мен мөлшері арқылы талданады. Бұл тәуекелдер нарық тәуекелін (валюта тәуекелін, баға тәуекелін және әділ құнға қатысты пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі), өтімділік тәуекелін және ақша ағындарына қатысты пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелін қамтиды. Төменде Топтың тәуекелді басқару саясатына сипаттама беріледі.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел нарық бағаларының өзгеруі нәтижесінде қаржы құралы құнының ықтимал ауытқуынан тұрады. Топ нарықтық конъюнктураның теріс өзгерістерінен туындауы мүмкін ықтимал шығындарды мерзімді бағалау арқылы нарықтық тәуекелді басқарады.

Пайыздық мөлшерлемеге байланысты тәуекел

Топ үшін пайыздық мөлшерлемелерге байланысты тәуекел нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі тәуекелін білдіреді. Пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі Топтың инвестицияларынан жалпы пайдасының азаюына және/немесе Топтың несиелері мен борыштық бағалы қағаздары бойынша ақша ағынының ұлғаюына әкелуі мүмкін. Топ пайыздық мөлшерлемеге байланысты тәуекелді валюталардағы қаржылық құралдардың пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруін бақылау арқылы және тұрақты және құбылмалы пайыздық мөлшерлемедегі несиелер арасындағы қолайлы қатынасты қолдау арқылы шектейді.

Топтың пайыздық мөлшерлемелерге байланысты тәуекелге шалдыққыштығы негізінен Топтың пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы несиелер мен шығарылған борыштық бағалы қағаздарына байланысты.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Келесі кесте Топтың салық салуға дейінгі пайдасы мен капиталының кредиттер бойынша пайыздық мөлшерлемелерінің болуы мүмкін орынды өзгерістеріне (пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы кредиттер бойынша пайыздарға әсері арқылы) сезімталдығын басқа айнымалы шамалар тұрақты болған кезде көрсетеді.

	2021 ж. 31 желтоқсан		2020 ж. 31 желтоқсан	
	Базистік пункттердегі пайыздық мөлшерлемелердің ұлғаюы/ (азаяуы) ⁹	Салық салынғанға дейінгі пайдаға/ капиталға әсері	Базистік пункттердегі пайыздық мөлшерлемелердің ұлғаюы/ (азаяуы) ⁹	Салық салынғанға дейінгі пайдаға/ капиталға әсері
Теңгедегі несиелер	125/(25)	(788)/158	100/(25)	(665)/166
Ресей рубліндегі несиелер	125/(25)	(1,380)/276	100/(25)	(1,084)/271

Валюталық тәуекел

Топ шетелдік валютада мәмілелерді жүзеге асырады, демек валюталық бағам ауытқуларына ұшырау тәуекелі пайда болады .

Топтың қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді берешегінің елеулі бөлігі АҚШ долларында көрсетілген. Берешек көрсетілген АҚШ долларына және басқа шетелдік валюталарға қатысты теңге бағамының өзгеруінің нәтижесінде айырбас бағамынан кіріс немесе шығын туындайды. 2021 ж. ішінде Топтың бағам айырмасынан 11,147 млн. теңге мөлшерінде шығынға ұшырады, оның айтарлықтай бөлігі 19 Ескертуде көрсетілгендей, несиелерге қатысты (2020 ж.: 52,647 млн. теңге).

Келесі кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі пайдасының АҚШ доллары, еуро, Ресей рублі және басқа да валюталардың болуы мүмкін өзгерістеріне сезімталдығы басқа айнымалы шамалар тұрақты болған кезде көрсетілген.

	2021 ж. 31 желтоқсан			2020 ж. 31 желтоқсан		
	Айырбас бағамындағы ұлғаюы/ (азаяуы)	Салық салынғанға дейінгі пайдаға әсері	Капиталға тікелей әсері	Айырбас бағамындағы ұлғаюы/ (азаяуы)	Салық салынғанға дейінгі пайдаға әсері	Капиталға тікелей әсері
АҚШ доллары	13%/(10%)	(49,117)/37,782	-	14%/(11%)	(53,045)/41,678	-
Еуро	13%/(10%)	(8,393)/6,456	-	14%/(11%)	(6,852)/5,384	-
Ресей рублі	13%/(13%)	(25,393)/25,393	-	15%/(15%)	(28,587)/28,587	-
Швейцария франкі	13%/(10%)	(102)/79	(26,952)/20,732	14%/(11%)	(83)/65	(29,267)/22,995
Басқа валютада	13%/(10%)	200/(154)	-	14%/(11%)	87/(68)	-

⁹ 1 базистік пункт – 0.01%

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

2015 ж. 7 тамызда Топ Швейцария франкінде көрсетілген сатудан түсімнің теңгемен баламасының өзгеру тәуекелін азайту мақсатында ақша ағындарын хеджирлеуді бастады. Швейцария қор биржасында 2014 ж. 20 маусымда шығарылған еурооблигациялар хеджирлеу құралы болып табылады. Швейцария франкіндегі транзиттік тасымалдардан түсім хеджирлеу объектісі болып табылады. Хеджирлеу нәтижесінде 2021 ж. 823 млн. теңге сомасына әсер өзге жиынтық кірісте көрсетілді (2020 ж.: 15,220 млн. теңге).

Кредиттік тәуекел

Топтың қаржы құралдарымен контрагенттердің шарттар талаптарын орындамау нәтижесінде пайда болатын кредиттік тәуекел әдетте осы контрагенттердің алдында контрагент міндеттемелерінің шамасы Топтың міндеттемелерінен асып түсетін сомалармен (мұндайлар болған кезде) шектеледі. Топтың саясаты бірқатар кредитке қабілетті контрагенттермен қаржы құралдарымен операциялар жасауды қарастырады. Кредиттік тәуекелге ұшырағыштықтың максималды шамасы әрбір қаржы активінің баланстық құнына тең.

Кредиттік тәуекел концентрациясы экономикалық жағдайлары немесе басқа да оқиғалары олардың өз міндеттемелерін орындау қабілетіне бірдей әсер етуі мүмкін деген болжамға қатысты қызмет сипаттары ұқсас қарыз алушы топтары немесе бір қарыз алушыдан бірнеше берешек сомасы болғанда туындауы мүмкін.

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламалары, негізінен, «тұрақты» BB+ кредиттік рейтингісі бар «Қазақстан Халық банкі» АҚ-да орналастырылған (ақша қаражаты мен оның баламаларының 71%).

Топта берілген кредит лимиттерінен асып кетпейтін, және барабар кредит тарихы бар тапсырыс берушілермен мәмілелер жасалатындай үнемді бақылауды қарастырып отыратын саясат әрекет етеді. Топ өз клиенттерінің көпшілігімен алдын ала төлем негізінде жұмыс істейтіндігінің арқасында кредиттік тәуекел төмендейді.

Сонымен қатар, Топ банктерге берілген қаржылық кепілдіктер бойынша кредиттік тәуекелге ұшырайды. Осыған байланысты Топтың ең жоғары тәуекелі 28 Ескертуде көрсетілген кепілдіктер бойынша талаптар қойылған жағдайда Топ төлеуге міндетті болатын ең жоғары сомаға тең.

Өтімділік тәуекелі

Топ Акционердің талаптарына сай қысқа мерзімді, ұзақ мерзімді және орта мерзімді қаржыландырудың өтімділік тәуекелін бақылап отырады. Топ барабар резервтерді, банктік несиелерді және қолжетімді кредит желілерін қолдау, қаржы активтері мен міндеттемелерін өтеу мерзімдерін салыстыру мен ақша қаражатының болжанған және нақты қозғалысын үнемі мониторинг жасау арқылы өтімділік тәуекелін басқарады.

2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топта жалпы сомасы 72,954 млн. теңге (2020 ж. 31 желтоқсан: 36,389 млн. теңге) игерілмеген қалдықпен «Қазақстан Халық Банкі» АҚ және «Қазақстан Сити Банкі» АҚ кредиттік мекемелерінде қолжетімді кредиттік желілер бар.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Топ тұрақты негізде Акционер белгілеген және кредиттік келісімдерде/кепілдік шарттарында көзделген қаржылық коэффициенттердің шекті мәндерінің орындалуын бақылауды және мониторингті жүзеге асырады.

Келесі кестелерде Топтың қаржы міндеттемелері бойынша келісімшарттық мерзімдері көрсетілген. Кесте Топтан төлем талап етуі мүмкін ең бастапқы мерзім негізінде қаржы міндеттемелері бойынша ақша ағынының дисконтты емес қозғалысы негізінде құрылған. Кесте пайыздар бойынша да, сондай-ақ борыштың негізгі сомасы бойынша да ақша ағындарын қамтиды.

	1 айға дейін	1-3 ай	3 ай - 1 жыл	1-5 жыл	5 жылдан астам	Жиыны
2021 ж.						
<i>Пайызсыз:</i>						
Кредиторлық берешек	114,487	2,043	1	-	-	116,531
Басқа да міндеттемелер	7,563	9,696	5,883	1,993	-	25,135
<i>Пайыздық:</i>						
Несиелер	15,847	9,461	280,869	838,401	1,974,796	3,119,374
Жалдау	2,401	6,479	18,389	36,592	55,996	119,857
Қаржылық кепілдіктер	-	479	2,326	30,152	54,875	87,832
	140,298	28,158	307,468	907,138	2,085,667	3,468,729
2020 ж.						
<i>Пайызсыз:</i>						
Кредиторлық берешек	82,710	1,910	436	-	-	85,056
Басқа да міндеттемелер	6,516	6,908	5,088	4,136	-	22,648
<i>Пайыздық:</i>						
Несиелер	2,856	21,784	239,269	821,983	2,043,631	3,129,523
Жалдау	4,463	3,126	13,082	39,386	12,911	72,968
Қаржылық кепілдіктер	-	4,168	7,995	46,141	64,686	122,990
	96,545	37,896	265,870	911,646	2,121,228	3,433,185

Қаржылық кепілдік шарттары бойынша кестеде келтірілген сомалар контрагент кепілдік шарты бойынша талаптарды ұсынған кезде Топ өтеуге тиіс болатын ең жоғары сомаларды көрсетеді. Есепті күнге Топ 50%-дан астам ықтималдықпен осы шарттар бойынша ешқандай төлемдер талап етілмейді деп есептейді. Сонымен бірге, бұл бағалау контрагенттің кепілдік талаптарын ұсыну ықтималдығы өзгерген кезде өзгеруі мүмкін. Бұл ықтималдық контрагенттің кепілдендірілген дебиторлық берешегі бойынша дефолт ықтималдығына байланысты.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Келесі кестеде Топтың қаржы активтері бойынша күтілетін өтеу мерзімдері көрсетілген. Кесте Топтың ақша қозғалысы басқа кезеңде болады деп күтетін жағдайларды қоспағанда, осы активтер бойынша алынатын пайыздарды қосқанда, қаржы активтері бойынша дисконтталмаған келісімшарттық ақша ағындарының негізінде құрылған.

	1 айға дейін	1 - 3 ай	3 ай - 1 жыл	1 жылдан астам	Өтеу мерзімі белгісіз ¹⁰	Жиыны
2021 ж.						
<u>Пайыздық:</u>						
Қысқа мерзімді салымдар	128,941	-	-	-	27	128,968
Қысқа мерзімді салымдар бойынша пайыздар	453	-	-	-	-	453
Басқа да қаржы активтері	2	-	-	-	-	2
Ақша қаражаты мен оның баламалары	17,577	-	-	-	4	17,581
Берілген несиелер	-	-	-	6,326	2,349	8,675
<u>Пайызсыз:</u>						
Ақша қаражаты мен оның баламалары	31,482	-	-	-	-	31,482
Пайдалануы шектелген ақша қаражаты	-	-	235	13,737	-	13,972
Сауда дебиторлық берешек	22,147	1,074	27	47	5,246	28,541
	200,602	1,074	262	20,110	7,626	229,674
	1 айға дейін	1 - 3 ай	3 ай - 1 жыл	1 жылдан астам	Өтеу мерзімі белгісіз ¹⁰	Жиыны
2020 ж.						
<u>Пайыздық:</u>						
Қысқа мерзімді салымдар	117,874	-	-	-	19	117,893
Қысқа мерзімді салымдар бойынша пайыздар	23	-	-	-	-	23
Басқа да активтер	-	-	1	-	-	1
Ақша қаражаты мен оның баламалары	3,336	-	-	-	3	3,339
<u>Пайызсыз:</u>						
Ақша қаражаты мен оның баламалары	34,197	-	-	-	-	34,197
Пайдалануы шектелген ақша қаражаты	-	-	127	11,512	-	11,639
Сауда дебиторлық берешек	11,081	196	40	54	1,089	12,460
	166,511	196	168	11,566	1,111	179,552

Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құн тарату кезінде сату немесе еріксіз сату жағдайларын есепке алмағанда коммерциялық шарттармен хабардар болған тараптардың арасында құрал ауыстырылуы мүмкін сома ретінде анықталады. Топтың қаржы құралдарының көбісі үшін әділ құнын анықтауға арналған нарық механизмдері жоқ болғандықтан, әділ құнын бағалау кезінде құралға қатысты нақты тәуекелдер мен ағымдағы экономикалық жағдайлардың негізіндегі жорамалдарды қолдану керек.

¹⁰ Өтеу мерзімі белгісіз сомалар күтілетін кредиттік шығындар есептелген сомаларды білдіреді

**2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)**

Топ қаржы құралдарының әділ құнын есептеу үшін келесі әдістер мен жорамалдарды қолданылады:

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламаларының баланстық құны осы қаржы құралдарының қысқа мерзімді өтелу сипатына байланысты олардың әділ құнына шамамен тең келеді.

Қаржы активтері мен міндеттемелері

Өтеу мерзімі он екі айдан кем активтер мен міндеттемелердің баланстық құны шамамен олардың әділ құнына тең, себебі осы қаржы құралдар қысқа мерзімде өтеледі.

Өтеу мерзімі он екі айдан астам активтер мен міндеттемелер үшін есепті жылдың соңына бар нарық мөлшерлемесін қолданып дисконтталған ақша қаражатының есепті болашақ қозғалысының келтірілген құнын білдіреді.

Несиелер

Банктік несиелердің әділ құнын есептеу осындай өтеу мерзімдері мен кредиттік рейтинг параметрлері бар несиелер бойынша тиісті жылдың соңында басым болатын нарықтық мөлшерлемелерді пайдалана отырып, өтеудің есепті кезеңі ішінде жекелеген несиелер бойынша ақша қаражатының күтілетін болашақ ағындарын дисконттау арқылы жасалды. Банктік несиелердің көп бөлігін Топқа халықаралық қаржы институттары мен шетелдік банктер берген. Нәтижесінде осы несиелер бойынша пайыздық мөлшерлемелер ҚР жеке коммерциялық кредиттік ұйымдарының пайыздық мөлшерлемесінен төмен болса да, кредиторлардың осы санаты үшін нарықтық пайыздық мөлшерлемелер ретінде қарастырылады. Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың (облигациялардың) әділ құны есептік күнгі нарықтық баға негізінде анықталған.

Тұрақты түрде әділ құны бойынша бағаланбайтын (бірақ әділ құны міндетті түрде көрсетілетін) Топтың қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің әділ құны

2021 және 2020 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелер мен шығарылған борыштық бағалы қағаздарды есепке алмағанда, қаржы активтері мен міндеттемелердің әділ құны олардың баланстық құнынан айтарлықтай айырмашылығы болған жоқ. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелер мен шығарылған борыштық бағалы қағаздардың (облигациялардың) баланстық және әділ құны төмендегідей түрде көрсетілген:

	2021 ж.		2020 ж.	
	Баланстық құны	Әділ құны	Баланстық құны	Әділ құны
Берілген несиелер	3,797	5,299	-	-
Басқа да қаржы активтері	15,031	15,031	12,608	12,608
Несиелер	364,907	359,599	369,440	354,281
Борыштық бағалы қағаздар	1,212,305	1,330,260	1,200,739	1,405,563

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Әділ құнды бағалау иерархиясы

Топ әділ құнды бағалауды төменде көрсетілген әділ құнды бағалау иерархиясын қолдану арқылы бағалайды. Ол аталған бағалауды қалыптастыруда қолданылатын деректердің маңыздылығын есепке алады:

- 1-ші деңгей: ұқсас қаржылық құралдарға қатысты белсенді нарықтағы баға белгілеулер (түзетілмеген).
- 2-ші деңгей: тікелей қолжетімді (баға белгілеулер) немесе тікелей емес қолжетімді (яғни баға белгілеуден туындайтын деректер) 1-ші деңгейге жататын баға белгілеуден өзгеше деректер. Бұл санат құрамына келесілерді қолданып бағаланатын құралдар енеді: ұқсас құралдар үшін белсенді нарықтардағы нарықтық баға белгілеулер, белсенді ретінде қарастырылмайтын нарықтарда ұқсас құралдар үшін нарықтық баға белгілеулер немесе жорамалдардың пайдалану талап етілетін ұқсас құжаттар үшін баға белгілеу негізінде бағаланатын құралдардан тұрады.
- 3-ші деңгей: қолжетімді болып табылмайтын деректер. Бұл санат байқалатын бастапқы деректерге негізделмейтін ақпаратты қолданып бағаланатын құралдардан тұрады. Алайда бұндай бақыланбайтын деректер құралдың бағалануына елеулі ықпал етеді. Бұл санат оларға қатысты құралдар арасындағы айырмашылықты көрсету үшін маңызды бақыланбайтын түзетулерді немесе жорамалдарды пайдалану талап етілетін ұқсас құжаттар үшін баға белгілеу негізінде бағаланатын құралдардан тұрады.

Төмендегі кестеде 2021 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құнының иерархиясы негізіндегі қаржылық құралдардың талдауы көрсетілген.

	1 деңгей	2 деңгей	3 деңгей	Жиыны
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы активтері:				
- берілген несиелер	-	5,299	-	5,299
- басқа да қаржы активтері	-	14,930	-	14,930
Пайда мен шығындар арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін басқа да қаржы активтері	-	-	101	101
Жиыны	-	20,229	101	20,330
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы міндеттемелері:				
- борыштық бағалы қағаздар	1,288,064	-	-	1,288,064
- байланысты тараптардың борыштық бағалы қағаздары	42,196	-	-	42,196
- банктік кредиттер	-	298,145	-	298,145
- байланысты тараптардан несиелер	-	61,454	-	61,454
Жиыны	1,330,260	359,599	-	1,689,859

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

Төмендегі кестеде 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құнының иерархиясы негізіндегі қаржылық құралдардың талдауы көрсетілген.

	1 деңгей	2 деңгей	3 деңгей	Жиыны
<i>Қаржы активтері</i>				
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін басқа да қаржы активтері	-	12,507	-	12,507
Пайда мен шығындар арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін басқа да қаржылық активтер	-	-	101	101
Жиыны	-	12,507	101	12,608
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы міндеттемелері:				
- борыштық бағалы қағаздар	1,366,896	-	-	1,366,896
- байланысты тараптардың борыштық бағалы қағаздары	38,667	-	-	38,667
- банктік кредиттер	-	268,796	461	269,257
- байланысты тараптардан несиелер	-	85,024	-	85,024
Жиыны	1,405,563	353,820	461	1,759,844

2 және 3-ші деңгейлі қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің әділ құны, көпшілік мойындаған бағалау модельдері бойынша ақша қаражатының дисконтталған ағымын талдау негізінде есептелген. Бұл ретте контрагенттердің кредиттік тәуекелдерін көрсететін дисконттау мөлшерлемесі елеулі бастапқы дерек болып табылды.

2021 және 2020 жж. іші әділ құнның иерархиясы деңгейлері арасында ауыстырулар болған жоқ.

32. ЕСЕПТІК КҮННЕН КЕЙІН БОЛҒАН ОҚИҒАЛАР

Операциялық орта

2022 ж. қаңтардың басында ҚР-да жаппай наразылықтар басталып, жаппай тәртіпсіздіктерге ұласты. 2022 ж. 5-19 қаңтар аралығында ҚР аумағында төтенше жағдай режимі енгізілді. Жаппай наразылықтар мерзімінде бүкіл ҚР аумағында интернетке қолжетімділік шектелді, банктердің жұмысы тоқтатылды, қор нарығында операциялар, тауар биржаларында саудасаттық жүргізілмеді, әуе қатынасы тоқтатылды. 2022 ж. 5 қаңтардан бастап теміржолдардың жабылуына байланысты кейбір станцияларда пойыздардың қозғалысы тоқтатылды. 2022 ж. 11 қаңтардан бастап жүк және жолаушылар тасымалының тұрақтылығы толығымен қамтамасыз етілді. 2022 ж. 15 қаңтарға қарай ҚР жағдай тұрақтанды және билік органдарының бақылауына алынды. Үкімет саяси және әлеуметтік-экономикалық жағдайларды тұрақтандыруға бағыт алды.

Бұл оқиғалар Топтың операциялық қызметіне және оның ішкі бақылауларына айтарлықтай әсер еткен жоқ.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2021 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

(басқасы көрсетілмесе, млн. теңгеде)

2022 ж. 24 қаңтарда Акционер Топты қоса алғанда, Акционер мен оның портфельдік компаниялары қызметінің барлық бағыттарын реформалау мәселелері бойынша ҚР Президентінің тапсырмаларын орындау үшін әзірленген Іс-шаралар жоспарын (бұдан әрі – «Жоспар») бекітті. Жоспарда кадрлық саясаттағы, сатып алу жүйесіндегі өзгерістер бойынша жүйелі шаралар, Акционер мен портфельдік компаниялардың корпоративтік әлеуметтік жауапкершілігін арттыру, бизнесті қолдау, комплаенс қызметінің жұмыс процестерін жетілдіру жөніндегі бастамалар, дивидендтік және инвестициялық саясаттағы, активтерді жекешелендіру мен адами капиталды дамытудағы жаңа тәсілдер көрсетілген. Топ Жоспарды іске асыруға кірісті.

2022 ж. ақпанда өңірдегі шиеленістің артуына байланысты болған сыртқы геосаяси жағдай аясында теңге негізгі шетел валюталарына қатысты айтарлықтай құнсызданды. Сыртқы факторлардың Қазақстан экономикасына теріс әсерін төмендету мақсатында ҚР Ұлттық Банкі базалық мөлшерлемені +/- 1.0 т.т. дәлізбен жылдық 10.25%-дан 13.5%-ға дейін көтерді, сондай-ақ шетел валюталарына қатысты теңгенің айырбас бағамын қолдау үшін валюта нарығында интервенциялар жүзеге асырылды. Алайда геосаяси тәуекелдердің болашақта өзгеруіне және олардың ҚР экономикасына әсеріне қатысты белгісіздік бар.

Топ басшылығы ҚР-да және әлемдегі экономикалық және саяси жағдайдағы ағымдағы өзгерістерді қадағалап, жақын болашақта Топ бизнесінің тұрақтылығы мен дамуын қолдау үшін қажетті деп есептейтін шараларды қабылдайды. Бүгінгі күні ағымдағы өзгерістерден Топтың бизнесі мен операцияларына айтарлықтай теріс әсер болған жоқ және ол күтілмейді, себебі жүк теміржол қозғалысы, оның ішінде халықаралық (транзиттік) қатынастағы қозғалыс ҚР-да да, бірқатар басқа елдерде де тоқтатылған жоқ.

Алайда болған оқиғалардың салдары және олармен байланысты болашақ өзгерістер Компанияның қызметіне елеулі әсер етуі мүмкін.

Ұзақ мерзімді несиелерді мерзімінен бұрын өтеу

Топ басшылығы «Банк ВТБ» ЖАҚ және «Сбербанк» АҚ ЕБ несиелері бойынша тиісінше 19,400,000,000 ресей рублі және 5,064 млн. теңге мөлшерінде негізгі борышты мерзімінен бұрын өтеу туралы шешім қабылдады. 2022 ж. 14-15 наурызда Топ «Банк ВТБ» ЖАҚ несиесі бойынша 9,980,000,000 Ресей рублі (44,553 млн. теңге) мөлшерінде негізгі борыш бөлігін және 567,623,219 Ресей рублі (2,509 млн. теңге) мөлшерінде есептелген сыйақыны мерзімінен бұрын өтеді.